

Serie nouă
AUGUST 2020

8
(CCXXIX)

48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Educația muzicală ca nevoie fundamentală
- ✓ Festivalul *Vara Magică* 2020 (I)
- ✓ Succesul Grand Prix
- ✓ Un șlagăr de Ion Cristinoiu
- ✓ "Steaua fără nume" (I)
- ✓ Concerte Pompilia Stoian în Germania

În imagine:
Ava DODD (Irlanda),
câștigătoarea Concursului
"Success 2020 – International Grand Prix of Romania"
(foto: Orla Murray)

Educația muzicală

Chiar înainte ca premierul liberal (da, tot el, cel desemnat în buclă după fiecare cădere a guvernului) să taie măririle de salarii din educație, comparând alocările bugetare pentru profesori cu banii risipiți prin cârciumi, Ministerul de resort a considerat că deja se exagerează cu atâta educație, propunând diminuarea disciplinelor studiate de elevi. Cum era de așteptat, nu au redus de la chimie, fizică, nici de la cele câteva zeci de forme de studiu ale religiei (!), ci au lovit acolo unde pe ei nu-i doare: la cultură. Ignorând total caracterul formator al studiului și practicării artelor, au propus (ca în vremurile de glorie ale Cabinetului 2), mai puțină muzică și arte plastice. Dacă în Occident (și mai cu seamă în S.U.A.) aproape toți elevii, și chiar și studenții, se înscriu cu plăcere și cu entuziasm la practicarea cântului instrumental, de fanfară, coral clasic sau coral jazz-rock, în formații de muzică ușoară cu variantele și derivatele ei, sau cântă în cor ori la orgă în cadrul serviciului religios (primind și un stimulent financiar din partea comunității), la noi cunoașterea și practicarea muzicii se consideră inutilă. Pentru că, privind în perspectivă, avem un Minister al Culturii care primește cele mai mici procente din Europa, iar o asemenea măsură va mai diminua beneficiarii și practicanții culturii, ca să se potrivească mai bine cu resursele alocate.

Sigur că există și pete negre în Soare, și pe alocuri muzica este studiată ca, să zicem, biologia, predându-se structuri, reguli complicate, aspecte care țin mai mult de munca unui compozitor sau dirijor decât de plăcerea unui tânăr de a cânta la instrument sau vocal. În loc să se pună mai mult accentul pe ce le place elevilor, muzica este de multe ori văzută ca o știință. O materie urăcioasă, cu un limbaj complex, care necesită teme pentru acasă, solfegii cu capcane intonaționale, exerciții ritmice derutante, care să ridice profesorul pe un pedestal (că doar nu degeaba are doctoratul!) și care să arate elevului cât de nepregătit este și cum poate fi lăsat corijent dintr-o mișcare de pix.

Muzica văzută ca o disciplină practică, pornită de la o bază teoretică minimă, îmbogățită pe parcurs din contactul interpretului cu partitura, este formula cu care tinerii din alte țări au îndrăgit într-atât această materie încât, dacă s-ar gândi școlile lor să o elimine, ar ieși la proteste.

Ca să nu mai vorbim despre rolul formator, de cizelare a personalității, de (re)cunoaștere a frumosului, de lucrul în echipă pentru band-uri, trupe, coruri, de responsabilitate, de plăcerea de a apărea pe scenă pentru a arăta, cu emoție, talentul și abilitățile vocale sau instrumentale. Ori de integrarea în contextul muzicii de divertisment, ceea ce ar aduce notorietate și admirație celor care apar pe scena sălii colegiului, aplaudați ca niște staruri ale acelei școli, ca niște colegi de care toți ceilalți sunt mândri, de la elevi la conducerea instituției.

Dar, nu-i așa, este complicat... Necesită uneori și o abordare diferențiată. Și o relaxare în ceea ce privește programa. Nu se mai poate da extemporal în fiecare lună... Ce subiecte să le dai la teză? Cum să corectezi lucrările, dacă sunt inovative și au caracter de eseu cultural? Nu e ca la mate, unde verifici rezultatul din josul paginii și gata. Mai bine fără. Fără personalitate, în aliniere și în uniformizare. Că apoi e mai simplu să-i manipulezi pe cei formați pe calapod, care nu au niciun ideal, nicio idee de a ieși în evidență, nicio perspectivă asupra lumii de dincolo de birou.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Educația muzicală.....	2-4
Din arhivele Muzeului "G. Enescu".....	5
Festivalul Vara Magică 2020 (I).....	6-9
Grand Prix 2020.....	10-13
Festivalul "Ionel Perlea".....	16-17
Concursul "George Enescu".....	20-21
Despărțiri.....	27-29
Garâna 2020 (I).....	30
Interviu cu Mihai Godoroja.....	31-32
"Steaua fără nume" (I).....	38-40
Nevoia de modele.....	42-45

Educația muzicală ca nevoie fundamentală

Ca urmare a apariției în presă a mai multor articole referitoare la iminente modificări în planurile-cadru ale ciclurilor primar și gimnazial, comunitatea academică din Universitatea Națională de Muzică din București își exprimă îngrijorarea cu privire la eventualitatea excluderii sau diminuării orelor alocate disciplinei „Muzică și mișcare” din ciclul primar, precum și la eventualitatea excluderii disciplinei „Educație muzicală” din trunchiul comun (obligatoriu) al curriculumului gimnazial. Suntem, de asemenea, preocupați de propunerile care, pornind de la o premisă eronată (conform căreia unele discipline sunt „vocaționale”, iar altele – nu), vizează schimbarea modului de evaluare (din notă în calificativ) doar la anumite discipline.

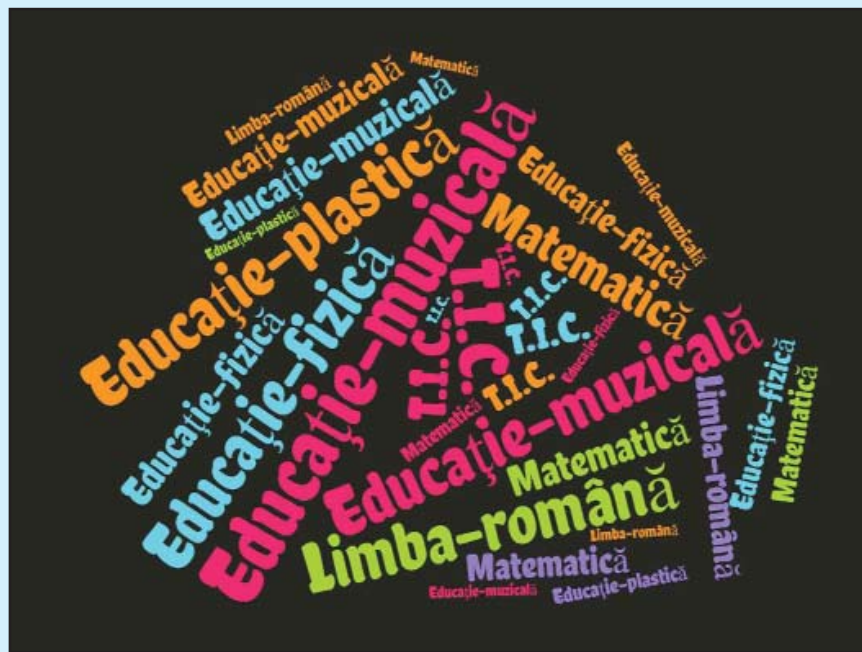
Considerăm că educația muzicală din învățământul preuniversitar participă într-un mod esențial la conștientizarea identității culturale naționale și europene, la transmiterea inestimabilei moșteniri culturale a spațiului românesc și european. Totodată, cele două discipline – dincolo de competențele profesionale vizate – contribuie într-un mod decisiv la formarea pe multiple planuri a viitorului adult, prin competențele transversale pe care le oferă. Pe de o parte, ele dezvoltă imaginația, creativitatea, inteligența emoțională, capacitatea de comunicare, calități pe care cercetările recente le consideră extrem de importante pentru viitorii angajați. Pe de altă parte, cultivă responsabilitatea, autocontrolul, capacitatea de a lucra în echipă, concentrarea, atenția distributivă, tenacitatea, spiritul de disciplină etc., calități necesare în orice domeniu de activitate.

Argumentele pe care se sprijină poziția noastră sunt următoarele:

1. Comunicarea interumană se bazează pe doar cinci limbe (sau forme de codificare a informației), dezvoltate în decursul a zeci de mii de ani de evoluție: lingvistic, matematic, muzical, plastic, corporal. Toate aceste forme de comunicare au atins un înalt grad de complexitate și subtilitate, prin contribuția a mii de generații. Numeroasele discipline existente în prezent reprezintă ramificații și/sau conexiuni ale acestor cinci forme de comunicare. Considerăm că orice ființă umană are dreptul să deprindă, măcar la un nivel elementar, toate cele cinci forme de comunicare, iar statul are datoria de a asigura cadrul necesar.

2. În ultimele decenii a existat în învățământul românesc o tendință de a privilegia dezvoltarea inteligențelor logico-matematice și lingvistice. Această tendință se datorează atât evoluției tehnologice și științifice, cât și preocupării de a obține rezultate cât mai bune la examenele de evaluare națională, centrate pe disciplinele Matematică și Limba română. Dar complexitatea ființei umane nu poate fi redusă la avansul tehnologic sau la evaluările naționale. Așa cum a demonstrat celebrul psiholog Howard Gardner, profesor la Universitatea

Harvard, omul este înzestrat cu multiple inteligențe: muzicală, kinestezică, lingvistică, logico-matematică, spațială, intrapersonală, interpersonală, naturalistă. Între acestea și limbajele mai sus-amintite pot fi trasate cu ușurință conexiunile necesare. Însă aceste inteligențe nu se dezvoltă de la sine, ci trebuie cultivate. Suntem datori să creăm condițiile necesare pentru dezvoltarea tuturor acestor inteligențe, care acționează nu doar separat, ci, de cele mai multe ori, prin interconexiune. Numai astfel putem susține că educăm ființa umană, recunoscându-i și respectându-i complexitatea.

3. Apariția în anii '90 a conceptului de inteligență emoțională a revoluționat perspectiva asupra importanței emoțiilor atât în viața personală și profesională a individului, cât și în societate. Antonio Damasio, unul dintre cei mai cunoscuți și mai influenți neurologi, profesor la University of Southern California și director al „Brain and Creativity Institute”, ale cărui cercetări au contribuit decisiv la recunoașterea rolului crucial al emoțiilor și sentimentelor în echilibrul psihic, în luarea deciziilor raționale, în activitatea profesională etc., și-a îndreptat atenția asupra muzicii, domeniul care excelează în transmiterea unei game de emoții, sentimente și atitudini deosebit de complexe și de variate. Preocupările sale s-au concretizat recent în volumul „Music, Feelings and the Human Brain”, apărut în 2014.

4. Studiarea muzicii conduce nu doar la dezvoltarea inteligenței muzicale, ci a tuturor celorlalte inteligențe. În primul rând, a inteligenței emoționale (intra- și interpersonale), care presupune comunicarea cu sine și cu ceilalți, limbajul muzical fiind unanim recunoscut pentru capacitatea sa de a modifica starea interioară, de a sincroniza afectiv mase de oameni și de a transmite un univers extrem de complex de stări afective. Dar muzica contribuie și la dezvoltarea celorlalte tipuri de inteligență:

a. logico-matematică (deoarece ritmul și intervalele muzicale reprezintă în fapt raporturi numerice, iar muzica este alcătuită din numeroase tipare care se repetă identic sau variat, se transformă, se contopesc etc., generând forme muzicale bazate pe o logică complexă);

b. lingvistice (prin muzica însoțită de text sau prin muzica programatică);

c. kinestezică (prin asocierea cu gesturi, mișcări, prin dans, dar și prin mânuirea unor instrumente);

d. spațială (înălțimea sunetelor este reprezentată spațial pe verticală, raportul dintre durate este reprezentat spațial pe orizontală; în plus, muzica este arhitectură în mișcare, iar perceperea formei muzicale implică spațializarea);

e. naturalistă (prin rafinarea contactului auditiv cu diverși stimuli sonori, prin recunoașterea numeroaselor sugestii ale unor elemente din natură, incluse în lucrările muzicale etc.).

5. Sesizarea acestei capacități formative a condus, încă din cele mai vechi timpuri, la acordarea unui statut privilegiat muzicii în educația generală. Cu deosebire în spațiul european, muzica a constituit una dintre pietrele de temelie ale educației. În antichitate, sistemul educativ imaginat de Platon pune muzica, alături de mișcare, în centrul educației, tocmai datorită capacităților sale inter- și transdisciplinare, care conduc la formarea complexă și pe

multiple planuri a ființei umane. În epoca medievală, muzica făcea parte dintre cele șapte discipline ce alcătuiau Trivium și Quadrivium.

6. Preocuparea pentru obținerea unor rezultate cât mai bune în educația muzicală s-a concretizat în apariția, în secolul XX, a unor metode de educație muzicală (Dalcroze, Orff, Kodály, Suzuki etc.) care s-au bucurat de un puternic impact la nivel internațional. S-au creat institute academice dedicate studierii și diseminării acestor noi metode (Institutul Dalcroze din Geneva, Institutul Orff din Salzburg, Institutul Kodály din Budapesta etc.). Sisteme educaționale din întreaga lume au adoptat aceste metode inovatoare – atractive, prietenoase, care favorizează comunicarea între copii, coeziunea de grup, care pun accent pe formare de deprinderi și nu pe acumulare de informații –, iar rezultatele pozitive nu au întârziat să apară. Din păcate, în România aceste metode moderne de educație muzicală sunt prea puțin cunoscute și aplicate, în pofida eforturilor depuse de universitatea noastră. Pentru a diminua decalajul de circa șapte decenii între România și statele occidentale în ceea ce privește modul în care se realizează educația muzicală în școlile generale, Ministerul

Educației și Cercetării ar trebui să sprijine aplicarea pe scară largă a acestor metode, nicidecum să diminueze ponderea disciplinelor muzicale în curriculumul învățământului preuniversitar.

7. Identitatea noastră culturală este deopotrivă națională și europeană. Muzica reprezintă o parte consistentă a inestimabilei moșteniri culturale care trebuie transmisă generațiilor viitoare, iar muzica tradițională și muzica cultă românească și occidentală constituie segmentele cele mai importante ale acestui panteon cultural. Deși deloc facil, procesul de transmitere a acestor valori este imperios necesar. Ne putem oare imagina ca viitorii cetățeni ai României și ai Uniunii Europene să nu știe ce este aceea o doină (inclusă în patrimoniul UNESCO) sau să nu cunoască, măcar minimal, contribuția unor compozitori precum Bach, Mozart, Beethoven, Chopin, Liszt, Enescu etc. la identitatea noastră europeană? Prezența în sala de concert a devenit un indicator important pentru gradul de civilizație și cultură al unei națiuni. Emil

Cioran, celebrul filosof român, considera că muzica cultă occidentală este cea mai de preț contribuție a civilizației occidentale la zestrea culturală a umanității. Iar modul în care muzica cultă occidentală a cucerit continentul american și, mai recent, continentul asiatic confirmă această aserțiune. În contextul în care în China, în Japonia, în Coreea de Sud etc. există o adevărată efervescență a educației muzicale, iar muzica cultă occidentală a devenit o parte foarte importantă a culturii locale, nu se poate concepe ca statutul educației muzicale (și implicit al muzicii) să fie periclitat tocmai într-o țară europeană.

8. Muzica însoțește omul în toate momentele importante ale vieții sale și face parte din ambianța sa cotidiană. Nevoia omului de muzică se explică prin multiplele funcții ale acestei arte. Pe lângă funcția estetică, muzica are capacitatea:

a. de a echilibra, a relaxa, a destinde sau, după caz, de a încălca energetic (prin influența dovedită pe care ritmul, în special, o are asupra ritmurilor vitale);

b. de a stimula imaginația și creativitatea (calități absolut indispensabile viitorilor angajați, conform mai multor studii);

c. de a transmite idei și concepții (prin intermediul atitudinilor, rezultate din succesiunea stărilor afective);

d. de a dezvolta din punct de vedere cognitiv (datorită informației deosebit de complexe care trebuie procesată în timpul practicării sau audierii muzicii, muzica dezvoltă concentrarea, atenția distributivă, capacitatea de recunoaștere, asociere, comparare a structurilor muzicale care se repetă, se variază, se combină, capacitatea de sinteză a informațiilor pentru detectarea formei muzicale etc.);

e. de a cultiva sensibilitatea, empatia, spiritul de echipă (garanțiile unei comunicări interumane normale);

f. de a dezvolta simțul responsabilității, autocontrolul, răbdarea, tenacitatea, disciplina (atribute atât de necesare în orice domeniu de activitate).

9. Multiplele funcții ale muzicii se reflectă într-o foarte complexă influență a acesteia asupra omului, la toate

nivelurile: somatic, psihic, spiritual. Conștientizarea amplitudinii și complexității influenței muzicii asupra omului a condus la apariția unor domenii interdisciplinare (Psihologia muzicală, Muzicoterapia, Cognația muzicală). În ultimele decenii s-a dezvoltat accelerat domeniul Cognației muzicale, care investighează modul în care omul procesează și înțelege muzica. Rezultatele acestor cercetări au pus în evidență efectele complexe și uneori spectaculoase ale muzicii asupra creierului uman, de natură să producă modificări de durată în structura neurală (neuroplasticitatea). Totodată, aceste cercetări demonstrează faptul că practicarea muzicii implică activarea simultană a tuturor zonelor cerebrale, care ajung să interacționeze, fapt ce explică acțiunea complexă a muzicii asupra întregului organism uman.

10. Efectele muzicii sunt remarcabile și în domeniul muzicoterapiei, iar rezultatele sunt documentate prin publicații științifice numeroase și relevante. Astfel, terapia prin muzică și-a demonstrat eficiența în afecțiuni precum: autismul, sindromul Down, sindromul Tourette, Parkinson, Alzheimer, paralizie cerebrală, sindromul Angelman, depresie, anxietate, în recuperarea după atacurile vascular cerebrale etc. De pildă, în cazul afaziei motorii (pierderea capacității de a vorbi), muzicoterapia poate obține efecte acolo unde toate celelalte metode au eșuat. Profesia de muzicoterapeut este recunoscută și practică în mai toate statele lumii, dar în România nu este încă reglementată.

11. Numeroase personalități de prim rang din domeniul științei, artei sau sportului au fost și muzicieni amatori. Unii dintre aceștia au conștientizat și au subliniat importanța muzicii în activitatea lor. Albert Einstein, de pildă, mărturisea: „Life without playing music is inconceivable for me”. Iar Thomas Südhof (premiul Nobel în medicină, 2013) declara: „I credit my musical education with my dual appreciation and hard work on the one hand, and for creativity on the other”. Cunoșcând complexitatea muzicii, Frances Arnold (premiul Nobel în chimie, 2018) trasa o paralelă între biologie și muzică: „The code of life is like Beethoven's Symphonies”. Iar Franck Wilczek (premiul Nobel în fizică, 2004) constata: „Bach is a great manipulator of patterns”.

12. Fiecare ființă umană are un potențial înnăscut. H. Gardner le numește inteligențe. Le putem numi și înclinații, aptitudini, talente, vocații. Conform DEX, vocația este „o aptitudine, chemare, predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesie”. Un copil poate fi talentat la limba română, poate avea aptitudini pentru matematică, poate avea vocație pentru istorie, poate fi înclinat către geografie. Prin urmare, toate disciplinele sunt „vocaționale”. Credem că este profund injust și discriminatoriu ca doar anumite înclinații/vocații/inteligențe să fie cuantificate prin notă, iar altele – nu, deoarece în acest fel se induce o inoportună ierarhizare între tipurile de inteligență și, implicit, de

domeniu profesional, ceea ce va crea confuzie în rândul copiilor și îi va face pe unii să se simtă marginalizați. Considerăm că aptitudinile muzicale ale unui copil trebuie recunoscute inclusiv printr-o notă care să contribuie la media anilor de studii, care, la rândul său, contribuie la parcursul școlar al acelui copil. Suntem în același timp convinși că orice cadru didactic va ști să evalueze corect nu doar aptitudinile/vocația, ci și strădania fiecărui copil. Așa cum un copil care nu are un talent deosebit la limba română sau la matematică poate reuși, prin efort și perseverență, să realizeze progresele necesare, tot astfel, un copil care nu are o înzestrare muzicală deosebită poate evolua în înțelegerea muzicii și în comunicarea prin muzică, iar evaluarea sa de către cadrul didactic se va face luând în considerare toate aceste acumulări. Deloc de neglijat e faptul că educația muzicală din școlile generale creează, în cazul unor copii, premisele descoperirii vocației, a alegerii viitoarei profesii – după cum ne-o confirmă în ultimele două decenii un număr considerabil de studenți proveniți din școlile și liceele de cultură generală.

Am prezentat, foarte succint, rolul aparte pe care îl joacă educația muzicală în formarea pe multiple planuri a

foto: Martyn Cook (Pixabay)

ființei umane, așa cum a fost el reliefat nu doar de către muzicieni, ci și de către specialiști de seamă în domeniul psihologiei, neurologiei, fizicii, biologiei, filosofiei etc. În România, acest potențial formativ al muzicii nu este încă pe deplin fructificat. Avem încredere că eforturile Ministerului Educației și Cercetării se îndreaptă în direcția unei mai bune exprimări a acestui potențial, prin perfecționarea pregătirii cadrelor didactice – în sensul însușirii metodelor moderne de educație muzicală – și prin asigurarea unei baze materiale care să permită aplicarea acestor metode.

Ne exprimăm convingerea că argumentele aduse vor conta în decizia de a menține disciplinele Muzică și mișcare, respectiv Educație muzicală ca discipline obligatorii în curriculumul din ciclul primar, respectiv gimnazial, cu câte o oră pe săptămână. Conștientizarea identității noastre naționale și europene nu poate fi opțională.

prof. univ. dr. **Olguța LUPU**,
decan al Facultății de Compoziție,
Muzicologie și Pedagogie muzicală din cadrul
Universității Naționale de Muzică din București

Enescu – Motaș

Arhivele sunt adevărate comori. Uneori, ele dezvăluie lucruri uitate, învie amintiri, confirmă sau infirmă fapte. Un simplu document capătă, astfel, o valoare inestimabilă. Este cazul unei telegrame trimisă lui George Enescu la 19 august 1946 de profesorul Motaș și familia sa, document din arhiva Muzeului Național "George Enescu".

Cu prilejul împlinirii a 65 de ani, George Enescu a fost felicitat de numeroase personalități din țară și din străinătate. Printre cele dintâi s-a numărat și Constantin Motaș, biolog român,

profesor universitar, sistematician și taxonomist de prestigiu internațional, fondatorul freatobiologiei. Născut la 8 iulie 1891 la Vaslui, a fost unul dintre cei care îl salutau pe muzician cu prilejul aniversării sale din anul 1946, adresându-i următoarele urări, la Sinaia: *"Mulți și rodnici ani pentru gloria nepieritoare a muzicii românești. Familia și profesorul Motaș"*.

Portret în cărbune de C. Motaș, 1944

Punctul comun al celor două personalități ale culturii și științei românești, Enescu – Motaș, pare să fi fost Sinaia. Vila "Luminiș" – casa construită de muzician la poalele Carpaților – este totodată locul unde se păstrează o lucrare de artă plastică semnată Constantin Motaș și datată 1944. Amator pasionat de pictură, el a realizat portretul compozitorului care poate fi și azi admirat pe unul dintre pereții sufrageriei vilei acestuia. Este o compoziție expresivă, în cărbune, ce îl imortalizează pe George Enescu la vârsta de 63 de ani. Activând ca director al Stațiunii Zoologice de la Sinaia în perioada 1940-1957, se presupune că C. Motaș ar fi fost musafirul lui George Enescu la Vila "Luminiș" în acest răstimp, lăsându-i ca amintire un portret finalizat cu doi ani înainte de plecarea definitivă din țară a maestrului.

În lipsa altor mărturii, un portret din 1944 și o telegramă din anul 1946 – ambele bunuri culturale din patrimoniul Muzeului Național "George Enescu" – atestă amiciția a doi academicieni importanți, Enescu-Motaș, leagă numele lor de orașul Sinaia, creând totodată o punte de legătură între reprezentanții muzicii și științei românești. Mai multe detalii sunt prezentate pe site-ul instituției (www.georgeenescu.ro) la rubrica *Obiectul lunii*. (Fotografiile fac parte din colecția Muzeului Național "George Enescu")

Aflăm, deci, că în anturajul lui George Enescu se afla și un savant român cu studii complexe în România și Franța, care obținea o diplomă de licență la Institutul de Piscicultură și Hidrobiologie de la Grenoble în 1926 și doctoratul în Științe Biologice la Universitatea din același oraș, doi ani mai târziu. Reîntors în țară în anul 1937, Constantin Motaș devenea profesor titular la Facultatea de Științe a Universității din Iași, apoi la Facultatea de Științe a Universității din București, ocupând ulterior diverse funcții de conducere. Amintim directoratele de la Muzeul de Științe ale Naturii din Iași (1937-1940), Stațiunii Zoologice Marine de la Agigea-Constanța (1937-1940), Stațiunii Zoologice de la Sinaia (1940-1957) și Muzeului de Istorie Naturală "Grigore Antipa" din București (1944). După ani grei de închisoare (1949-1956) – dictați pe nedrept de conducerea politică a vremii, Constantin Motaș a fost reabilitat, fiind numit Director al Institutului de Speologie "Emil Racoviță" din București. După doi ani (1958), i s-a atribuit calitatea de membru titular al Academiei Române iar până la stingerea sa din viață (ianuarie 1980, București) și-a prezentat cercetările în cadrul a numeroase societăți științifice internaționale și naționale de hidrobiologie, limnologie, freatobiologie, speologie, ecologie etc.

Irina NIȚU

La Ateneul Român, Vara Magică înfruntă vremurile! (I)

Actuala ediție festivalieră a concertelor de vară de la Ateneul Român nu putea ocoli impactul teribil al acestui flagel mondial; ... care bântuie lumea; ... care marchează existența noastră a tuturor.

Dar nu a redus la tăcere muzica, nu a anulat concertele devenite tradiționale ale sezonului estival, evenimente petrecute însă, de această dată, pe parvis-ul Ateneul Român. Săptămână de săptămână, miercuri și joi, la ceas de seară, dispuși pe un podium special amenajat, muzicienii își revin în formă pe relația cu publicul de concert. Audiția este relativ satisfăcătoare pentru condiția concertului în aer liber; microfoane individuale, difuzoare, reflectoare, puncte luminoase eficient orientate, totul este ținut a înlesni o agreabilă petrecere a timpului în compania muzicii; un repertoriu atent ales pentru a întreține buna dispoziție, câtă poate să fie și aceasta; ... în aceste vremuri atât de complicate. Indiscutabil, efortul organizatorilor, al companiei producătoare **Lanto Communication**, a fost unul cu totul considerabil. Căci, așa cum știm, există concerte

LUCRĂRI PREZENTATE ÎN CADRUL BIROURILOR SECȚIILOR DE CREAȚIE ȘI ACHIZIȚIONATE DE CĂTRE UCMR (ianuarie-iunie 2020)

SECȚIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ȘI MULTIMEDIA

Almași Gabriel – *Magma* - ansamblu cameral; **Apostol Elena** – *Spices* - muzică electronică; **Anghel Irinel** – *CROSSING THE STYX* - muzică electronică; **Baciu Vlad Răzvan** – *Lachverbot*, pentru 3 viori și cello; **Băcan Aurelian** – *Destiny* - poem simfonic; **Beldean Laurențiu** – *Template your face* - *Icon 1; Icon 2* pentru pian solo; **Bence-Muk Cristian** – *Song for the Children of Men* - ansamblu cameral; **Burlea Vlad** – *Klepsidra* - trio pentru acordeon, cello și pian; **Cibișescu Iulia** – *Passaglia* pentru pian; **Ciobanu Ghenadie** – *Briza latitudinilor sudice* - Concert pentru marimbă și orchestră; **Colțea Victor** – *Block Chain*, pentru orchestră de cameră; **Dediu Dan** – *Pastorale cinique*, pentru flaut și pian - mâna stângă; **Doga Eugen** – *Suita nr.6* pentru orchestră de cameră; **Feraru Tudor** – *Con tenerezza* - trio pentru clarinet, vioară și pian; **Iacob Claudius** – *Pădurea din vis* - septet instrumental; **Ioachimescu Călin** – *Jokers*, pentru flaut, violoncel și pian; **Iorgulescu Adrian** – *Do - Mi - No*, ansamblu cameral; **Lerescu Sorin** – *VOICES II*, muzică electronică; **Mălăncioiu Gabriel** – *Joie de vivre*, pentru saxofon și orchestră; **Murariu Alexandru Ștefan** – *Două Miniaturi: Păcală; Pasărea măiastră*, pentru ansamblu; **Păuța Sabin** – *Concert pentru flaut și orchestră*; **Rotaru Diana** – *Co(ho)quet(us)* pentru două flaute; **Rotaru Doina** – *Obsesiv* pentru saxofon, violă, sunete preînregistrate, live electronics; **Teodorescu-Ciocănea Livia** – *Trio pentru flaut, clarinet, pian*; **Török Gyurko Aron** – *Fissures for ensemble*; **Ulubeanu Sabina** – *Sk(a)y*, pentru flaut și pian; **Vodă Bogdan** – *White, Black, Grey*, trio vioară, violoncel, pian.

Subsecția vocal - instrumentală (mixtă)

Ganea Laurențiu – *Cântarea Cântărilor - partea a III-a*, vocal-sinfonic, text biblic; **Sandu Petre Eugen** – *Cartea cântărilor de iarnă*, suită de colinde românești pentru cor, 2 violine, clarinet, fluier, caval și instrumente de percuție, versuri populare; **Zbarcea Lucian** – *Un nou început*, vocal-sinfonic, text propriu.

Subsecția de fanfara

Biriș Alexandru – *Suita simfonică nr. 1*; **Luncan Octavian** – *Cetatea străbună*, suită; **Popa Emanuel-Florin** – *Fantezie hațegănă*; **Stoian Valentin** – *Moment muzical*; **Ștefoni Doina-Delia** – *Sextet nr. 1*.

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Baciu Vlad Răzvan – *In Rota*, pentru voce, pian la 4 mâini și cello, text: Carmina Burana, 136 Omnia sol temperat; **Dan Bălan** – *Scrisori*, ciclu de 3 lieduri pentru soprană și pian, text: Dinu Lipatti; **Buciu Dan** – *Monopisică pe*

și manifestări artistice menite a fi susținute în spații închise, în săli de concert care beneficiază de o acustică special amenajată; există – pe de altă parte – manifestări, spectacole concepute a se desfășura exclusiv în aer liber sau în săli mari, polivalente. Ar fi greu de imaginat un concert al unei trupei de heavy metal găzduit de sala Ateneului Român; la fel cum – pe de altă parte – un concert cameral, performanța unui duo cu pian, spre exemplu, este firesc să beneficieze de intimitatea unui spațiu care poate asigura comunicarea

foto: Virgil Oprina

Violoncellissimo

potrivită. În ce privește muzica însăși...; evident, se practică adaptări și prelucrări ale unor piese devenite – unele dintre acestea – șlagăre; cum este, spre exemplu, fermecătorul *Marș turcesc* de Mozart; dar nu toate sunt de bun gust! ... sunt de preferat adaptările care nu împieteză asupra caracterului însuși al muzicii. Printre

alte lucrări absolut minunate – pagini ale repertoriului clasico-romantic, am putut audia valsuri, tangouri, polci, arii din opere; într-un cuvânt muzică de largă accesibilitate. O explozie de energie, de bună dispoziție, s-a dovedit a fi fost momentul de debut al stagiunii **Vara Magică**, anume concertul formației **Violoncellissimo**,

monorimă, lied pentru voce și pian, text propriu; **Cherciu Alexandra** – *Prière de Jeanne d'Arc*, arie de concert pentru soprană, pian, toacă și clopote de biserică; **Costea Marcel-Octav** – *Deux Esquisses*, pentru cor mixt cu efecte sonore, text liturgic; **Csíky Boldizsár** – *Rugăciunea Sf. Efrem*, pentru cor mixt la 6 voci, text: Sf. Efrem Syrul; **Dembinski Diana** – *De Sânziene*, diptic pentru cor de femei și instrumente de percuție; **Pavelescu Dan** – *Tu știi prea bine*, din ciclul „Omăgiu lui Messiaen”, pentru cor mixt a cappella; **Petrescu Christian Alexandru** – *Oime*, pentru voce și pian, text: Francesco Petrarca; **Pop Matei** – *Până mi'i drăguțu' mire*, suită corală pentru cor mixt pe versuri populare; **Savu Dinu** – *Rugăciune*, pentru cor mixt cu solo sopran și solo tenor, text anonym.

Subsecția didactică

Cârneli Carmen – *Cântecul bradului* pentru voce și pian, text: Radu Cârneli; **Cojocar Daniela** – *Luceafărul de flori*, triptic de colinde pentru voce și pian (Colindă; Seara de Crăciun; Luceafărul de flori), text: Lucia Cicoară; **Ștefănescu Petre** – *Mama* pentru grup de copii și pian; **Vârlan Petre-Marcel** – *Jocuri de copii*, mică suită pentru orchestră de cameră (*Șotron*; *Adormirea păpușii*; *De-a prinselea*); **Velea Marin** – *Colind religios*, cor pe 3 voci egale a cappella

SECȚIA DE MUZICA JAZZ/POP

Boros Zoltan – *It's a long way to the Light*, instrumental; **Caragia Nicolae** – *Steaua mea*, ușor, instrumental; **Dedeian Capriel** – *Cinci pași*, jazz; **Doga Eugen** – *Intermezzo* pentru orchestră simfonică; **Drăgan Mircea** – *Doar noi doi*, pop instrumental; **Kerestely Andrei** – *Waltz no.1*; **Kerestely Jolt** – *Ne învățați*, ușor, text: Marian Stere; **Moculescu Horia** – *Cred că atunci m-am născut*, ușor, instrumental; **Pavelescu Dan** – *Imnul Brașovului*, ușor, text: Nicolae Dărbănt, Dan Pavelescu; **Petrică Andrei** – *Romanian Phrygian Concept*, instrumental; **Popescu Virgil** – *Noapte de noapte*, ușor, text: Dumitru Popescu Chiselet; **Răsvan Cătălin** – *The Same Colours of Autumn*, instrumental, funk lent; **Simion Nicolae** – *Lotana RU-VIE #2*, jazz cameral; **Târcolea Cătălin** – *A Glimpse of an Eternal Love*, jazz; **Tiberian Mircea** – *Looking forward to the past*, jazz; **Tudor Andrei** – *Rondo alla Crazy* pentru pian solo; **Tudor Ionel** – *Like a Dream*, simfonic; **Vârlan Petre-Marcel** – *De când te-astept*, romanță pentru voce și orchestră, text propriu; **Vrabete Iulian** – *Cer de toamnă*, jazz rock.

SECȚIA DE MUZICOLOGIE

Rădulescu Speranța – *O formă particulară de plurivocalitate și problemele de notare pe care le ridică*, studiu; **Stoianov Carmen** – *Cărțile Psalmilor. Reflexii în sonor. Cartea a Treia (Psalmii 73-89)*; **Tufan-Stan Constantin** – *Corul din Chizătău 1840-2020*, ediția a II-a, îngrijită, revizuită și adăugită; **Vasile Vasile** – *De la polihronionul închinat lui Petru Rareș la imnul național „Deșteaptă-te, române”*.

Indiscutabil, concertele – să le numesc camerele? – au fost cele mai captivante din punct de vedere artistic. Pentru muzicianul solist sau pentru cel de muzică de cameră, constituie o veritabilă traumă faptul că emisia sonoră nu resimte rezonanța zonei acustice a spațiului sălii de concert; microfoanele, amplificarea, difuzoarele conduc sunetul în spațiul liber spre satisfacția aproximativă a publicului și mult mai puțin a muzicianului solist.

Mezzosoprano
RUXANDRA

la pian
SERGIU TUHUTIU

cântecul românesc al lui Tiberiu Brediceanu, Gheorghe Dima, Nicolae Bretan, la canzoneta lui Tosti, la ariile din opere datorate lui Offenbach, Camille Saint-Saëns, Georges Bizet; un program de o diversitate uimitoare, susținut integral din memorie, versuri și muzică; program pe parcursul căruia am apreciat o dată în plus cultura stilistică, importante diferențieri ale complexului timbral. Totul a marcat cotele înalte ale acestui moment - l-aș numi - cu totul special al vieții noastre muzicale. I-a fost alături tânărul pianist Sergiu Tuhuțiu, o prezență muzicală discretă, utilă, sensibilă.

Genul clasicoromantic al cvartetului de coarde cu pian a fost

Ruxandra Donose, o vedetă
tului, un artist ce dispune de

reprezentat de formația **Raro**, un grup de muzicieni mult apreciați în spațiul vieții noastre muzicale, a celei europene; sunt tineri muzicieni trup și suflet atașați genului cameral. Pentru domniile lor, dar și pentru publicul meloman atașat genului cameral, experiența performanței în spațiul liber, în această formație, a fost, cred, unică! ... în anume parte chiar stânjenitoare. Au fost prezentate două capodopere ale genului, lucrări semnate de Johannes Brahms și Antonin Dvořák.

Dintre ansamblurile mari, este de menționat prezența Orchestrei **Camerata Regală** condusă de dirijorul Constantin Adrian Grigore, de asemenea evoluția orchestrei **Filarmonicii bucureștene** condusă de

CVARTETUL ARCADIA

Ana Török – vioara 1
Răsvan Dumitru – vioara 2

Traian Boală – viola
Zsolt Török – violoncel

Camerata Regală

© V. Eskenasy

violonistul, de șeful de orchestră David Lefèvre, inclusiv în calitate de solist al ansamblului; cu toții am avut neșansa unei ploi de scurtă durată care a dezorganizat partea finală a evenimentului. Dar muzica bună descrețește frunțile, hrănește simțirile, luminează cugetul... Iar aceasta dată fiind implicarea trup și suflet a maestrului Marin Cazacu, a inimosului meloman Dorin Ioniță, inițiatorul și realizatorul conceptului Vara Magică.

Dumitru AVAKIAN

ORCHESTRA FILARMONICII „GEORGE ENESCU”

dirijor și solist

DAVID LEFÈVRE

Succesul Grand Prix

Ca și anul trecut, în 2020 Universitatea Națională de Muzică București derulează pe perioada verii proiecte educaționale și artistice complexe, parte a unor granturi de cercetare foarte diverse ca tematică, unde primează excelența și deschiderea internațională.

Un astfel de proiect este, de câțiva ani, gestionat de prof.univ.dr. Mihai Cosma, care se axează pe tentativa de sincronizare cu valorile de top ale artelor spectacolului muzical din centre educaționale și din teatre. Începând din 2019 proiectul beneficiază de o alocare bugetară generoasă, prin granturi FDI finanțate prin competiție de Ministerul Educației și Cercetării, în organizarea UEFISCDI.

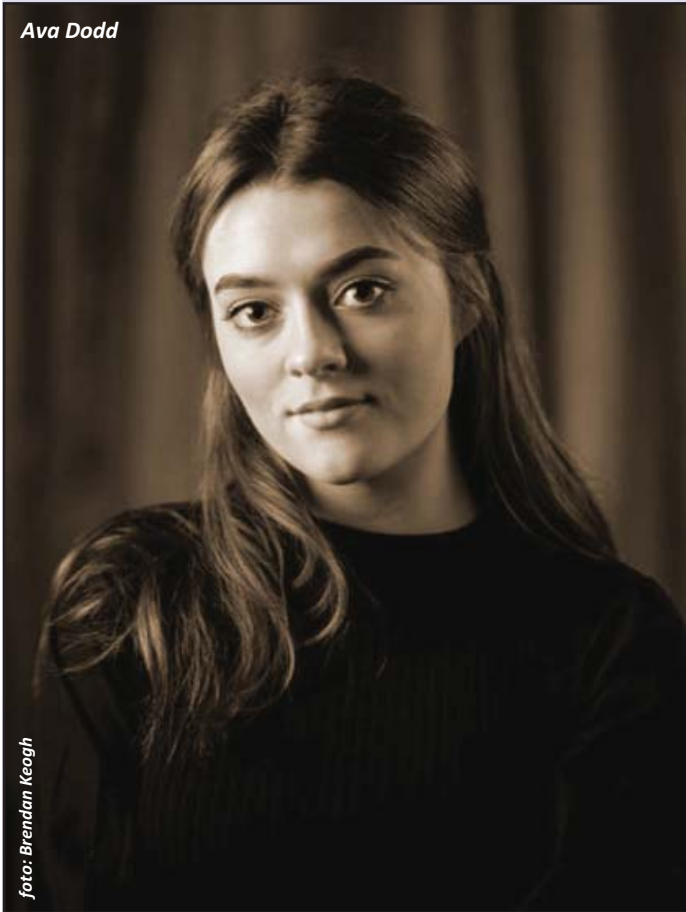
Proiectul SUCCEs are 2 componente, întrepătrunse și complementare: componenta educațională (cursuri, workshop-uri, sesiuni de training, conferințe) și componenta artistică: concurs și spectacol. Anul acesta proiectul a debutat cu sesiuni de training lingvistic, dedicate învățării repertoriului de lied și de operă în limbi

pandemie – prilej pentru a testa limitele de pregătire, flexibilitatea și adaptabilitatea tinerilor artiști. Concurenții au prezentat repertoriul prin filmări, fie alături de un

Mihai Cosma

Ava Dodd

foto: Brendan Keogh

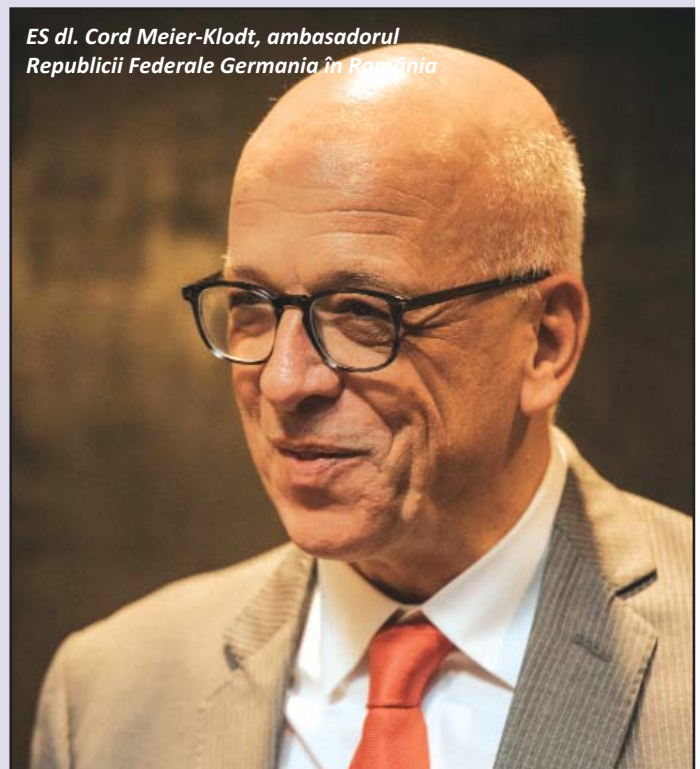
străine, cu ajutorul unor experți care au lucrat cu studenții piesele pregătite de aceștia în limbile rusă, germană, franceză și italiană (cele mai importante limbi străine din zona muzicii vocale).

În alianță cu International Grand Prix of Romania a fost organizat apoi un concurs internațional de canto, bazat pe exersarea repertoriului în limbile sus-amintite. Regulamentul a impus interpretarea a 4 piese (2 arii și 2 lieduri), împărțite egal între Etapa 1 și Finală. În plus, a fost încurajată și interpretarea unor partituri românești ori din țara de origine a concurenților.

Noutatea absolută o constituie în acest an derularea online a concursului, din cauza restricțiilor impuse de

pianist acompaniator fie (de cele mai multe ori) cu acompaniamentul preînregistrat, într-o formulă personalizată, dedicată, discutată în prealabil și convenită de cântăreț și de pianist. Astfel a apărut o nouă provocare, un antrenament specific acestor vremuri: necesitatea cântărețului de a gândi în perspectivă și de a se bizui nu pe ideea că acompaniatorul îl așteaptă, îl urmărește, îl secondează necondiționat ci dimpotrivă, pe concentrarea de a evolua în parametri prestabiliți, urmărind concepția proprie așa cum este ea redată în înregistrarea audio a pianului acompaniator, sincronizându-se cu această înregistrare și respectând toate detaliile deja existente și imposibil de schimbat "din mers". A fost un exercițiu foarte

ES dl. Cord Meier-Klodt, ambasadorul Republicii Federale Germania în România

util, realizat cu brio de toți concurenții, care au putut să mențină structura de tempo, de libertate agogică, de respirații, de coroane, de pauze, pe care au comunicat-o dinaintea maestrului acompaniator. În acest fel s-a respectat

Ipeleng Kgatle

și distanțarea fizică, evitându-se riscul de a exista doi interpreți în aceeași cameră, dintre care unul cântă (deci emite o cantitate neobișnuit de mare de aerosoli).

Ana Stănescu

Nu doar concurenții au evoluat online, ci și lucrările juriului au decurs în aceeași manieră. Etapa 1 a presupus, pe parcursul a 3 zile, analize individuale, efectuate separat de către membrii juriului, în timp ce finala s-a desfășurat în timp real, de la distanță, prin intermediul platformei de conferințe Zoom, fiecare jurat aflându-se în țara lui dar participând "în direct" la desfășurarea finalei, comentând apoi în ședință, punând note și sincronizând ierarhia finală, matematică, cu criteriile de excelență și cu lista de premii.

Ca și în anii precedenți, juriul a fost compus din personalități din elita vieții muzicale, cu mare experiență în gestionarea activității artistice a tinerilor interpreți. Au răspuns favorabil invitației profesorului Mihai Cosma (președintele juriului) muzicologul John Allison, de la Londra, (redactor șef al revistei britanice Opera și Președinte al International Opera Awards – Oscar-urile Operei), managerul Stelian Gheorghe, de la München (director al companiei de impresariat AIM Artists GmbH), Brenda Hurley, recent revenită în Marea Britanie pentru a

Makudupanyane Senaoana

prelua conducerea departamentului de operă de la Royal Academy of Music London (după ce mulți ani a condus Studioul de Operă pentru tineri cântăreți al Operei din Zürich), Eleonora Pacetti, de la Roma (directorul Programului pentru tineri cântăreți al Operei din capitala Italiei), Katerina Tretyakova, de la Barcelona (tânără soprană de origine rusă cu o spectaculoasă carieră europeană, dar și prima câștigătoare, în 2013, a Grand Prix d'Opéra de la București) și Dmitri Vdovin, de la Moscova (directorul Programului pentru tineret al celebrului Bolșoi Teatr din capitala Rusiei).

Cei mai mulți dintre ei nu sunt la primul contact cu acest proiect educațional-artistic, John Allison și Brenda Hurley fiind chiar "veterani" ai Grand Prix, în timp ce Dmitri Vdovin a făcut cunoștință pentru prima dată cu

tinerii cântăreți români – anul acesta atenția organizatorilor îndreptându-se spre colaborarea cu Bolșoi Teatr Moscova după ce în anii precedenți Rusia a fost reprezentată de echipa de la Mariinsky Teatr Sankt Petersburg.

Tinerii soliști participanți au beneficiat de acompaniatori de elită – fie pianiști oficiali ai competiției (au fost invitate din nou două dintre participantele la proiectul de anul trecut: Elena Fedorenko de la Mariinsky Teatr și Mădălina Florescu de la Opera Națională București), fie pianiști invitați (masterandele UNMB Teodora Țepeș și Ina Creciun, și ele revenite după un an în echipa proiectului), fie parteneri mai vechi ai concurenților (pianiști din Rusia, Statele Unite ale Americii, Germania, Anglia, Irlanda, Polonia, Republica Moldova, Bulgaria, Spania). Cum spuneam, aceștia au realizat

În Finală s-au calificat 10 soliști, adică cei care au obținut voturile a cel puțin 4 din cei 7 membri ai juriului (deci majoritatea). Dintre aceștia, 3 au primit Diplome de finalist iar ceilalți au cucerit Premiile de palmares sau premiile speciale.

Câștigătoarea ediției 2020 a concursului este soprana irlandeză Ava Dodd, 22 de ani, votată pe primul loc de

Aida Pascu

Corina Ignat

majoritatea confortabilă a membrilor juriului, urmare a unei evoluții excelente în Etapa 1 (când a cântat "Je marche sur tous le chemins" din *Manon* de Jules Massenet și "Allerseelen" de Richard Strauss) și unui parcurs foarte convingător în Finală, unde a prezentat aria "Sul fil d'un soffio etesio" din *Falstaff* de Giuseppe Verdi și liedul "Old Sir Faulk" de William Walton, compozitor interpretat în premieră absolută la Grand Prix. Ava a fost acompaniată

acompaniamente preînregistrate sau (acolo unde condițiile locale au permis – potrivit reglementărilor naționale) i-au acompaniat "pe viu" pe interpreți.

Având în vedere restricțiile repertoriale și pre-condițiile nu tocmai simple care țin de organizarea unor înregistrări audio și video și de cântatul de la distanță, numărul de participanți a fost optim, nefiind nevoie de respingerea prea multor candidați în etapa preliminară. În Etapa 1 au fost admiși 29 de soliști din toate colțurile lumii și din toate categoriile vocale tradiționale. Cântăreții români au fost și ei bine reprezentați numeric și valoric, de studenți, masteranzi, doctoranzi și absolvenți, cu vârste cuprinse între 20 și 32 de ani.

Teodora Țepeș

de o excelentă pianistă și vocal coach din Dublin, Dearbhla Collins.

Premiul II a revenit sopranei sud-africane Ipeleng Kgatle, actualmente studentă în Germania, la Mannheim. Această pregătire universitară i-a permis și interpretarea excelentă a celebrei piese "Gretchen am Spinnrade/Margareta la vârtelniță" de Franz Schubert, care i-a adus și un al doilea premiu: cel pentru interpretarea liedului

Abel-Edison Corban

german, oferit de ES dl. Cord Meier-Klodt, Ambasadorul Republicii Federale Germania în România, membru de onoare al juriului.

Pe poziția a treia s-a clasat tenorul sud-african Makudupanyane Senaoana, convingător într-o bine-cunoscută pagină donizettiană - "Povero Ernesto... Cercherò lontana terra" din *Don Pasquale* și impresionant

Daniil Orlov

într-un lied de un compozitor sud-african - "Kinderland" de Hendrik Hofmyer (și în acest caz o noutate repertorială absolută la Grand Prix, existența unei partituri sud-africane, cu versuri în limba afrikaans).

Și reprezentantele României au evoluat onorabil, obținând 2 dintre cele 4 premii speciale: Ana Stănescu a obținut Premiul pentru interpretarea unei partituri italiene (aria "Eccomi, in lieta vesta" din *I Capuleti ed i Montecchi* de Vincenzo Bellini), iar Aida Pascu Premiul pentru interpretarea unei partituri franceze (aria "Il est doux, il est bon" din *Hérodiade* de Jules Massenet). Am mai putea adăuga aici și premiile obținute de româncă stabilită în Irlanda, Corina Ignat, cea care a obținut Premiul "George Enescu" (pentru liedul "Estrenne a Anne" pe versuri de Clément Marot, oferit în colaborare cu Muzeul Național "George Enescu", partener tradițional al concursului) și Premiul pentru interpretarea unei arie ruse, oferit de Ambasada Federației Ruse în România (pentru "S podruzhkami" din *Snegurochka* de N. A. Rimsky-Korsakov). În fine, premiul acordat de juriu interpretarea

Aitana Sanz Pérez

unui lied de un compozitor rus a revenit celei mai tinere concurente, soprana Aitana Sanz Pérez din Spania (pentru "Zdes' khorosho" de Serghei Rahmaninov).

Cel mai bun tânăr maestru acompaniator a fost ales în persoana lui rusului Daniil Orlov, în prezent stabilit în Germania, absolvent al Conservatorului "P. I. Ceaikovski" din Moscova și al programului de pregătire a tinerilor interpreți de la Bolșoi Teatr. S-au remarcat și conaționalii noștri Teodora Țepeș - cea care a acompaniat-o pe câștigătoarea Premiului "Enescu" - și Abel-Edison Corban (ambii primind Diplome de excelență).

Proiectul "Succes" continuă și în lunile următoare, concentrându-se din nou pe aspecte educaționale, pe colaborări internaționale de elită și urmărește inclusiv organizarea unor evenimente "live", dacă regulile sanitare o vor permite.

Adriana POPESCU

Thierry Escaich în concert la București

În seara zilei de 31 iulie, începând cu ora 19:30, iubitorii muzicii de orgă s-au putut bucura de un regal muzical oferit de renumitul compozitor și organist francez **Thierry Escaich**. Concertul a fost organizat de *Arhiepiscopia Romano-Catolică de București* și susținut în *Catedrala Sfântul Iosif*, evenimentul inaugurând seria concertelor dedicate aniversării a 90 de ani de la instalarea orgii *Wegenstein* în această catedrală. Concertul a putut fi vizionat prin live streaming, atât pe postul catolic de televiziune *Maria Tv*, cât și pe rețelele de socializare.

Thierry Escaich, compozitor recunoscut internațional, organist și improvizator, este o personalitate importantă pe scena muzicală contemporană, dar și una dintre cele mai originale. El consideră cele trei aspecte ale artei sale ca fiind elemente indisociabile, lucrând cu aceeași vigoare pentru a traduce un univers interior luxuriant și o nevoie irepresibilă de exprimare.

Născut în 1965, în Franța, a studiat la *Conservatorul din Paris (CNSMD)* și s-a distins repede pe plan național și internațional, obținând numeroase premii. Începând cu anul 1992, Thierry Escaich predă tehnici de scriere și improvizație la *Conservatorul din Paris*, în același loc în care obținuse opt premii. Din anul 1996 este organistul titular al bisericii *Saint-Étienne-du-Mont* din Paris, iar din 2013 este membru al *Academiei de Beaux-Arts* din Franța.

După stagii de rezidență la *Orchestra Națională din Lille*, *Orchestra din Bretagne* și *Orchestra Națională din Lyon*, Escaich este în prezent compozitor asociat al *Orchestrai Camera din Paris* (din septembrie 2011). Creația sa cuprinde câteva sute de piese, interpretate de orchestre internaționale și artiști de top, primind patru trofee *Victoires de la Musique* pentru *Compozitorul Anului* (2003, 2006, 2011 și 2017).

Thierry Escaich este continuatorul tradiției muzicale franceze pe linia Ravel-Messiaen-Dutilleux, diferitele fațete ale artei sale fiind ilustrate de o discografie bogată, în special albumele *Accord/Universal* și *Indésens*, aclamate de critică. Albumul *Les Nuits hallucinées* (2011), care a încununat rezidența sa cu *Orchestra Națională din Lyon*, a primit numeroase distincții, inclusiv premiul *Choc de l'année* de la revista *Classica*, pentru una dintre cele mai remarcabile lansări ale anului.

Fiind un concert aniversar pentru un instrument și despre un instrument – orga, Thierry Escaich și-a organizat repertoriul astfel încât să valorifice la maximum posibilitățile tehnico-expresive ale instrumentului, reușind până la finalul concertului să surprindă din avantajul sonor al orgii Catedralei Sfântul Iosif o bogăție timbrală coloristică. Buchetul repertorial l-a prezentat pe Escaich în trei ipostaze complementare: compozitor, interpret și improvizator, iar unele dintre conceptele care ar putea surprinde nuanțat complexitatea evenimentului ar putea fi acelea de *construcție*, *crescendo*, *sonoritate*, *dans*, *ritm*, *improvizație*.

Repertoriul propus de organist a fost construit pe un traseu cronologic liniar, interpretând lucrări ale compozitorilor Johann Sebastian Bach, César Franck, Olivier Messiaen, Maurice Duruflé și bineînțeles Thierry Escaich. Așadar, muzica franceză a fost miezul programului muzical, lucru deloc întâmplător dacă reflectăm la cât de bine sună această muzică în acordurile orgii Catedralei Sfântul Iosif din București. Bogăția registrelor de fond a acestei orgi și căldura

registrelor cu ancii facilitează o redare fidelă a ethosului muzicii franceze.

După vecernie, concertul a debutat cu lucrarea semnată de Johann Sebastian Bach: *Passacaglia și Fuga în do minor BWV 582*. Această piesă abundă în diversitate prin cele 20 de variațiuni ale sale, punând în diferite ipostaze binomul instrument-interpret. Fuga cu contrasubiect obligat pe aceeași temă a passacagliei a completat viziunea interpretativă personală a lui Escaich, combinând armonios arhitectura barocă solidă cu concepția romantic-orchestrală a organistului.

A doua piesă a programului, *Coralul numărul 2 în si minor* de César Franck, a făcut ca tranziția către muzica franceză de după secolul al XIX-lea să pară cât mai firească. Această passacalie stilizată valorifică timbralitatea diversă a instrumentului și îi acordă libertate interpretului în alcătuirea discursului muzical. Thierry Escaich a subliniat cantabilitatea și frazarea liberă franckiană, a evidențiat agogic diversitatea și tensiunea armonică a piesei și a reliefat

clar planurile sonore, demonstrând pe parcursul piesei un legato de expresie perfect și o stăpânire desăvârșită a forței muzicale interioare.

Următoarele două lucrări l-au prezentat pe Escaich în ipostazele de improvizator și compozitor. Primind din partea organizatorilor ca subiect de improvizație prima temă a simfoniei a III-a de Felix Mendelssohn Bartholdy, *Scoțiana*, Thierry Escaich a improvizat timp de aproximativ 12 minute o fantezie realmente spectaculoasă. Inițial, interpretul anunțase că va improviza un preludiu și o fugă, dar odată început actul creator, calea spre o digresiune a genului a fost una inerentă și de neratat. Tema romantică, viziunea orchestrală, instrumentul ofertant și sclipirea de geniu a organistului, au făcut deliciul momentului muzical. A fost o reală demonstrație de fantezie creatoare, de spirit inovator și de modelare a ceea ce se cunoștea prin prisma lucrării originale, Escaich reușind să impresioneze prin această nouă viziune muzicală.

Pentru ipostaza de compozitor, Escaich a selectat două părți din lucrarea sa *Trois poèmes pour orgue*, respectiv prima parte *Eaux natales* și partea a treia *Vers l'Espérance* - miniaturi ce au avut ca inspirație versurile poetului Alain Suied - fiecare piesă fiind precedată, în cadrul concertului, de recitarea poemului. Dacă prima mișcare este una meditativă, construită pe un schelet

ostinato, cu inserții solistice de sonorități bizare realizate prin scriitură și înregistrare, mișcarea a treia este puternic contrastantă, având un pronunțat caracter incisiv, efervescent și foarte nuanțat dinamic.

Odată creată o atmosferă mistică, Thierry Escaich a propus spre audiție, interpretând din memorie, compoziția lui Olivier Messiaen *Alleluia sereins d'une Âme qui désire le ciel* - a doua meditație a lucrării *L'Ascension*. Acest opus a fost scris inițial pentru orchestră, dar a fost transpus ulterior de compozitor și pentru orgă solo. Construită pe modul al treilea, transpozițiile 2 și 3, lucrarea surprinde prin culoare timbrală, precizie ritmică și chiar cantabilitate.

Audiența nu a fost lăsată într-o continuă stare de veghe meditativă, ci a fost trezită din reverie de acordurile *Toccatei* din *Suita op. 5* de Maurice Duruflé (compozitor și organist ce a fost titular până la sfârșitul vieții la consola orgii unde acum este organist principal Thierry Escaich, biserica pariziană *Saint Étienne du Mont*). Această lucrare face parte doar din repertoriul organistilor cu o tehnică desăvârșită, interpretul demonstrând din plin că posedă toate datele necesare execuției unei astfel de lucrări. Escaich s-a aruncat furtunos în serpentinele acrobatice ale piesei, chiar înainte de a-i fi așezată partitura pe pupitrul.

Finalul concertului a fost unul magistral, întreg auditoriul rezonând la unison datorită *Suitei de dansuri* improvizată de Thierry Escaich. De această dată, temele primite au fost folclorice: cântecul popular *Am un leu și vreau să-l beu* stilizat de George Enescu în *Rapsodia Română* op. 11 și dansul popular din Muntenia - *Ciuleandra*. A fost un moment în care improvizatorul a ținut sala cu suflarea tăiată. Trebuie menționat că nici de această dată organistul nu știa ce teme va primi, dar în ciuda acestei „surprize”, el a înțeles în detaliu nuanțele folclorice românești pe care le-a redat cu tălc pe parcursul celor 15 minute de improvizație.

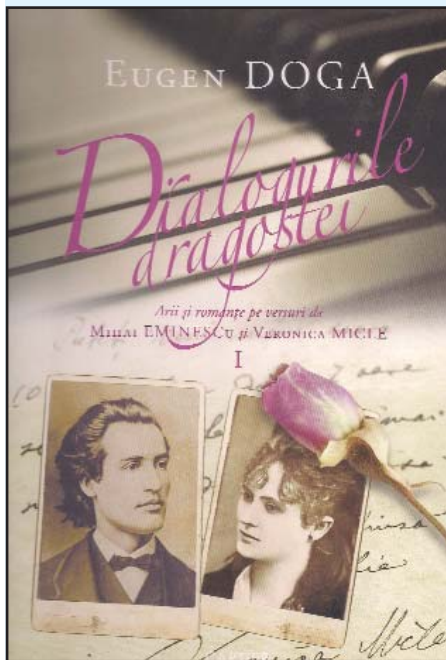
La finalul concertului sentimentul general era acela de a putea asculta neîntrerupt o astfel de muzică. A fost un tur de forță și o demonstrație de creativitate, virtuozitate și ... cuvintele devin de prisos. Pentru întreg programul artistic, chapeau bas!

Seria aniversară dedicată instrumentului Catedralei Sfântul Iosif din București va continua cu alte trei concerte de orgă din cadrul *Festivalului Internațional de Orgă București*, festival ce se va desfășura în catedrala din strada General Henri Mathias Berthelot numărul 19, în perioada 20-24 septembrie 2020.

Eduard ANTAL

Eugen Doga: “Dialogurile dragostei”

Cu câțiva ani în urmă am mijlocit o întâlnire la București între compozitorul Eugen Doga și interpreta Alina Mavrodin Vasiliu, directoarea artistică a Festivalului național al romanței “Crizantema de aur” de la Târgoviște, care și-l dorea de multă vreme pe Maestru la festival. Întrevederea a fost de bun augur (nu întâmplător eram la doi pași de Ateneul Român!), așa încât în perioada următoare Eugen Doga a fost președinte de juriu la concursul de romanțe, dar mai ales a oferit la una din ediții un recital cu adevărat de gală. Este vorba de “Dialogurile dragostei”, incluzând arii și romanțe pe versuri de Mihai Eminescu și Veronica Micle. Ulterior m-am reîntâlnit ca prezentator cu acest minunat spectacol-concert, cu altă distribuție, pe scenele de la Iași și Botoșani, în organizarea doamnei Lili Bobu (Asociația culturală “Regal d’Art”), ocazie de a descoperi alte valențe și comori nebanuite. Și iată că regăsim, reunite într-o impecabilă formă grafică, în 2 volume datorate Editurii Cartier, 50 din lucrările din acest ciclu, compozitorul sperând, tot cu sprijinul Direcției Cultură a Municipiului Chișinău, ca acesta să se transforme într-o bună zi în montarea unei opere omonime.

Începutul apropierei de creația eminesciană l-au făcut două coruri a capella (“Dintre sute de catarge”, “Dorința”), urmate de baletul “Luceafărul” și de câteva romanțe, dar totul a prins contur, mărturisește compozitorul, în ziua când a primit în dar, la începutul acestui secol (așadar avem de-a face cu creații de maturitate), un volum de versuri ale Veronicăi Micle. Din acea clipă, “Dialogurile dragostei” s-au încheiat de la sine, fiind elaborate peste 50 de lucrări camerale și vocal-simfonice pe versurile celor doi îndrăgostiți celebri.

Primul caiet include 25 de arii și romanțe pentru voci de soprană, bariton și bas, transpuse cu acompaniament de pian. Originalele sunt scrise pentru voce și orchestră simfonică, unele, cum ar fi “Nu plânge” sau “Am urât această lume”, având și cor mixt. În volumul 2, “Dorința” (Vino-n codru) are două versiuni, una pentru cor mixt. Nu lipsesc titluri ce rezonă tulburător în sufletul oricărui român iubitor de poezie, cum ar fi “Replici”, “Dintre sute de catarge”, “Floare albastră”, “De-aș avea”, “La steaua...”, “Drag mi-ai fost”, “O, rămâi!”, “Ochiul tău iubit”, “Peste vârfuri”, “Te știam numai din nume”. Fascinația exercitată de versurile celor doi transpare din profesiunea de credință a compozitorului din prefețele la cele două volume: “Cât de mult m-a impresionat în ceea ce am citit în poeziile Veronicăi Micle! Câtă dragoste, câtă durere, câtă gelozie, câte trăiri imortalizate în versuri! Ea l-a iubit pe Eminescu mai mult ca propria viață. Versurile Veronicăi Micle erau în permanent dialog cu versurile lui Mihai Eminescu, de parcă ar fi născuți unul pentru altul. Ei simțeau și trăiau aceleași sentimente de dragoste neîmplinită. Societatea nu le-a iertat sinceritatea mării iubiri care se întâmplă numai la oameni însemnați de Dumnezeu. Această iubire îi dădea puteri lui Mihai Eminescu să lupte cu nedreptățile lumii - rea, mediocră și invidioasă. Și tot această mare dragoste l-a purtat pe culmile creației”.

Partiturile complete și versurile celor peste 50 de lucrări sunt cuprinse în mai bine de 300 de pagini de format mare, A4, ale celor două volume, expuse între altele, cu dedicație specială, la Muzeul “Casa romanței” de la Târgoviște. Melomanii pasionați pot comanda aceste apariții la “Cartea prin poștă” sau direct la romania@cartier.md, fiind vorba de marea poezie pusă pe muzică de un adevărat maestru al genului liric, Eugen Doga.

Octavian URSULESCU

Festivalul „Ionel Perlea” – oaza culturală din Câmpia Bărăganului

Cu toții am fost surprinși și ne-am bucurat că într-o perioadă de asemenea restricții care au afectat foarte mult cultura, mai ales cultura vie, mai ales spectacolele, Slobozia și județul Ialomița au găsit energii și resurse prin care au reușit să omagieze o mare personalitate care a pornit de la Ograda și a cucerit lumea – Ionel Perlea.

Chiar în ziua în care se împlinesc 50 de ani de la trecerea în eternitate a celui care prin arta sa a făcut parte din galaxia dirijorilor de elită care au încântat publicul și specialiștii la Scala din Milano, Metropolitan din New York, Opera din Roma, Opera din San Francisco, la Slobozia debuta ediția a XXIX-a a Festivalului „Ionel Perlea”.

Cezara Petrescu analizează integrala haikai de Theodor Grigoriu și „Carnaval fără măști”, în care Sabin Păutza face haz de necaz și strânge 1001 bancuri românești.

La Concursul de Arte Plastice, realizat la inițiativa Asociației Pro Valores, au participat peste 50 de concurenți din Marea Britanie, Republica Moldova și România, cu vârste de până în 25 de ani. Singurul premiu I l-a obținut o tânără de 17 ani, de la Chișinău – Daria Sirotiuc, care a realizat o superbă acuarelă care îl înfățișează pe dirijorul Ionel Perlea. Toate lucrările premiate vor face obiectul unei expoziții permanente și vor putea fi vizionate de vizitatorii casei muzeu de la Ograda, casă în care s-a născut Ionel Perlea în urmă cu 120 de ani.

În cele trei zile de festival, concertele au avut loc în aer liber și au atras în ciuda restricțiilor impuse de pandemie, un mare număr de iubitori ai muzicii, de locuitori ai Sloboziei, care au simțit că acest festival este o sărbătoare a orașului.

În prima seară pe scenă a urcat Vibe Orchestra din București, ansamblu dirijat de câștigătorul Concursului Național de Dirijat Ionel Perlea, ediția 2018 – Alexandru Ilie, dar și trei soliști, trei voci tinere, spectaculoase, care au prezentat un program foarte atractiv alcătuit din arii, duete și terțete din opere și operete. Cu foarte multe aplauze au fost răsplătiți: soprana Rodica Ștefan – laureată a Concursului de lied Ionel Perlea, ediția din anul 2013, soprana Oana Șerban și tenorul Andrei Mihalcea.

Pe 30 iulie 2020 un strop de bucurie muzicală a adus Orchestra Argesis din Pitești, înființată în anul 2014 de Mădălin Sandu, președintele Asociației Culturale ArgesisArt.

A fost o ediție atipică. Pe de o parte s-au amânat concursurile de dirijat și de lied, dar s-a organizat în schimb prima ediție a unui concurs de arte plastice, în care temele au fost: Ionel Perlea – diverse ipostaze și casa memorială de la Ograda. De asemenea în fiecare din cele trei zile ale festivalului au fost invitate orchestre interesante din București, Pitești și Ploiești și s-au organizat mai multe evenimente adiacente: lansări de carte și o conferință, chiar în curtea casei de la Ograda. Au fost trei lansări de carte: „Canto” de Florența Marinescu, un volum în care se critică dur sistemul de învățământ Bologna, considerat de autoare ca impropriu învățământului vocațional, „Dincolo de tăcere, sunet și gând”, o carte în care

Programul a fost bine ales pentru publicul larg. Sub bagheta dirijorală a lui Tiberiu Oprea, prim-dirijor al Filarmonicii Pitești, au putut fi ascultate uverturi de Strauss și Kalman, valsuri și galopuri de Lehar și Strauss, Farandola din Suita a II a „Arleziانا” de Bizet. La toate acestea s-au alăturat mai multe momente solistice

operele „Puritanii” de Vincenzo Bellini, „Lucia di Lamermoor” de Gaetano Donizetti și „Romeo și Julietta” de Charles Gounod. O voce strălucitoare, o prezență scenică deosebită. Foarte interesant a fost și faptul că a interpretat în primă audiție două lieduri compuse de o tânără de numai 18 ani din Slobozia – Oana Vardianu, o creatoare aflată la început de drum, care merită încurajările și susținerea artiștilor consacrați.

Finalul festivalului a aparținut Orchestrei Acord din Ploiești. Acest ansamblu s-a înființat în anul 2017, membrii fondatori fiind instrumentiști în orchestra simfonică a Filarmonicii „Paul Constantinescu” din Ploiești. Orchestra Acord a revenit la Slobozia, pentru al patrulea an consecutiv, acest ansamblu fiind formația cu care s-a putut organiza Concursul de dirijat și de lied „Ionel Perlea” în ultimii ani. Orchestra a fost dirijată alternativ de Eduard Boboia, câștigătorul Concursului de dirijat „Ionel Perlea”, ediția din anul 2017 și de directorul artistic a festivalului,

compozitorul și dirijorul cu o carieră impresionantă – Sabin Păutza. Publicul s-a bucurat ascultând opusuri de Eduard Boboia, Johann Strauss fiul și Sabin Păutza, acesta din urmă aducând pe scena festivalului, în patru suite, mari teme din muzică de film, precum și sonorități foarte cunoscute din muzica românească și rusească.

Ediția a XXIX a a Festivalului „Ionel Perlea” a fost una mai mult decât necesară mai ales în contextul cultural impus de criza medicală. A fost un exemplu de organizare, de respectare a normelor impuse, dar și a

Vibe Orchestra

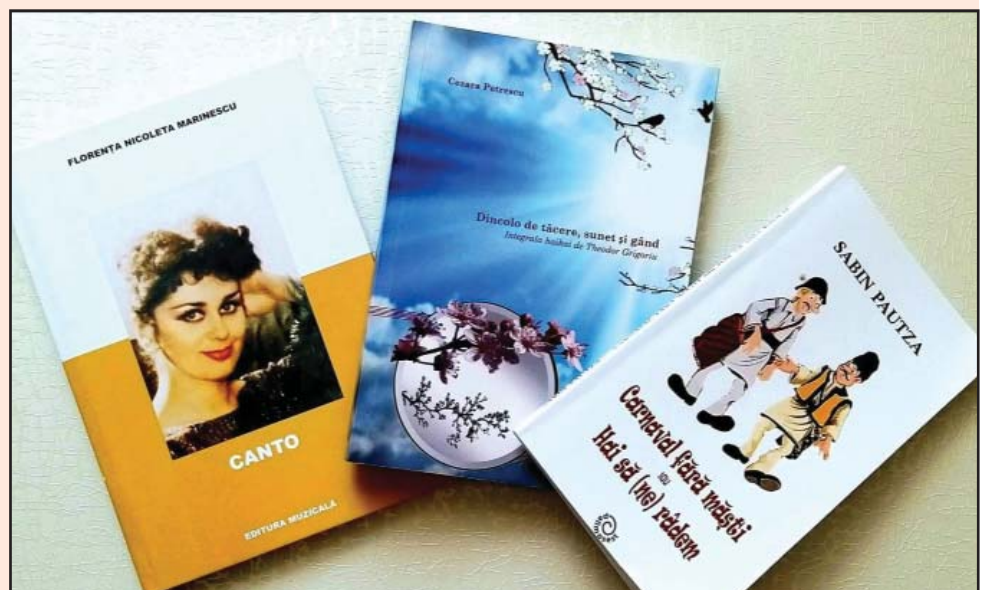

foto: Olesia Savateeva

spectaculoase. Solistul „Căntonetei napoletane” din „Lacul Lebedelor” de Ceaikovski a fost trompetistul Mihai Dima. O pagină de Ennio Morricone, fantasticul compozitor de muzică de film care ne-a părăsit la începutul lunii iulie, l-a avut solist pe oboistul Raymond Cinpoescu, iar în două Csardaș-uri de Michael McLean și Vittorio Monti au strălucit violoniștii Mădălin Sandu și Costinel Mirea.

În ultima zi a festivalului, programul a fost încărcat și atipic. Seara a debutat cu recitalul susținut de tenorul Mădălin Băldău – câștigătorul din anul 2019 al concursului de lied care poartă numele marelui compozitor și dirijor. El s-a format la Constanța, la clasa Florenței Marinescu și este solist al Teatrului National de Operă și Balet „Oleg Danovski”. Acompanied de Andrada Ștefan a interpretat lieduri de Vincenzo Bellini și o arie din opera „Elixirul Dragostei” de Donizetti, dând dovadă de o tehnică impecabilă, sensibilitate și o vocalitate excepțională.

Al doilea recital al serii a fost susținut de Mirela Bunoaica, o soprană născută la Slobozia, o artistă prezentă astăzi pe multe scene importante precum: Operele din München, Freiburg, Nantes, Stuttgart, Filarmonica din Berlin, Arenele din Verona, opera din Viena. Având-o ca parteneră pe pianista Andra Demidov, Mirela Bunoaica a interpretat arii din

valorilor. A fost un prilej prin care contemporaneitate a putut să-i mulțumească peste timp lui Ionel Perlea pentru că a pus Ograda și Ialomița pe harta muzicală a lumii.

Sebastian CRĂCIUN

Sibiul de pe acoperiș

Viața muzicală continuă să se adapteze noilor condiții ce limitează contactul interuman pe perioada stării de alertă. Un astfel de exemplu în reprezintă proiectul „Concerte pe acoperiș” derulat în Sibiu, la inițiativa conducerii Filarmonicii Sibiu.

Programul a debutat la 11 iulie 2020 și s-a încheiat în 7 august 2020. În cadrul seriei Concertelor de pe acoperiș au fost programate 12 manifestări culturale care s-au desfășurat pe Esplanada și terasele Sălii Thalia. De asemenea în 26 iulie a avut loc, în cadrul aceluiași proiect, și un concert aniversar în curtea Muzeului Național Brukenthal.

În această micro-stagiune au fost programate evenimente diverse, care au mers de la muzica clasică până la jazz sau muzică ușoară. Dintre protagoniștii acestui proiect enumerăm Cvartetul „Brukenthal”, Cvartetul „Ilia”, Cvartetul „Passione”, „Duo Percussionescu” sau Ansamblul „PlaCello”, Sorin Zlat, Koszika&The HotShots ș.a..

Astfel, concertele de cameră au revenit în atenția publicului amator de muzică; de data aceasta ele au sosit „la pachet” cu o priveliște impresionantă a orașului Sibiu, într-o atmosferă destinsă (la propriu, deoarece numărul participanților este limitat la 50 pentru a respecta normele de distanțare fizică în vigoare).

Punctul maxim de atracție al acestui proiect a fost concertul din curtea Muzeului Național Brukenthal, unde și-au dat concursul muzicieni ai Orchestrelor Radio – preambul al seriei de evenimente din 2021, ce vor sărbători 300 de ani de la nașterea lui Samuel von Brukenthal.

Ultimul concert i-a avut ca protagoniști pe Ana Cristina Leonte (voce), Ciprian Pop (chitară) și Andrei Tajti (pian). Astfel s-a încheiat o serie de concerte ce a adus noi experiențe unice în peisajul muzical sibian, îmbinând muzica *live* cu prezența (atât de dorită a) publicului care, odată sosit la concert, s-a putut bucura de panorama acustică și vizuală sibiană.

Norela Liviana COSTEA

Corespondență din Elveția,

Încântați de Concertul din Sibiu

Cu toate că nu am fost prezentă la Sibiu, în curtea interioară a celebrului muzeu, pentru a participa la concertul ce a marcat startul anului aniversar dedicat fondatorului lui, Samuel Brukenthal - om luminat, iubitor al artelor și științelor, cu siguranță cea mai de frunte personalitate politică a sașilor din Transilvania -, eu tot l-am ascultat și văzut integral, chiar dacă, de la câteva mii de km distanță, dintr-un loc pe care îl iubesc aproape la fel de mult ca pe Sibiu, respectiv din Zürich. Și nu singură, cum credeam și-mi doream de fapt, ci împreună cu un număr de

melomani cel puțin egal cu cel al instrumentiștilor de pe scenă, adunați ad-hoc în jurul meu, atrași de ineditul momentului, de muzica bună și de impecabila calitate a transmisiunii tehnice. Așa că, nu numai că nu l-am ascultat singură, dar la finalul fiecărei lucrări din program (și doar

Cristian Lupeș și Filarmonica din Sibiu

la final) pe care l-au știut sau doar intuit perfect, spre deosebire de scăpările publicului sibian, în loc să mi se alăture ei mie la aplauze, m-am alăturat eu lor, ei fiind în culmea extazului. Lucru mare, considerând temperamentul lor care, deși vioi, deschis și politicos, este mai reținut și răbdător.

Mă gândesc că de fapt nici nu aveau cum să ignore concertul întrucât pajiștea de un verde adânc cu pomii ei înalți și bogați pe de o parte (plaja locului) și imensul lac cu grațioase lebede alunecând pe limpezimea și calmul lui albastru pe de alta, au dublat prin larghețea și poziționarea lor, acustica excepțională a curții muzeului sibian, oferind astfel o amplasare a sunetului de o rezonanță cu totul aparte, suplinind sau mai bine zis completând astfel numărul redus de instrumentiști - cauza o știm cu toții - aici auzindu-se totul aproape ca provenind de la o orchestră bună, normală și întreagă. Așa că, binecunoscutul *Rondo* din suita *Abdelazar* de Henry Purcell, minunată partitură a celui mai mare și prolific compozitor englez al secolului XVII cu care

conceptului dirijoral, eliptic tocmai de spectaculosul din muzică. Ori, în fond *Suita aranjată* de Shchedrin pentru coarde și percuție a fost scrisă pentru și dedicată soției sale, unui mare om de spectacol, celebra balerină Maya Plisetskaya, iar ea, muzica, a fost preluată la rândul ei dintr-un mare spectacol, Opera *Carmen* de George Bizet, apoi în scurt timp ea devine un faimos balet, de o complexitate estetică-romantico-senzuală de excepție, dublat de o tehnică coregrafică drăcească. Deci această muzică este ea în sine un spectacol pe care nu l-am văzut-auzit-simțit, așa cum mă obișnuisem la nenumăratele vizionări sau concerte de până acum. Apoi, am realizat că de fapt dirijorul Cristian Lupeș pe lângă faptul că nu s-a apropiat prea mult de zona opera/balet care relevă diferit de muzica clasică dansul notelor, așa original cum îl știm și foarte pe fază în momentele importante din artă și viață, a adaptat spectaculosul din muzică și focul răscolitor al iubirii, laitmotivului de actualitate universală - distanțarea - performanță care îl plasează din nou în rândul muzicienilor

imprevizibili și cu har novator. Așa cum a conceput-o pentru seara de 26 iulie în sensul strict simfonic, *Suita Carmen* a răsunat curat, limpede, cu o excelentă punctuație, cu respectuoase aluzii melancolice și... mai potrivit aniversării unui baron. Au fost îndelungate și calde aplauze care s-au îndreptat în special spre percuționiști, foarte în stilul lucrării și care, prin profesionalismul lor deosebit au accentuat cu tact și nerv cele mai importante momente din poveste. Nu pot încheia această corespondență fără să amintesc două coincidențe, aproape

s-a deschis concertul, m-a încântat și a subjugat audiența prin fericita îmbinare a influențelor italiene și franceze, predominante de viguroasa și inconfundabilă sa notă personală, frumos evidențiată de muzicieni ai orchestrelor radio București și dirijorul Cristian Lupeș.

Cele câteva teme de Daniel Kroner prelucrate sau mai bine zis restaurate de compozitorul Dan Dedi (a doua piesă din concert) au format o elegantă și interesantă lucrare în stil baroc numită *Comdex Brassoviensis* care, s-a încadrat perfect, în egală măsură evenimentului cât și locației. Și, deși puțin cam lungă vis-à-vis de capodoperă lui Purcell, ea a reținut atenția printr-un mic plus, nu de nou, nu de modern, ci în oferta tehnică a coardelor. Seara s-a încheiat apoteotic cu suita *Carmen* de Bizet-Shchedrin care a jonglat cuceritor cu inimile ascultătorilor, întrucât ea degajă mister, pasiune, candoare, sentimente puternic contradictorii, este vulcanică, obsesivă, melancolică, profundă, răscolitoare, plină de mândra aroganță specific spaniolă și, absolut spectaculoasă. De aceea, mărturisesc că pe măsura desfășurării ei, m-a năpădit nedumerirea

mistice petrecute în timpul ultimei piese din program. Prima se referă la comportamentul unei familii de lebede care au stat aproape nemișcate pe tot parcursul concertului dar, la *Carmen*, de parcă ar fi știut că e balet și că dacă există oameni/ balerini care întruchipează lebede, poate există și lebede care întruchipează oameni, pe la mijlocul piesei au început să se agite, să-și ridice aripile, să-și unduiască gâturile și să baletaze aproape straniu, în final să cadă una în penele celeilalte rămânând ca într-o îmbrățișare eternă. Fascinant! Remarca a fost colectivă și supercomentată. A doua coincidență a fost o repetiție a ceea ce s-a întâmplat în 2010 în Piața Mare din Sibiu, tot la baletul *Carmen* când, în momentul înjunghierii mortale a eroinei de către Don Jose, clopotul bisericii a bătut de unsprezece ori, amintind parcă lumii faptul că, odată cu uciderea personajului atât de drag lui Bizet - care de altfel i-a adus și moartea - destinul l-a așezat tot atunci în nemurire. Acum la Zürich, exact în momentul muzical ce marchează omorul, ceasurile bisericilor au bătut de opt ori. Și asta m-a înfrisonat!

Doina MOGA

Concursul Internațional "George Enescu" se reorganizează în contextul agravării situației generate de COVID-19

Ediția 2020 a Concursului Internațional George Enescu, programată să se desfășoare între 29 august și 20 septembrie, va fi reorganizată în două faze distincte: primele două etape ale competiției vor fi organizate în online în luna septembrie, conform calendarului inițial, iar Semifinalele și Finalele fiecărei secțiuni vor fi reprogramate în luna mai 2021, la Ateneul Român din București. Accesul publicului la gala de deschidere și la primele două etape va fi exclusiv online și gratuit, iar spectatorii care au achiziționat bilete și abonamente își vor primi banii înapoi.

Vladimir Jurowski

foto: Robert Nienmeyer

Măsura a fost luată de organizatorul Concursului, ARTEXIM, în urma unei consultări cu membrii juriilor și cu directorul artistic al Festivalului și Concursului Enescu, **Vladimir Jurowski**, în contextul agravării situației generate de pandemie, pentru a proteja sănătatea tinerilor muzicieni, artiștilor implicați în procesul de jurizare, publicului și echipei de organizare.

„Ne pare rău că a trebuit să schimbăm modul de organizare în scurtul timp rămas până la începerea Concursului. Am decis să nu anulăm Concursul pentru că vrem să transmitem artiștilor și publicului larg un mesaj despre cât este de important pentru toți să nu renunțăm la ce ne definește ca oameni. Pe concurenții care s-au înscris în Concurs îi definesc pasiunea pentru muzică și dorința de a excela în cariera artistică. Membrii juriilor, artiști și pedagogi de recunoaștere

internațională, doresc promovarea tinerilor și sprijinirea lor în aceste momente grele ale viitoarei lor cariere. Publicul nostru este definit de pasiunea de a asculta muzică de calitate. Pentru ei, am decis să continuăm organizarea competiției, dar în condiții diferite, pentru a proteja sănătatea tuturor celor implicați. Participarea la Concursul Enescu 2020 va fi mai mult ca niciodată o șansă de afirmare în cariera internațională pentru laureații celor trei secțiuni”, a declarat presei Mihai Constantinescu, directorul ARTEXIM.

Desfășurarea Fazei 2020 a Concursului Enescu

Toți participanții vor rămâne acasă, în siguranță. Pentru fiecare dintre primele două etape ale Concursului concurenții vor trimite Comitetului de organizare înregistrări ale interpretării lor, până la datele de 24 august (violoncel), 31 august (vioară) și 6 septembrie (pian) conform reperto-

riului ales inițial, iar membrii juriului vor analiza de acasă primele două etape ale Concursului. **Toate înregistrările trimise de concurenți vor fi publicate pe website-ul Concursului www.festivalenescu.ro pentru iubitorii muzicii clasice.**

Concursul Enescu 2020 va începe conform programului pe data de 29 august, cu **Concertul de Gală** anunțat inițial, la care publicul va avea acces gratuit, pe site-ul www.festivalenescu.ro.

Dirijor: **Josep Caballé Domenech**

Program: **Alexandru Ștefan Murariu** - „Concert pentru clarinet și Orchestră” (Lucrare distinsă cu premiul I în cadrul secțiunii Compoziție, Concursul Internațional George Enescu, ediția 2018) - solist: **Aurelian Băcan**

Dan Dediu - „Brahmsodia” - Triplu concert pentru vioară, violoncel, pian și orchestră - primă audiere mondială (laureat al Concursului Internațional George Enescu, ediția 1991) - soliști: **Gyehee Kim** - vioară, câștigătoare a Concursului Internațional George Enescu, ediția 2016; **Valentin Răduțiu** - violoncel, laureat al Concursului Internațional George Enescu, ediția 2011; **Viktoria Vassilenko** - pian, câștigătoare a Concursului Internațional George Enescu, ediția 2016

Brahms - *Simfonia nr. 1* în do minor, Op. 68

Prima etapă de Concurs a fiecărei secțiuni se va desfășura conform programului inițial: violoncel, 30 august-3 septembrie; vioară, 5-9 septembrie; pian, 11-15 septembrie. Atât publicul, cât și membrii juriilor vor asculta interpretările înregistrate de concurenți în prealabil și trimise organizatorilor. Juriile îi vor alege pe cei 12 concurenți care vor trece în a **doua etapă**, care se va desfășura tot online, pe bază de înregistrări, conform programului inițial: violoncel, 5-7 septembrie; vioară, 11-13 septembrie; pian, 17-19 septembrie. Dintre cei 12 vor rămâne doar șase concurenți pentru fiecare secțiune, care vor intra în semifinală.

Jurizarea lucrărilor înscrise la **secțiunea Compoziție** a Concursului Enescu va avea loc în perioada 1-15 septembrie 2020. Fiecare membru al juriului va analiza acasă cele 25 de lucrări înscrise, iar **rezultatele finale vor fi comunicate public de organizatori pe 20 septembrie 2020.**

Desfășurarea

Fazei 2021 a Concursului Enescu

Semifinale și Finale Concursului Enescu se vor desfășura în București între 13-23 mai 2021, la Ateneul Român, cu participarea Filarmonicii George Enescu și a dirijorilor Nicolas Altstaedt (Finala Violoncel), Wilson Hermanto (Finala Vioară) și John Axelrod (Finala Pian).

Concertele din Finala Concursului vor face parte din stagiunea 2021 a Filarmonicii George Enescu. Recitalurile membrilor juriului și ale laureaților ediției 2018 vor fi organizate în sesiunea specială a semifinalelor și finalelor din luna mai 2021.

La ediția 2020 a Concursului Enescu s-au înscris 292 de concurenți din 42 de țări, din care au rămas, în urma preselecției, 272 de candidați din 41 de țări. Listele complete

ale concurenților care intră în concurs, la cele trei secțiuni, pot fi găsite pe www.festivalenescu.ro, la secțiunea „Rezultate”.

Concursul George Enescu funcționează ca o platformă internațională de lansare pentru viitorii interpreți de marcă ai lumii și de promovare a lucrărilor marelui muzician român în rândul noii generații de artiști din toată lumea, fiind astfel o completare firească a Festivalului George Enescu, cel mai important eveniment cultural internațional organizat în România.

Concursul are patru secțiuni – vioară, violoncel, pian și compoziție – iar standardele internaționale după care este organizat îl poziționează în vârful ierarhiei evenimentelor de gen desfășurate în peisajul muzicii clasice din România.

EUROPafest 2020 on tour

Festivalul EUROPafest, aflat la a 27-a ediție, s-a desfășurat în perioada 16-25 iulie 2020. Chiar și în aceste condiții, cu restricții de călătorie și de organizare a evenimentelor cu număr mare de persoane, evenimentele s-au derulat virtual; la momentul emiterii comunicatului de presă se spera totuși că va fi posibilă organizarea chiar și cu un număr mai mic de spectatori.

Ediția acestui an s-a numit „EUROPafest on tour”, subliniind condițiile speciale de desfășurare a festivalului. Organizatorii și-au dorit să continue drumul acestei manifestări de tradiție, în special în acest an care a pus o presiune atât de mare asupra artelor interpretative. Astfel, festivalul a călătorit virtual în fiecare dintre cele 24 de țări în care se aflau muzicienii.

Comunicatul de presă menționează faptul că, în ciuda incertitudinii și a pierderilor financiare uriașe cauzate de organizarea online a festivalului, în cazul în care acesta ar fi fost suspendat, pagubele de natură imaterială ar fi fost incuantificabile.

„În perioada de izolare, muzica, filmul, cărțile, pictura, fotografia au constituit „prima linie” pentru cele peste 3 miliarde de oameni de acasă” – menționa directorul EUROPafest, Luigi Gageos. Rodul muncii artiștilor a reușit să umple acele ore care dintr-o dată păreau prea lungi și prea multe pentru cei mai mulți dintre noi care, cu doar câteva săptămâni în urmă le consideram prea scurte sau insuficiente. Așadar, a fost considerat numai normal ca, prin organizarea acestor concerte, să se continue demersul de susținere a muzicienilor.

Festivalul internațional EUROPafest, organizat de jmEvents, aduce din 1994, în cadrul aceluiași eveniment, patru genuri muzicale: jazz, blues, pop și clasic. În 2005, EUROPafest a fost primul eveniment căruia Casa Regală i-a acordat Înaltul Patronaj, iar

din 2015 este festival EFFE | Europe's finest festivals, titlatură oferită de Comisia Europeană și Parlamentul European. EUROPafest 2020 este un proiect cultural co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Ediția din 2020 – on tour – desfășurată în mediul virtual, a avut și câteva avantaje (chiar dacă nu comparabile cu organizarea fizică a festivalului), printre care accesul mult mai larg al publicului la concerte – atât în timpul transmisiunilor directe, cât și ulterior. Urmărind câteva dintre acestea chiar în sesiunea *livestream*, am experimentat un sentiment special de unitate cu ceilalți privitori, în ciuda distanței și a lipsei contactului fizic, cu care am fost până acum atât de obișnuiți încât l-am considerat, poate, prea firesc.

Printre concertele transmise s-au numărat și înregistrări din galele anilor trecuți (2018 și 2019) – difuzate în deschiderea festivalului; concertele s-au desfășurat în sistem de transmisie directă a concertelor. Serile au fost variate, au avut o componență diversă atât ca stiluri cât și în ce privește componența formațiilor.

Fiecare seară a adus, precum propune și *motto*-ul festivalului, „muzică live de calitate” (trad.lib.) chiar și în aceste condiții incerte, căutând să aducă publicul cu un pas mai aproape de normalitatea atât de râvnită acum. Deși se poate spune că acest lucru s-a reușit într-o oarecare măsură, ne dorim – și le dorim și organizatorilor – ca această situație să fie singulară, iar anul viitor să ne putem întâlni, măcar într-un număr mai redus, în săli fizice dedicate evenimentelor muzicale, cu acel parfum de neînlocuit al muzicii create de muzicieni alături de publicul aflat în fața lor.

Norela Liviana COSTEA

Creația beethoveniană: reflexe psalmice

La o primă vedere, ca număr de lucrări, creația lui Ludwig van Beethoven pare că nu excelează la capitolul sacru; cu toate acestea, există lucrări monumentale – *Missa in C*, *Missa Solemnis* – ce pot contrazice afirmația de mai sus. În plus, cameralul poate veni cu câteva dovezi concludente pe această direcție, atunci când avem în vedere creația vocală sau cea dedicată pianului, ambele cantonate în zona 1801-1803. Există și reflexe târzii în simfonic și coral ori aranjamente pe care alți autori le-au făcut liniilor melodice și armoniilor beethoveniene, conferindu-le o nouă viață, fără ca acestea să-și piardă identitatea. Așadar, în mod sigur se poate vorbi despre reflexe psalmice.

Zona cameralului ne oferă câteva exemple semnificative. Să privim către ciclul de *Şase Lieduri* pentru voce și pian op. 48, creație datată 1801-1802, publicată în 1803 și dedicată contelui Johann Georg von Browne. Pentru această partitură, prin excelență religioasă în conținut și mesaj pe ideea comuniunii lumii fizice cu *Înaltul*, Beethoven a apelat la versurile publicate în 1758 de pastorul și poetul german Christian Fürchtegott Gellert (1715-1769), reprezentant al secolului de aur al literaturii germane; acesta și este motivul pentru care ciclul este cunoscut ca *Gellert Lieder*. Ca o paranteză, la aceeași colecție de 54 parafraze psalmice a apelat și Carl Philipp Emanuel Bach creând, în 1758, integrala *Geistliche Oden und Lieder*.

Prima piesă a ciclului beethovenian, *Bitten*, notată *Feierlich und mit Andacht* (Solemn și cu devoțiune), nu este altceva decât o parafrază la Psalmul 108, la rândul lui un complex psalmic (Psalmii davidici 57:8-12 și 60:8-14).

Cea de-a patra piesă a ciclului, *Die Ehre Gottes aus der Natur* este astăzi cunoscută – fie în original, fie în versiuni corale *à cappella*, cu pian sau cu orchestră – sub titlul *Die Himmel rühmen [des Ewigen Ehre]* – conform primului său vers. Textul nu este altceva decât parafraza realizată de Gellert în 1757 a Psalmului davidic 19, un imn adus naturii și puterii creatoare a lui Dumnezeu. Climatul piesei este *Majestätisch und erhaben* (Maiestuos și sublim), compozitorul adaptând cele două strofe selectate ale poemului în formatul unui tripartit simplu. Ca notă specială, motivul muzical al începutului se regăsește în secțiunea *Donna nobis pacem* din *Missa Solemnis* (1819-1823, p. a. – 7 aprilie 1824, Sankt Petersburg).

Cele mai cunoscute prelucrări corale și aranjamente de secol XX ale acestui lied au fost realizate de Joseph Dantonello (cor la patru voci, orgă și orchestră), Virgil Thomson (1925, cor la patru voci, orgă și orchestră) și Thomas Doss (suflători și cor opțional). Nu puține sunt și colecțiile de imnuri sacre publicate pe teritoriul englez, conținând (ca exemplu de Psalm 19) linia melodică beethoveniană și traduceri ale textului lui Gellert.

La circa un secol și jumătate distanță, compozitorul și organistul francez Marcel Dupré (1886-1971) realizează o

replică a gândului beethovenian mai sus amintit, replică repusă în sonor la *Domul* din Köln (16 iunie 2020) de către organistul prof. Winfried Böning, în concertul ce omagiază nu doar personalitatea beethoveniană (250 ani), ci și pe cea a unor Gabriel Fauré (175 ani), Charles Tourmaine (150 ani) și Paul Hindemith (125 ani).

Celelalte piese ale ciclului fac trimiteri generale către Psalmii 4, 66, 103, în timp ce finalul, *Mit Kraft und Feuer* (Cu forță și pasiune), intitulat *Bußlied* (Cântec penitențial) nu este altceva decât o aluzie la cei șapte Psalmi penitențiali, astfel categorisiți de către Cassiodorus (Psalmii 6, 32, 38, 51, 102, 130 și 143).

Deși mult mai palid față de *Gellert Lieder*, se cere menționat un ecou psalmic beethovenian, neglijat din cauza celebrității muzicii pe care au fost calate primele versiuni ale parafrazelor sale. Între cele 20 partituri cuprinse în lista *Variațiunilor pentru pian* pe diverse teme – de la binecunoscute și foarte populare motive din opere semnate de un Mozart, Salieri, Dressler, Paisiello ș.a. la teme personale – aflăm o inedită pagină, datată 1802/1803 și publicată în 1804 la Viena: *Şapte Variațiuni pe „God Save the*

King” – în Do major (WoO 78). Ineditul acesteia constă în tema aleasă; *Imnul*, devenit în timp solemnul simbol sonor al Coroanei britanice, își are rădăcini biblice, atât prin titlu (extras din ceremonialul „ungerii” – 1 Regi 1:38-40) cât și prin versurile sale (semnate în 1779 de John Newton, făcând referire la Psalmii 33:12 și 87:3). Acestora li se adaugă un pregnant și impozant corp muzical, pe coordonate complexe: metro-ritmico-melodico-armonice, dar și de expresie, tempo și „ținută”. Deși textul – inițial cu autor necunoscut – a suferit interpolări, adaptări sau readaptări, mulți poeți înlocuindu-și succesiv semnătura, mesajul psalmic s-a păstrat, astfel că orice apropiere (chiar și astăzi) de *God Save the King/Queen* capătă semnificații biblico-psalmico-patriotice și, în mod special, profund britanice.

În datele ei generale, muzica a rămas aceeași; forma pe care o cunoaștem astăzi a fost publicată pentru prima dată în *Tesaurus Musicum* (1744), sub semnătura lui Henry Carey (1689-1743), cunoscut imnod lutheran. Un an mai

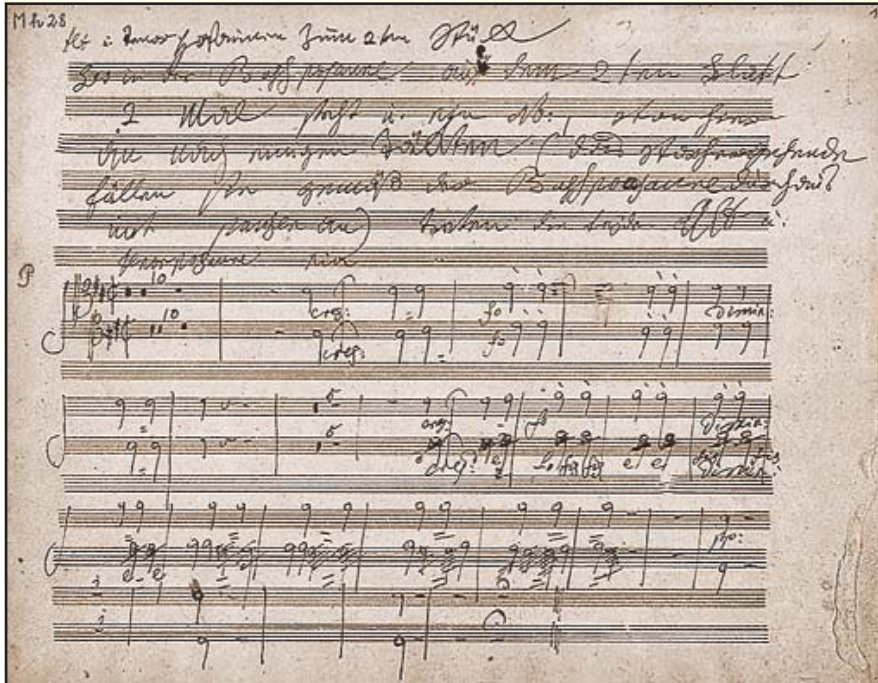
târziu, partitura acestuia cucerea inclusiv teritoriul laic, fiind publicată în *Gentleman's Magazine*; ulterior va deveni steag de luptă și, în final, atât *Imn al Coroanei* (cu versiunea *God Save the Queen*), cât și *Imn american* (*America/My Country, 'Tis of Thee*). Istoria binecunoscutelor intonații urcă de prin sec. XVII – 1619: *Gagliarde* pentru clavecin de John Bull, cu intium-ul atât de caracteristic prin metrul său 6.6.4.6.6.4, prezent în multe din partiturile lui Henry Purcell și chiar G. F. Haendel; ulterior le regăsim în

espressione) – un binevenit do minor în matca generală a majorului, a șasea (*Allegro alla Marcia*) și *Coda*; de altfel, el însuși a apelat din nou la aceste intonații în *Wellingtons Sieg oder die Schlacht bei Vittoria* (p. a. 1813), lucrare dedicată prințului regent al Marii Britanii, devenit ulterior Regele George IV.

Cu cinci ani înaintea sa, în același mediu cultural austriac, Josef Haydn crease, pe versurile lui Lorenz Leopold Hashkla – tot ca replică la *God Save the King* – *Imnul Gott erhalte Franz den Kaiser* (1797), ce va deveni *Imn al Coroanei* austriene. O altă lucrare pe aceeași temă muzicală îi precedase, cu mai bine de un deceniu și jumătate: finalul *Concertului nr. 6* pentru clavecin de Johann Christian Bach (c. 1763). Mult mai mulți (peste 150!), vor fi compozitorii ce vor repune în plină lumină același text muzical, de la Clementi, Johann Strauss, Rossini, Liszt, Paganini, Debussy, Elgar, Britten, Ives... la *Queen* sau Jimi Hendrix și – de ce nu?! – chiar și la muzica pentru computer.

Și procesul invers este la fel de valabil. Nu lipsește de aici nici episodul preluărilor beethoveniene, cu aranjamente psalmice ale unora dintre cunoscutele sale teme, devenite melodii imnice și publicate în colecții de *Imnuri*. Creația sa a constituit obiectul interesului multor creatori sau aranșori de secol XX, care au direcționat-o spre teritoriul sacru, în speță cel psalmic. În legătură cu *Psalm 79*, în *Hymnaries* de secol XX-XXI este inclus și un duct melodic cunoscut sub numele *Gordon*, în fapt o linie melodică derivată din partea secundă a *Sonatei nr. 23 opus 57*, compusă de Ludwig van Beethoven în anul 1807. La mai bine de un secol distanță, în 1912, aceasta primește o nouă viață, devenind coralul imnic *Remember Not, O God* (La bemol major) și fiind inclusă în multe colecții de acest tip, ultima dintre ele editată în anul 2012.

Carmen STOIANOV

colecțiile de cântări sacre pentru a părăsi, din nou, liniștea acestora în favoarea înflăcărilor revoluționare în confruntarea de la Culloden și a marca gloria *Coroanei*.

Transgresia secular (dansant) – sacru (hieratic) – secular (solemn) este un dat semnificativ al acestei partituri iar Beethoven este departe de a fi singular în gândul pe care l-a avut: acela de a explora cât mai deplin posibilitățile de împlinire sonor-timbrale în succesiunea: *Temă*, cele șapte *Variațiuni* dintre care se detașează variațiunile a cincea (*Con*

Komitas 150

Notez acum cu anume întârziere despre personalitatea atât de specială, cu totul captivantă pe care o reprezintă Komitas; acest muzician preot, compozitor, cântăreț, muzicolog și dirijor; ...este apreciat a fi fondatorul școlii muzicale armenie moderne.

Cercetător și muzician performer, personalitate de o excepțională consistență spirituală, Komitas constituie – nu de azi, nu de ieri – o imagine iconică a nației sale.

Observat în planul culturii, al artei vest-europene, Komitas apare în contextul în care interesul pentru lumea dinafara Europei centrale era cert definit. Lumea hispanică, folclorul rus, cel maghiar, ceh, interesul pentru plastica japoneză, pentru structura intonațională pentatonică chineză, modalismul structurilor intonaționale non-europene îi fascinează, printre alții pe Claude Debussy, spre exemplu. Acesta din urmă aduce Franței marea revelație a muzicii lui Mussorgski. Paul Gauguin face înconjurul lumii; iar lumea din Tahiti, „Autoportretul” în care apare „Christ cel galben”, dezvăluie empatia artistului pentru lumea celor simpli; ...dintr-o altă lume.

Primele culegeri relativ sistematice de folclor muzical rus, circulă la Viena încă din primii ani ai secolului al XIX-lea; din acestea se inspiră Beethoven atunci când creează ciclul celor trei Cvatete op. 59, supranumite „Razumowsky”, lucrări monumentale în domeniul genului, lucrări dedicate ambasadorului Rusiei.

În acest larg context se situează evoluția artistică vest-europeană a lui Komitas. Cercetarea devine revelatoare atât din perspectivă muzicală dar și din cea umană. Incursiunea devine acaparatoare dat fiind traseul cu totul pasionant al evoluției sale. Pătrunderea în universul său spiritual devine captivantă atât din punct de vedere științific-muzicologic dar și istoric.

Contextul evenimentelor ce au marcat deceniile hotărului dintre secole, evoluția atât de dinamică privind marile momente istorice din Europa de Vest, din Turcia, din Armenia, din Rusia imperială a începutului de secol, devin cu totul pasionante în definirea unei personalități pe cât de consistente pe atât de aplicate din punct de vedere științific dar și artistic.

S-a născut în Turcia, în Imperiului Otoman, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, într-o familie cu totul modestă. Din primii ani ai copilăriei face dovada unor daruri aparte, valori ale unei voci clare, înalte, cu totul expresive. A avut marea șansă a fi fost remarcat și îndrumat spre seminarul teologic de la Echmiadzin, centrul spiritual al creștinătății armenie, într-o clasă dedicată exclusiv copiilor orfani. Aici erau descoperite și cultivate valorile individuale, erau dezvoltate caracterele viitorilor oameni ai bisericii. Tradiția spirituală vocațională era îndelungată; nu este deloc singulară; ne aducem aminte, pe un alt meridian al muzicii, cu mai bine de o sută de ani în urmă, la Veneția, marele Antonio Vivaldi conducea și educa o orchestră de tinere fete orfane, ansamblu căruia i-a dedicat o parte importantă a creației sale.

În ultimii ani ai secolului al XIX-lea, Komitas este uns preot călugăr, preluând numele care îl consacră, numele unui cunoscut poet medieval din secolul al VII-lea. Din această perioadă datează primele sale cercetări muzicologice în domeniul

muzicii religioase. Conduce un cor, un ansamblu de instrumente tradiționale.

În paralel Komitas își continuă studiile muzicale la conservatorul din Tbilisi sub îndrumarea unor dascăli care cultivau în capitala Georgiei, valorile de semnificație ale culturii muzicale europene, dobândite la Sankt Petersburg. Aici obține datele unei solide tehnici componistice.

Dată fiind grija unor sponsori luminați, are posibilitatea de a-și continua studiile de specialitate la Berlin. Urmează studii avansate de canto; își dezvoltă o frumoasă voce de bariton. Studiază de asemenea Filosofia, Istoria generală și Istoria Muzicii, face studii de Estetică și chiar de Critică muzicală.

Din această perioadă datează activitatea sa privind studiul riguros științific dar și promovarea valorilor muzicii

tradiționale armenie – religioase și laice, al muzicii tradiționale turcești – era un excelent vorbitor de limbă turcă, al muzicii kurde, persane, arabe. De la Dimitrie Cantemir și până la Komitas, la limita dintre secole, nu sunt cunoscute alte cercetări pe baze științifice privind muzica tradițională a zonei. Participă la conferințe și alocuțiuni susținute la invitația acestui for de extinsă dinamică care a fost, în epocă, Asociația Internațională a Muzicii.

Revenit în Armenia, la Echmiadzin, în ultimii ani ai secolului, Komitas reorganizează studiul muzicii religioase.

Ascet de puternică personalitate, Komitas intră în conflict chiar cu conducerea administrației bisericești; motiv pentru care, în anii primului deceniu al secolului trecut, revine la Constantinopol, în acea vreme capitală a unui imens imperiu multinațional. Tocmai aici, într-o totală necunoaștere privind evoluția evenimentelor, spirit idealist, Komitas spera să găsească un mediu potrivit concretizării unora dintre idealurile sale; anume înființarea unui Conservator Național de Muzică, inițiativă întâmpinată, evident, cu răceală de către autorități. Reușește, totuși să organizeze un cor bărbătesc de aproximativ 300 de persoane, dedicat, prioritar, promovării muzicii armeniești tradiționale. Cu acest ansamblu a întreprins numeroase turnee de concerte susținând conferințe și prezentări dintre cele mai captivante; apărea atât în calitate de conducător al ansamblului dar și de solist. Își dezvoltase o voce de bariton

cu spectaculoasă extensie tenorală. Cânta de asemenea la flaut, la pian. Personalitatea sa, muzica sa exercită o puternică influență asupra publicului.

Importanți compozitori francezi, Camille Saint-Saëns, Gabriel Fauré, Vincent D'Indy, i-au apreciat în mod călduros creativitatea, talentul. În anul 1906, în urma unui concert susținut la Paris, Claude Debussy însuși, a exclamat: „Ești minunat, părinte Komitas! Mă înclin în fața geniului tău!”

O vreme a pendulat între Echmiadzin, centrul spiritual al poporului său, pe de-o parte, și, pe de alta, Constantinopol, cu ale sale oportunități pe care i le-ar fi putut oferi această mare metropolă. Este perioada în care a acordat o atenție deosebită creației; a compus o mare și impresionantă liturghie – o capodoperă a genului, denumită „Patarag” – destinată corului bărbătesc. În domeniul muzicologiei, la Paris, sub auspiciile Societății Internaționale de Muzicologie, prezintă două importante lucrări, anume „Muzica Tradițională folclorică Armeană” și „Notația veche, tradițională, și cea nouă în creația muzicală spirituală a Bisericii Armene”. Aceasta din urmă a provocat un imens interes în rândurile cercetătorilor care au solicitat lămuriri exprese privind tempoul, valoarea accentelor, locul acestora, aspecte ale ritmului specific.

În timpul primului război mondial, guvernul „Junilor Turci” a inițiat o monstruoasă acțiune privind

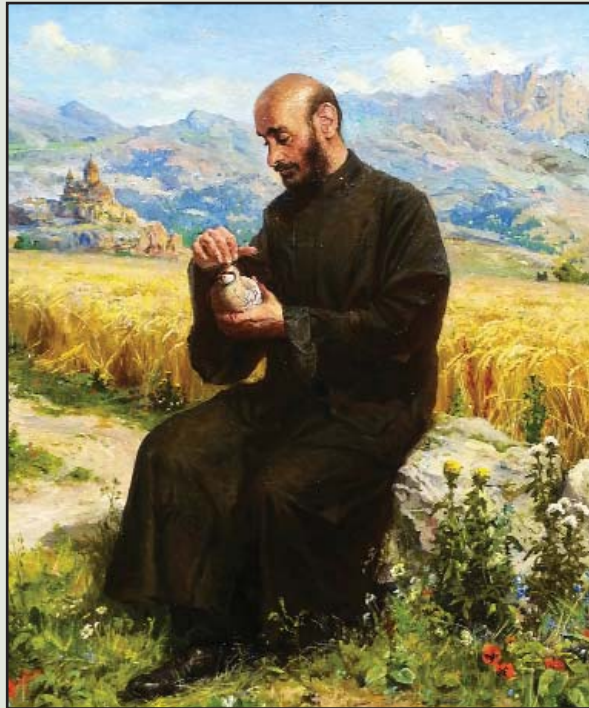
exterminarea populației armenice; acțiune căreia îi cade victimă Komitas însuși. În anul 1915, alături de un important grup de intelectuali, de artiști, scriitori, oameni de știință, avocați armeni, Komitas este arestat. Este deportat în podișul Anatoliei și supus unei detenții cu totul severe. În urma unor intervenții importante, de nivel cu

totul înalt, este transferat înapoi la Constantinopol, într-o reclusiune totală. Suferă o depresie gravă ale cărei urmări îl marchează pentru tot restul vieții. Drept urmare a unor susținute demersuri, Komitas este transferat la Paris, într-un spital de boli psihiatrice unde rămâne până la sfârșitul zilelor sale, două decenii mai târziu.

În anul 1936, rămășițele sale pământești sunt transferate la Erevan și se odihnesc în Panteonul marilor personalități ale țării sale. Nu mai puțin tragică a fost situația moștenirii sale, anume creația, manuscrisele de muzicologie. O bună parte au fost distruse sau pierdute în perioada detențiilor sale. Cântecul său, unele asimilate creației colective, reflectă întreaga încărcătură spirituală a poporului său. Nu pot să nu aduc aici, în încheiere, cuvântul primului-stătător al bisericii armenice, Vazken I, el însuși originar din România: „Komitas este începutul fără de sfârșit. Trăiește prin poporul armean și acesta prin el, prin muzica sa. Astăzi și întotdeauna.”

Dumitru AVAKIAN

<https://adevarul.ro/cultura/artef/>

Tenorul Garbis Zorian

A fost un unicat!...

În istoria tuturor vocilor de tenor din România, Garbis Zorian a avut un loc aparte. Despre el, comentatorii timpului vorbeau ca despre: „un glas cu pasiune”, „un tenor care paraliza publicul”, „un supraom al scenei”, „un timbru dens, cutremurător”, „un vulcan negru, în plină erupție”, „un Caruso al românilor”!...

Dacă ar fi să colind lumea, i-aș alege ca soliști pe: Zenaida Pally, Garbis Zorian și Nicolae Herlea. Succesul meu, ca dirijor, ar fi asigurat. (Egizio Massini)

Un personaj plin de temperament, uneori cam brutal, dar un partener cu care te simțeai bine. (Arta Florescu)

El și Nicu Apostolescu, au fost singurii tenori pur dramatici pe care i-a avut România. (Cornel Stăvru)

Era mondial, transmitea o emoție cutremurătoare, un uragan al scenei, cu niște ochi în care vedeai strălucirea geniului, dar, în viață, un om temperat, blând și zâmbitor. (Ioana Nicola-Știrbei)

O voce care domina spațiul acustic în totalitatea coordonatelor sale, o voce capabilă să acopere și roluri de bariton sau bas, cu un atac energic, foarte bine integrat în contextul dramatic. (Elena Cernei)

Garbis Zorian s-a născut la 24 mai 1915, la Kastemuni (Turcia) și a murit la 20 septembrie 2002, la New York (SUA).

Mama, Araxi era o femeie cultă, cu o bună educație umanistă, iar tatăl, Aram, un cunoscut angrosist de materiale textile. Genocidul armenilor din Turcia determină familia să se refugieze mai întâi la Galați, după care, la Piatra Neamț. Școala primară și primele clase de liceu le urmează în acest frumos oraș, dar, falimentul negustorimii (provenit din stabilizarea monedei naționale), îi obligă să se mute pentru puțină vreme la Chișinău, stabilindu-se în cele din urmă, tot la Galați, unde tatăl său deschide un atelier de tricotaje. Tânărul Garbis devine „băiat de prăvălie” și, în această calitate, ajunge la București.

„Microbul” cântatului îi cuprinsese sufletul din adolescență, atât din discurile ascultate la patefon, cât, mai ales, din impresia răscolitoare pe care i-o făcuse Joseph Schmidt, într-un concert susținut la Galați. Așadar, trece pasager pe la cursurile lui Alberto della Pergola (în capitală) și revine în orașul dunărean. Împlinise deja 28 de ani, când, este ascultat de Egizzio Massini, în aria din opera *Paiațe* de Leoncavallo. Trebuie neapărat să vină la București!, hotărăște exigentul dirijor. Prin intermediul Virginiei Zeani este ascultat de Lidia Lipkowska și, în anul 1946, debutează într-un concert, la Ateneu. Avea deja 31 de ani când își găsește adevăratul profesor, pe Quarto Santarelli, cu care studiază timp de doi ani. Prin bunăvoința soților Costescu-Duca (patronii Conservatorului Astra), obține o diplomă de absolvire a acestei instituții, acreditată de Ministerul Culturii.

În sfârșit, era gata de... atac!

La invitația Acăi de Barbu, directoarea Operei din Timișoara, debutează cu mare succes în opera *Paiațe*, după care, atrage atenția bucureștenilor, în același rol, într-un matineu în ziua de 3 ianuarie 1950, alături de: Tea Rămurescu, Petre Ștefănescu-Goangă, Alexandru Vârgolici și Valentin Teodorian, sub bagheta lui Jean Bobescu. Timp de trei ani cântă numai Canio. Deabia în anii 1951 și 1952, adaugă *Tosca* și *Cavalleria rusticana*.

Garbis Zobiau a avut o carieră fulminantă (formată numai din nouă roluri: Canio, Mario Cavaradossi, Turridu, Gherman, Radames, Otello, Manrico, Don Jose și Samson – cântat doar la Cluj), începută la aproape 35 de ani, afirmată plenar la 45 și sfârșită abrupt, prin cererea de pensionare, la vârsta de 50 de ani.

La 29 septembrie părăsește țara îndreptându-se spre Beirut (Liban), după care, se stabilește definitiv la New York, unde avea mai multe rude.

Revine în România în anul 1972, când publicul îl mai poate aplauda în: *Paiațe*, *Carmen*, *Trubadurul*, *Aida* și *Samson și Dalila*.

Ultima sa prezență bucureșteană este consemnată ca spectator, în sala în care electrizase publicul, la un concert cu stele ale scenei de operă, la care, numele său nici nu a fost amintit. O dezamăgire care continua șirul nenumăratelor discriminări simțite de el, ca armean, din partea unor colegi, dar și din partea forurilor tutelare, care,

îi refuzaseră continuu, mărirea leii (1300 de lei) și atribuirea unei locuințe mai bune, în locul cămăruțelor igrasioase, fără canalizare și încălzire, din strada Olteni, nr. 35.

Din păcate, vocea lui Garbis Zobiau nu a rămas decât pe puține discuri românești (editate de Electrecord, în colaborare cu Supraphon). Doar opera *Paiațe* din 1957, cu: Arta Florescu, Petre Ștefănescu-Goangă, Dan Iordăchescu, Ion Stoian, dirijor Iosif Conta și niște secvențe din *Aida* cu Zenaida Pally și Nicolae Teofănescu. În schimb, casa de discuri Supraphon din Praga a immortalizat acest fenomen vocal în arii celebre din: *Aida*, *Paiațe*, *Ebreea*, *Carmen*, *Otello* și *Andrea Chenier*. O edificatoare demonstrație de ceea ce a însemnat consistența unui glas cu adevărat viril, ideal pentru verismul muzical, cu nuanțe baritonale, cu o dicție mușcătoare și acute ca niște spade de oțel, cu accente pătimașe, dar și cu fraze largi, melancolice, revărsate într-o expresivitate tulburător de romantică, de mare finețe.

Tenorul Garbis Zobiau a fost mult apreciat și peste hotare, în numeroasele sale turnee (singur sau cu alți colegi) la: Moscova, Kiev, Sankt Petersburg, Tbilisi, Erevan, Praga, Budapesta, Sofia. Era așteptat, iubit, admirat, aplaudat, răsfățat, rechemat. Peste tot era considerat un fenomen, o voce rară, un unicat.

Din cartea „Garbis Zobiau, un glas pentru eternitate”, apărută la Editura Ararat, în anul 1998 (redactată și completată de ziarista Anca Florea), aș alege doar câteva răspunsuri dintr-un interviu imaginar, care nu are însă această înșiruire:

- Ce ați fi dorit să mai cântați înafara celor nouă titluri abordate?

- La început, în anii tinereții,

cred că mi-ar fi plăcut Ducele de Mantua din *Rigoletto*, apoi rolurile din: *Don Carlo*, *Andrea Chenier*, *Tannhauser*, *Forța destinului* și *Ebreea*.

- Rolul preferat?

- Otello. M-am simțit însă motivat dramatic și în *Paiațe*. Copleșitor va rămâne însă Gherman din *Dama de pică*, după cum, cred că am intrat bine în pielea personajului în *Trubadurul*, *Carmen* sau *Aida*.

- Unii afirmă că în ariile din *Otello* ați fost influențat de Caruso sau de Mario del Monaco...

- Ariile imitate afectează unitatea în interpretarea rolului și, în ceea ce mă privește, nimeni nu mi-a atribuit acest păcat.

- Ați avut prieteni printre colegi?

- Dată fiind originea mea armeană, am evitat prietenia intimă cu colegii de operă. Pentru că paza bună trece primejdia rea, am avut grijă să am gura... mică. Am încercat însă să fiu un bun coleg, să respect pe fiecare, să ajut pe cei tineri, la început de drum. Fiecare artist, pe scândura scenei face un act de dragoste spirituală, izvorâtă din momentele de mulțumire sufletească ale creației, care îi dau bucuria împlinirii.

Luminița CONSTANTINESCU

Camil Marinescu (29 sept. 1964 - 27 iul. 2020)

Mă uit la cifre și sunt seci. Iar viața lui, a colegului meu din Liceul de Muzică „George Enescu”, se află strict în liniuța dintre ele.

O viață fabuloasă, plină de tumult, trăită cu patimă și cu poftă. Fie că dirija, vorbea, turna ciment, forja, tăia copacii din curtea mamei, alinta pisicile, făcea scufundări sau parașutism...

Iubirile lui imense: Dumnezeu, Mama, Muzica, Pisicile.

În zecile de conversații avute (unele înregistrate pentru Radio România Cultural și Radio România Muzical) am parcurs Pământul în lung și în lat, pe toate meridianele istoriei, geografiei, culturii. Camil era unul dintre cei mai inteligenți artiști pe care i-am întâlnit vreodată, cu acel ADN *rarissim* al enciclopedistului. *Renaissance man* – însă un Om cu harul de a împărtăși ceea ce vede, înțelege și cunoaște. Vocea lui, ușor răgușită, a depănat sâmbete întregi în AGORA subiecte din lumea muzicii, arheologiei sau istoriei culturii... Împreună cu colegele mele (ilustratori muzicali) îi ascultam săptămânal înregistrările trimise de pe cealaltă parte a lumii, cu o bucurie veșnic nouă căci Camil era (oribil, oribil acest trecut...) tipul de artist care împărtășea darul primit de la Dumnezeu.

Orice îl înconjura merita cercetat. „Sunt curios ca un piscoi” – așa se caracteriza adesea și putea merge pe firul analizei până în pânzele albe.

Un om greu de suportat prin meticulozitatea obsesivă în căutarea perfecțiunii. La pupitrul unei orchestre repeta până la epuizare. La microfonul Radioului public vorbea fără să obosească, aparent.

Un concert nu era o căsuță bifată, ci o săptămână de muncă îndârjită, niciodată ușoară. Mozart (compozitorul lui favorit) trebuia să sune ca Mozart, Bruckner ca Bruckner, iar Debussy ca Debussy. Cu tot efortul necesar.

Gestica lui dirijorală era de sorginte (să o numim) clasică: limpede, determinată, intransigentă, extraordinar de sugestivă. Imaginea partiturii îi era clar memorată, iar expresia sa nu lăsa loc îndoielii sau variației. Ca el și numai ca el trebuia să cânte orchestra. Iar rezultatul ridica sala în picioare minute bune. Mai totdeauna se răsuca pe călcâie și făcea o dedicație: muzicienilor din orchestră, unui anume artist sau publicului. Era replica lui de final ce lăsa un parfum anume în urma muzicii...

Demult l-am întrebat: *Când ți-ar plăcea să trăiești? În ce epocă?*

Mi-a răspuns zâmbind: În viitor!

Firește deoarece trecutul îl studiase, prezentul îl trăia efervescent, iar viitorul merita cunoscut. Avea permis de căpitan de vas, reînnoit periodic. Avea permis pentru parașutism și scufundări. A scormonit adâncurile oceanelor, a condus iahturi și a sărit cu parașuta. Cele mai noi mașini și motociclete i-au trecut prin mâini. Mai multe exemplare se aflau în garajele lui. Cu acele „rachete” alerga pe circuite de viteză sau pe șosele. Nu mai ținea numărul accidentelor (cu motocicleta sau mașina). După un astfel de accident teribil pe Șoseaua Kiseleff a trebuit să dirijeze în Festivalul Enescu; publicul a crezut, poate, că din infatuare nu se întoarce la aplauze, însă era desfigurat din impactul recent.

„Cred că provocarea cea mai frumoasă este să iei o orchestră normală (indiferent care fiind nivelul ei sau zona geografică din care vine) și să reușești să o transformi sub mâinile, sub vocea și sub respirația ta.

Cred că idealul este să iei o orchestră rusească și să cânte Debussy precum Debussy. Să iei o orchestră americană care să nu cânte doar curat și să cânte Enescu ca niște români. Sau să iei o orchestră japoneză și să reușești să faci să sune ca un Bruckner născut în Austria.

Cred că idealul este ce facem noi cu acei oameni.”

Nu am apucat, din păcate, să văd vreo partitură scrisă de el. Da, era și compozitor, iar unul dintre opusurile sale a fost interpretat de cvartetul din care face parte Ciprian Marinescu, fratele lui.

Desena, sculpta și modela lutul. Un capitel din

marmură poza drept măsuță *ad hoc* acasă la mama, în sufragerie... În garaj avea un cuptor de topit metale, printre multe, multe altele...

Glumeam de multe ori la telefon spunându-i că Îngerul lui protector are viață grea și aripile cam ciufulite, alergat și ocupat să îl țină în viață după accidente, operații, căzături de pe acoperiș sau vreun burghiu intrat în palmă...

Avea foarte mulți prieteni; printre ei și un grup „Alpha” de oameni de știință de prim rang. Cu ei a intrat și prin junglele Americii de Sud, pe acele „tepu” unde natura pare să fi creat nișe în timp, conservând plante și vietăți din ere pierdute în timp. „Cea mai frumoasă zi a fost când am intrat în junglă. A doua cea mai frumoasă zi a fost când am ieșit din ea ...”. Pasionat de fotografie și filmat, a colaborat cu echipe de la BBC. Cu filmări și cu muzici înregistrate special pentru Sir David Attenborough, cu care a stabilit tempourile...

Aproape fără întrerupere am conversat în ultimii 15 ani însă ne știam de peste 40, de copii, când amândoi luam același tramvai 20 spre casă, plecând de la Liceul „George Enescu”.

Nu vorbeam deloc (atunci) căci Camil era mai mic cu trei ani decât mine și cine s-ar fi uitat la un puști

firav?! Peste ani, băiețelul timid a devenit muzicianul apreciat mai mult peste hotare decât în țară. Rigurozitatea și meticulozitatea obsedantă nu s-au dovedit incomode pentru orchestrele nipone și nici pentru posturile universitare. Profesor la Tokyo și Osaka,

conducea o linie de doctoranți. De multe ori studenții îl urmau prin lume, chiar și în România. Dirija peste tot și tocmai această alergătură pe toate continentele (cu diferențe uriașe de fus orar și temperaturi) i-a deteriorat sănătatea: infarct, semipareze... Se lupta cu mai multe boli crâncene de ani buni. Cu înverșunare a trecut peste ele și a dirijat mai departe, iubind viața sub toate aspectele ei. Pisicile mai ales. Curtea mamei, la marginea de nord a Bucureștiului, era sanctuar pentru zeci de mustăcioase. Micky Măț, Momăț și alte nume de alint își aflau protecția sub sălciile uriașe. Pentru ele, lăsa aeroterma în pod, iarna, și saci cu mâncare. În casă, printre rafturile bibliotecii cu înregistrări de excepție sau teancurile de cărți și partituri, găseai cutii simandicoase de pateuri sau bobițe. Nimic nu era prea scump, totul pentru ele...

Sunt atâția care îl cunosc și îl admiră. Sau nu. A avut un munte de calități și tot atâtea defecte. Dumnezeu știe cum să echilibreze totul și mintea lui sclipitoare nu era ușor de răbdat. Peste toate, însă, Camil era omul care, numai povestindu-ți ceea ce văzuse, te făcea să te simți mai deștept. Avea acea inteligență contagioasă vehiculată fermecător sau cinic, în funcție de interlocutor.

Colegul meu de atâtea zeci de ani nu mai este...

S-a întors acasă, ca un somon la izvorul unde s-a născut. Ce nu au reușit bolile incurabile a răzbit un virus luat la o analiză în Spitalul nr. 9, de la un doctor cardiolog asimptomatic, care nu purta corect masca, pe nas. La un alt spital, Victor Babeș, a fost tratat cu tot ce se putea mai bine, iar el le-a mulțumit public îngerilor veghetori de acolo. În trei săptămâni, sănătatea i s-a deteriorat accelerat: „Mă transformă în gelatină.. Îți topește creierii...Te sfâșie...Coșmar...” îmi scria cu greu.

Și ultimele cuvinte primite de la el: „Tot mai rău... Oroare...”

Îngerul a ostenit.

Sorina GOIA

Claudia Daniela Nacu

Când a fost primită în UCMR, în 1986, avea doar 24 de ani! Absolvise clasa de Compoziție a maestrului Anatol Vieru la Conservator, avându-i profesori între alții pe Victor Giuleanu (teorie-solfegii), Ștefan Niculescu (forme muzicale), Dinu Ciocan (contrapunct). Lucrarea de diplomă a constat într-un... musical, „Alice în țara minunilor” (pe care l-a montat ulterior în Olanda), la care semna muzica, orchestrația, scenariul și regia! Claudia Nacu s-a născut în 1962 la Hunedoara și a început studiul pianului la 4 ani. În 1980 termină liceul „G. Enescu”, răstimp în care ia lecții particulare de armonie și

contrapunct cu Maya Badian, Corneliu Cezar, Dan Buciu. La 10 ani semna, muzică și scenariu, musical-ul "Frumoasa din pădurea adormită", care s-a jucat cu succes în sala liceului. Compune muzică corală, lieduri pentru mezzosoprană și pian, suite orchestrale! Debutul în muzica ușoară a avut loc în 1981, la concursul TV "Șlagăre în devenire", cu compoziția "Pentru primele flori", interpretată vocal și la pian alături de orchestra dirijată de Sile Dinicu. Ia lecții particulare de canto cu Florica Orăscu. O perioadă fructuoasă de 3 ani este cea în care a făcut parte din Trio Expres (la invitația lui Carmen Mureșan a adus-o și pe colega de Conservator Aida Pânzaru, actualmente Aida Pentzer-Brown, stabilită la New York), pentru care compune "Tu și eu" (disc

Cvintetul vocal "Luchian" și "Start" ("Cântecul meu de pace"), pentru ca la începutul anilor '90 să fie nevoită, datorită plecării din țară, să renunțe la proiectele pregătite pentru Margareta Pâslaru și Dida Drăgan. Spicuim din creația sa de muzică ușoară: "O nouă zi", "Un cântec, un gând, o viață", "Să trăim în dragoste și pace", "Sfera de lumină", "Un cântec pentru tine", "Mi se pare corect", "Start", "Dansul", "Unde ești?", "Copii în paradis", "Noapte de Crăciun", "Pasăre și stea" (duet cu Dorin Anastasiu, unul din interpreții ei preferați). A luat parte la toate festivalurile importante: Mamaia, Melodii, Concursul de muzică de dans, București '92, Concursul cântecului politic pentru tineret, Crizantema de aur, lansând în cadrul acestora alte com-poziții proprii, între care "Tinerețea mea", "Să-nvingă dragostea", "Orașul studenției mele", "Salutăm un an mai bun", "Pentru primele flori", "Cuvântul om", "În toamna plină", "Din depărțări". În 1993 se stabilește în Olanda, unde își continuă activitatea artistică. În 1995 traduce în engleză "Copii în paradis" (Children of Today), care apare pe albumul "Love is the only way", editat de EMI Nederland. A cântat în țările scandinave și mai toate cele europene, în Dubai, Curaçao, Malaezia, Cuba, SUA. Timp de 7 ani a fost profesoară de muzică la liceul antropozofic

Electrecord) și "Te voi aștepta" (mențione la "Melodii '84"). După retragerea Aidei a sosit Gina Cotaș, absolventă de Conservator la Iași; împreună cu ea și cu Bogdan Iliescu, Claudia Nacu înființează grupul Start, cu care în 1986 obține premiul 3 la Concursul cântecului pentru tineret, cu "Pentru anii noștri tineri, pace vrem", precum și premiul UTC la "București '86", cu "București, cetatea tinereții". Un timp cântă la Teatrul de revistă "C. Tănase" și în paralel este docent de canto și corepetitoare la Școala populară de artă. Orchestrează și susține partitura de claviaturi la toate piesele sale, participă la competiții importante, face turnee, este nelipsită de la radio și TV, face parte din jurii. La Festivalul internațional "București '92" este finalistă cu un reggae, "Bătrânul ceas", în interpretare bilingvă, Ovidiu Baci (imprimare apoi la radio cu Mihai Balaban), respectiv Macky Zuckerman din Trinidad-Tobago. A compus pentru Mihaela Runcanu ("Toamnă, ce să-ți spun, toamnă...", "Un destin nepieritor"), Marina Scupra, Natalia Guberna, Dorin Anastasiu, Mirela Voiculescu, Ioan Luchian Mihalea (piesa în duet "Și marea va cânta"), Mihai Balaban, Ovidiu Baci, 3T, Elvira Cârje, Elena Drăgan,

"Geert Groote" și tot 7 ani a dirijat corul mixt "Fieješta", ambele în Amsterdam. Apoi a fost pianistă, cântăreață și musical coach la restaurantele Pasta e Basta din Rotterdam și Amsterdam, într-un concept unic, "Wein, Weib und Gezag". A avut frecvente apariții la posturile TV din Olanda (RTL 4, RT Oost), acompaniind la pian soliști de operă și de muzică ușoară. În Olanda a compus câteva piese foarte apreciate, înregistrate la Buma Stemra, echivalentul UCMR-ADA: "In a dream", "Bittersweet", "De wereld voor me zien", "Not just now".

Anul trecut am revăzut-o la magazinul "Muzica" la o lansare a casei de discuri Eurostar, unde l-a însoțit pe bunul prieten și colaborator Dorin Anastasiu, prilej de a rememora atâtea turnee și concerte efectuate împreună, precum și examenul susținut în 1990 pentru postul de redactor la "Actualitatea Muzicală". Corespondentul nostru Mircea Nicolau vorbise cu ea pe 15 iulie și totul părea în regulă. Tot ce am putut afla a fost că în primele zile ale lui august a avut un accident, a intrat în comă la spital și că a doua zi s-a prăpădit... Fie-i țărâna ușoară acolo, departe de casă!

U. OCTAVIAN

GIURASSIC JAZZ - GĂRÂNA 2020 (I)

În intervalul temporal atât de nefast pentru *show biz*, de rău augur nu doar pentru *HoReCa*, dar și pentru *TeMuSpo* (acronimul meu pentru Teatru - Muzică - Sport), spectacolele de tot felul au dispărut în mare parte, dezirata *apropiere dintre artiști și public* fiind înlocuită cu aiuritoarea, non-umana *distanțare socială*!

Iată însă că există eroi care nu s-au lăsat copleșiți de atacul invizibililor nano-inamici și au aflat - ori au născocit - căi ocolitoare prin intermediul cărora țelul lor, finalitatea intențiilor, să se împlinească. În timp ce în arealul jazzului autohton multe manifestări de cert interes, fie festivaluri, concerte ori recitaluri în cluburi au fost în chip regretabil anulate, ne-am bucurat să constatăm că altele au suferit doar amânări, că ele *au avut, au și vor avea loc*. Este și situația celui mai amplu, mai spectaculos, mai pitoresc *Festival Internațional* al nostru, cel de la *Gărâna*, ajuns în anul 2020 la ediția a XXIV-a, sălășluit ca și anterior în atât de spațioasa *Poiană a Lupului* pe muntele Semenici, în ambientul intens ozonat al altitudinii de o mie de metri - altfel spus, *jazz la înălțime*, la propriu, cât și la figurat. Nicicând acceptant al ipostazei de înfrângere, organizatorul și managerul sărbătorii festivaliere purtând indicele dublei duzini, **Marius Giura** a întrezărit soluții (așadar, cu efort și cu inteligență, *se poate!*) spre a oferi un act artistic viabil, de ținută, concomitent respectând acele

„*Balkanamera Jazz Q*” din Constanța, grup inițiat în anul 2010 de regretatul percuționist **Corneliu Stroe**, cultivă cu notabile rezultate un mixtum compositum de *muzică balcanică*, de *jazz american* și *influențe latino*, afirmându-se în vremea din urmă în apariții live, ca și în studiouri de înregistrări discografice (de amintit CD-urile „*Satchmo Revival*”, „*Mioritic Stuff*”) sub conducerea noului lider **Liviu Mărculescu**, instrumentist la trombon, la buci, la basflugelhorn, compozitor, aranjour. El, în parteneriat cu **Elena Gatcin** - vocal și pian, **Giani Amarandei** - contrabas, **Eugen Toboș** - gitară, **Constantin Stavrat** - baterie, au probat măsura reală a înzestrării lor pentru jazz, dovedind tehnică virtuoză, creativitate,

Familia Emy Drăgoi

Foto: Dragoslav Nedici

dăruire, bun gust. Prezenți pentru întâia oară la Gărâna, cei cinci muzicieni s-au întrecut pe sine în susținerea cu patos a unui program ce a inclus câteva teme standard și inspirate compoziții originale ale membrilor formației: „*LENA'S TUNE*”, „*MIORITIC STUFF*”, „*PRETTY CLOSE*”, „*RAINY DAY IN ISTAMBUL*”.

Cu adevărat impresionantă prestația artistică de acută implicare afectivă a sextetului condus de velocele acordeonist ploieștean **Emy Drăgoi**, apreciat în țară și străinătate pentru înfăptuirile unei cariere ce numără aproape trei decenii. Privitor la *line up-ul* grupului, cu excepția secției ritmice de relevabilă clasă - alcătuită din basistul **Adrian Flautistu** și bateristul **Lucian Maxim** - precum și a eminentului gitarist **Alex Man**, putem vorbi despre *familia Emy Drăgoi*, întrucât au urcat pe scenă talentatele sale fiice, adolescentele violoniste **Bianca** și **Alessya Drăgoi**, încă în școlarizare pentru muzica clasică, dar deopotrivă bune improvizoare de jazz!

Plasticitate melodică, pulsație dinamică vitală, culoare și atractivitate - iată atribute distinctive ale *stilului manouche*, pe care le-am regăsit întruchipate cu măiestrie în setlistul recitalului propus de acordeonistul dornic să întemeieze grupul „*Jazz Hot Club de Roumanie*” după modelul *Quintetului „Jazz Hot Club de France”* inventat prin anii '30 ai veacului trecut de către legendarii **Django Reinhardt** și **Stéphane Grappelli**. Pe lângă cinci compoziții purtând autograful lui **Django Reinhardt** și câteva melodii standard semnate de **Astor Piazzolla**, de **Richard Rodgers**, **Didier Lockwood**, **Ben Bernie**, am aplecat și două creații ale lui **Emy Drăgoi** - „*VALS - TE AȘTEPT*”, „*BLUES FOR MARIA*” precum și o exuberantă parafrază după tema tradițională „*CIULEANDRA*”. (Va urma)

Florian LUNGU

Balkanamera Jazz Q

Foto: Dragoslav Nedici

împovărătoare restricții obligate de autorități. S-au născut astfel, patru seri spectaculare realmente reușite (6-7-8-9 august) în derularea cărora douăsprezece prezențe scenice - de la solo și duo la sextet - s-au revelat în fața celor doar cinci sute (!!!) de melofani acceptați în încăpătorul spațiu disponibil, așezați precum popicele, distanțați la doi metri, pe butucii orizontali cu menire de fotolii de orchestră. Am aplaudat patruzecișipatru de muzicieni din zece țări cuprinse exclusiv în fruntariile continentului european, aceasta din cauza traficului aerian redus și asprelor ordonanțe generate de pandemie. Cei mai mulți instrumentiști au aparținut jazzului românesc, caracteristic generațiilor tinere și medii. Au fost invitate patru grupuri autohtone ce au deschis prin recitalurile lor fiecare dintre cele patru seri gărănene.

MIKE GODOROJA, între (blue)spirit și pandemie

A împlinit 55 de ani (s-a născut pe 5 ianuarie, în aceeași zi cu Florian Lungu, dar la douăzeci de ani distanță) și și-a dorit ca 2020 să fie unul de forță, plin de concerte și cu lansări pe măsură... Din păcate, pandemia a făcut ca lucrurile să stea altfel.

Absolvent al Liceului de Matematică – Fizică nr. 3 și apoi al Politehnicii bucureștene, Mihai Godoroja s-a simțit atras de muzică și iremediabil de jazz, rock și blues. În primul an de facultate a cântat împreună cu fratele său Gabriel (chitară) în trupa ADN, iar un an mai târziu frații Godoroja au început să cânte în formația "Izolier Band"; în anul 1986, Mike Godoroja devenea membrul trupei "Phoebus". A studiat clarinetul, iar în studenție, la Clubul de Jazz din Capitală a învățat despre istoria jazzului, la clasa Mihai Berindei. Tot în facultate a fondat clubul de jazz "Richard Oschanitzky", ajutat fiind de George Marcu, Liviu Zamora și Florian Lungu și tot în acea perioadă a început cursurile de saxofon tenor cu reputatul Dan Mândrila.

La începutul anilor '90 a plecat la Paris și s-a înscris la Facultatea de Televiziune, a făcut studii particulare de canto și chitară, iar în anul 2002, un stagiu de specializare producție muzicală la Casa de Discuri "CeSoul Music" din SUA și Canada. În anul 1997 și-a fondat propria trupă, "Mike&Blues Spirit". Componenta s-a schimbat în anul 2000, când trupa s-a numit "Blue Spirit" și din care, timp de patru ani, alături de Mike Godoroja au făcut parte Eugen Mihăescu, Adi Manolovici, Silviu Aioniță (ghitară), Cătălin Răsvan, Valentin Badea (bas), Vali Vătuui, Ovidiu Condrea (tobe) și Florentin Milcof (claviaturi).

În următorii ani, în formația redevenită "Mike Godoroja&Blue Spirit" au evoluat alți muzicieni valoroși: Marcian Petrescu, Cătălin Rădulescu (muzicuță), Florin

lansat în 1998 la "Electrecord". I-au urmat "Cei mai frumoși ani" (Zone Records, 1999), "Spiritișme" (Vela Music, 2002) și "Capra Vecinului" (Nova Music, 2006), dar și prezențe pe albumele "Romanian Tribute to Hendrix" (apariție cu piesa "Prins în traffic") și IRIS "Cei ce vor fi", cu piesa "Blues pentru tine" (2007). Cu zece ani în urmă trupa lansa "Balkanic Zeppelin" (Blue Label) (ediție limitată), iar în 2012, extended-albumul "Hippie cu diamante", un DVD Digi Pack cu "stihuri de blues și cântece psihedelice".

Anul 2020 va însemna pentru Mike Godoroja lansarea albumului "Născut în România", după ce în 2018 a lansat cartea de poeme "10x10 Născut în România". Tot poeme, dar și două piese – "Blues bizar de București" și "Blues-ul Casei Poporului" – au fost incluse în cartea album muzical "Aer de București" lansată de Mike Godoroja în 2015. Aceste proiecte editoriale sunt rodul colaborării cu actrița Ioana Crăciunescu, Florin Iaru și artistul vizual Mihai Zgondoiu.

Artistul este și compozitor, semnând piese pe care le-a încredințat Laurei Stoica și Felicie Filip, fără a uita de toate albumele ce poartă marca "Mike Godoroja&Blue Spirit". Este și un binecunoscut realizator și prezentator TVR, unde timp de aproape 15 ani a fost protagonistul emisiunilor "Jazz Alive" cu Florian Lungu (1990-1998), "Rock Panorama" cu Florian Pittiș (1991-1993), "Ei și ..." cu Andrei Partoș (1993-1994), "Fragil" (1995-1998)

sau emisiunea de blues și jazz "Unora le place" cu Florian Lungu (2009-2014). A colaborat și la Radiodifuziunea Română ("Jazz Club" cu Florian Lungu), Uniplus Radio ("Casa Sunetelor" cu Vali Andronescu), Radio Contact ("Cei mai frumoși ani"), RFI și Radio Sport Total FM ("Rock'n'blues"). Mike Godoroja a fost producătorul unor spectacole, proiecte muzicale și festivaluri importante precum "Jazz Alive Summit" cu Chick Corea, "Jazz&Blues

Giuglea, Roxana Stroe, Marian Acioabanitei, Dan Stoica, Alex Vișan, Alin Păun (ghitară), Tahamata M. Ionescu, Vali Vătuui, Marius Vintilă (tobe), Călin Grigoriu (chitară electrică), Valentin Badea, Adi Chepa, Sabin Păun, Alex Davidescu, Robert Ardeleanu (bas), Mihai Alexandru Tăcoi, Dorian Părvu, Florentin Milcof (clape), Tibi Duțu (ghitară bas, contrabas, voce). Cu o așa pleiadă de muzicieni, au apărut și albumele: primul, "Susie Q", a fost

Summer Nights” cu Alvin Lee, Larry Coryell și Jack Bruce Band (1993), David Palmer la București (1994), “Cerbul de Aur”, edițiile 1994-1997, proiectele IRIS (“Luna Plină”, “20 ani”, “Atheneum”, “4 Motion”, “Maxima”), seria de concerte “Arcub Live” cu A.G. Weinberger (din 1996 până în 2008), stagiunea de concerte blues jazz “Hard Rock Café Blue Monday”, “Freedom Jazz” Festival de la Vama Veche sau “Panorama Blues” Festival, care are loc anual la Ghelari, în județul Hunedoara. Tot el are în palmaresul de producător muzical toate albumele “Mike Godoroja&Blue Spirit”, dar și “Never ending story” (Mircea Tiberian), “Electric Red Roosters” (Sorin Chifiriuc și Florin Ochescu), toate albumele IRIS de după 1996, “Filipissima” și “Fata din vis” (Felicia Filip) și nu în ultimul rând “Essential” (Marius Popp) și “Johnny Răducanu Johnnyalogy” (2015).

Nu întâmplător am trecut în revistă cariera neobositului Mike Godoroja, de la care am ținut să aflăm cum a trăit, cum a creat și ce a făcut în perioada pandemiei...

“A fi născut aici nu este o rușine sau o mândrie mai mare decât a fi american, neamț sau coreean... Aici sunt părinții și copiii mei, sunt îngropați bunicii și mătușile mele, sunt prietenii mei de suflet, sunt anii superbi de facultate, aici e spiritul lui Johnny Răducanu și al lui Florian Pittiș, aici este publicul pe care îl iubesc și îl cinstesc... Și asta nu e puțin lucru, pentru mine înseamnă TOTUL!” - Mike Godoroja

Mike, spune-ne ce ai făcut, ai stat numai în casă?

Nu am stat niciodată doar în casă, locuiesc în afara orașului București, la Corbeanca. Pentru mine perioada de izolare nu a fost atât de dificilă. Partea dificilă a constat în faptul că nu am mai putut să îmi desfășor activitatea mea ca înainte și că distanțarea socială a însemnat îndepărtarea de public, de spectatorii noștri fideli.

Lucrezi acum la un album nou, “Născut în România”... De ce acest titlu și ce aduce nou? Spune-mi, te rog, când dorești să lansezi acest album?

Albumul a fost o întreprindere mult mai laborioasă decât mi-am închipuit, dar fascinantă. Acest titlu reflectă atitudinea și dorința mea de a fi lansat acest album în primăvară. Acum, deja “Născut în România” are un sens perimat, deoarece pandemia sau mai bine zis tot ceea ce ne e dat să trăim datorită măsurilor luate pentru protecția împotriva virusului a europeanizat și a universalizat lumea, ne-a legat pe toți din toate colțurile globului prin aceeași grijă. Aș putea spune că titlul corect al acestui album nu ar trebui să fie “Născut în România”, ci “Născut pe acest Pământ”, pentru că aici problemele noastre sunt întotdeauna griji comune, colective, nu suntem singuri. O să revin cu picioarele pe pământ și o să spun că “Născut în România” va fi lansat dacă lucrurile vor evolua așa cum trebuie, în toamnă. Va fi sub formă de vinil, de Blue-Ray audio, de Blue – Ray video și Streaming HD și se va afla pe 46 platforme importante din lume.

Pe 15 ianuarie, de Ziua nașterii lui Mihai Eminescu și Ziua Națională a Culturii, a lansat piesa “Dor de Eminescu”, ce face parte din albumul “Născut în România”.

Am vizat mai ales legătura spirituală cu noile generații, care primesc literatura în general și pe Eminescu în special prin ecranele digitale atât de grăbite ale

internetului. Piesa beneficiază și de un videoclip, filmările live din cadrul acestuia fiind realizate în timpul turneului “10×10-Născut în România” la Teatrul “Gong” din Sibiu, cu participarea binecunoscutului chitarist al trupei Krypton, Eugen Mihăescu.

La ce mai lucrezi în prezent?

Lucrez pe trei planuri pe care le-am gândit și dezvoltat și pe care sper să le îndeplinesc. Primul este un spectacol - “Diavolul și Robert Johnson”, pe care l-am imaginat împreună cu actorul Eugen Cristea și pe care sperăm să îl putem juca pe una dintre scenele teatrelor bucureștene. Aș vrea ca acest spectacol, în care Eugen Cristea va recita poeme din creațiile lui Walt Whitman și Langston Hughes, să devină un album, așa încât lucrez și la un astfel de proiect.

Ce înseamnă muzica pentru tine?

Nu cred că muzica va dispărea, pentru că ea este o artă care lucrează cu elementele abstractului. Sunetele sunt categorii imateriale și ca atare muzica te însoțește sub orice formă în existența ta pe acest pământ. Muzica este și atunci când ești singur și când ești împreună cu prietenii, și când

ești vesel și când ești trist... Muzica nu are voie să te izoleze – dar în același timp e un foarte bun companion pentru momente solitare. Muzica nu va fi una dintre artele care ar putea să fie pusă sub semnul întrebării dacă viitorul nostru va fi acela al unui efect pandemic.

În anul 2018, cu ocazia aniversării Centenarului Marii Uniri, Mike Godoroja&Blue Spirit lansau oficial proiectul intitulat “NĂSCUT ÎN ROMÂNIA”, cu spectacole care fac parte din turneul național 2018 cu același nume. Este un concept multimedia unic în România, cu muzică originală, un show complet, cu momente muzicale, teatrale și efecte speciale, cu 48 de instrumente rare, 12 sintetizatoare, 11 instrumente cu corzi, 5 orgi, un set de 30 de unități de percuție, 15.000W de lumini inteligente și 60 de module de ecran LED full HD. Din componența trupei fac parte: Mike Godoroja (voce și inspirație), Tibi Duțu (chitară-bass), Vali Vătușiu (percuție), Dorian Pîrveu (pian) și Alin Păun (chitară). “Este o schimbare spectaculară în care blues-ul, rock-ul, folk-ul, country-ul și tradiționalele motive românești fuzionează cu elemente teatrale și de artă vizuală!” – spunea muzicianul.

Oana GEORGESCU

Pompilia, concerte în Germania

La începutul lunii august, Pompilia Stoian, stabilită după cum se știe de multe decenii în Germania, a susținut două concerte în aer liber la Braunschweig (orașul unde locuiește) și Wolfenbüttel. Firește (nemții nu se joacă!) respectând întocmai restricțiile impuse de noul coronavirus: nu mai mult de 50 de spectatori, cu distanță de cel puțin un metru și jumătate între scaune, purtarea

corepetitor la teatrul din Braunschweig. După cum se știe, Pompilia Stoian a absolvit facultatea de limba engleză la Universitatea din București (unde a fost colegă cu Roxana, soția compozitorului Jolt Kerestely), în anii '60 emigrând legal, prin căsătorie, în Germania. Vorbește fluent franceza sau spaniola, adăugați româna, italiana și firește germana și veți avea o imagine aproximativă a emoționantei călătorii muzicale puse sub semnul iubirii și în care a străbătut, cu cântecul, România, Rusia, SUA, Mexic, Argentina, Spania, Italia, Franța și Germania. Repertoriul a fost unul dominat de evergreens, piese retro

nemuritoare, cele mai recente titluri fiind din anii '60 ai secolului trecut. Una din piesele de rezistență ale recitalurilor a fost "Ionel, Ionelule" de Claude Romano (George Sbârcea), marele șlagăr lansat în 1937 și pe care interpreta îl include în toate recitalurile sale. Au fost de asemenea aplaudate cu căldură melodii de neuitat între care "As time goes by" (din filmul "Casablanca"), "Those were the days" (cântec rusesc devenit de circulație cu textul în limba engleză, între altele popularizat de britanica Mary Hopkin), "Love me tender", "Besame mucho", "Volver", "Azzurro", "Buona sera signorina", "Guarda che luna", "Non esiste l'amor", dar și "The man I love" de Gershwin, "La mattinata" de Leoncavallo sau cântoneta "O sole mio". Un capitol aparte a fost rezervat șansonetei franceze, atât de iubite și de publicul "quality" din Germania, cu refrene fără vârstă cum ar fi

"Sous le ciel de Paris", "La vie en rose", "Hymne à l'amour", "Padam, padam", "L'accordeoniste", "Milord", "Mon Dieu", "Non, je ne regrette rien".

Ne bucură succesul acestor două concerte din Germania ale Pompiliei Stoian și așteptăm "replica" altor artiști români stabiliți peste hotare, pentru că imaginea țării noastre ține în bună măsură și de acești autentici ambascadori culturali...

Dorin MANEA

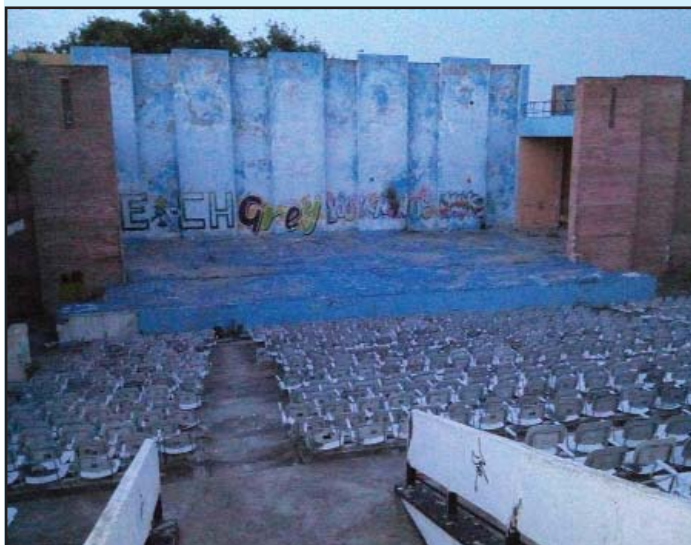
obligatorie a măștii, dezinfecția mâinilor. Fiecare spectator și-a adus de acasă băuturile consumate în timpul pauzei. Primul concert a fost organizat de un comitet al unei săli de sport, publicitatea făcându-se prin presă și internet. Surpriza uriașă i-a furnizat-o artistei un spectator român, Ionuț Ghinea, 49 de ani, venit special de la München. Acesta i-a mărturisit că a moștenit de la mama sa, care le asculta non-stop, dragostea pentru cântecele Pompiliei, devenind, absolut impresionant, admiratorul nr. 1: îi trimite mereu flori de ziua ei și vine oriunde are un spectacol în Germania! Al doilea concert, cel de la Wolfenbüttel, s-a ținut într-o grădină elegantă, al cărei proprietar și-a invitat 50 de prieteni și vecini, respectând firește cu aceeași strictețe regulile sanitare. În ambele show-uri Pompilia Stoian a dovedit o vitalitate extraordinară (îi era tare dor de scenă!), interpretând "live" circa 30 de titluri celebre, acompaniată la claviaturi de Uschi Syring Dargies, cu care colaborează de mult timp, după ce ani la rând a cântat alături de pianistul Burghard Bauche,

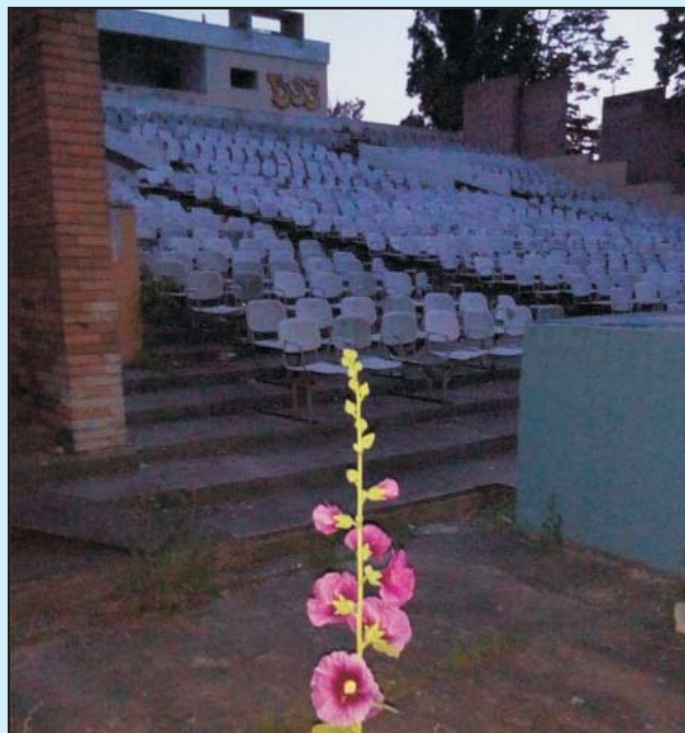
Lunga vară fierbinte...

În clipa când scriem aceste rânduri abia am pășit în luna iulie, sub semnul unor temperaturi caniculare. După luni de inactivitate totală pe tărîmul spectacolelor au venit, așa cum am consemnat în paginile noastre, primele, timide, tentative, cu concerte online și, apoi, cele trei spectacole din Capitală ale Deliei. Limita, deocamdată, este de 500 de spectatori, așa cum s-au petrecut lucrurile și la un festival rock la Iași. Iertat fie-ne, dar am avea a face unele sugestii, una fiind legată de formularea nefericită și vădit discriminatorie “distanțare SOCIALĂ”, când este vorba evident doar de una FIZICĂ, de câțiva metri, fiindcă virusul nu ține nicicum cont de clase sociale, minorități, bogați și săraci... O a doua este legată de această cifră de 500 de

oameni, care ar trebui să nu fie fixă, ci stabilită în funcție de dimensiunile spațiului în aer liber ce găzduiește evenimentul, pentru că una este să ai un concert pe un stadion, într-o piață mare, într-o grădină încăpătoare și altceva pe o pajiște! De pildă, în Capitală există o singură (puteți crede așa ceva?) grădină în aer liber destinată în mod expres spectacolelor, cu toate dotările necesare - “Herăstrău”, a Teatrului de revistă “Constantin Tănase”. Cum aceasta are 2500 de locuri, ar însemna ca spectatorii să stea din 5 în 5? Deja Bucureștii sunt împânziți cu afișe ce anunță spectacole în această incintă, evident foarte solicitată în condițiile accesului interzis în săli, pe lângă reprezentațiile teatrului-gazdă fiind programate concerte de muzică ușoară cu diverși artiști, piese de teatru, iar Paul Surugiu-Fuego își aniversează aici, pe 23 august, ziua de naștere printr-un show “live”, așa cum ne-a obișnuit. Trist este faptul că Bucureștii, metropolă cu două milioane și jumătate de locuitori, nu are decât acest spațiu estival, așa cum nu are nici o sală de concerte pe măsura pretențiilor, cu 15-20000 de locuri și o acustică de calitate. Imediat după 1990 a fost demolată celebra grădină “Boema”, oaza divertismentului estival bucureștean, grădina Batiștei este în continuare în paragină (cu siguranță rechinii imobiliari sunt cu ochii pe ea!), grădinile-cinematograf au dispărut și ele, în condițiile în care în această zonă sudică a României timp de patru luni reprezentațiile în aer liber ar fi cele mai căutate. Ar mai fi câteva amfiteatre prin unele parcuri, dar n-au “vad” fie pentru că nu sunt îngrijite (de pildă cel din parcul Bazilescu), fie deoarece nu propun o stagiune coerentă, intensă - cum este fosta grădină “23 August” (“Mihai Eminescu”), din actualul parc “Lia Manoliu”, la Piața Muncii (Bariera Vergului).

Nu este doar cazul Capitalei, și în țară grădinile de vară sunt fie lăsate de izbeliște, fie pur și simplu desființate, deși nu necesită cine știe ce cheltuieli de întreținere (la Câmpulung-Muscel am înțeles că primăria a transformat-o într-o... parcare!). Dar ce se întâmplă pe litoralul luat deja cu asalt de zeci de mii de turiști? În fiecare vară eram obișnuiți să fim întâmpinați de afișe multicolore de pe care ne surădeau nume sonore ale muzicii ușoare, populare și umorului. Pe vremuri grădinile erau pline, aveau loc și câte trei reprezentații pe seară, în diverse stațiuni, firește, dar lucrurile s-au degradat în timp, odată cu înseși incintele respective. Vinovați au fost chiar organizatorii de spectacole, care acum se plâng că “treaba nu mai merge ca înainte”, nereușind să acopere mai mult de câteva zile pe săptămână cu același colectiv artistic. Ei au fost cei care au distrus imaginea spectacolelor, coborând îngrozitor ștacheta calității, cu interpreți de prost gust, moderatori improvizați, însăilări neconvingătoare, departe de eleganța și distincția cu care ne obișnuiseră marile noastre vedete în anii '90 și chiar în primii ani ai secolului actual. Aminteam de degradarea grădinilor de vară, care ține clar de nepăsarea și lipsa de respect a primăriilor locale față de turiștii care le umplu bugetul an de an. Nu cunoaștem exact natura relațiilor contractuale dintre primării și impresari, normal ar fi ca și aceștia din urmă să fie cât de cât implicați în lucrările de întreținere, totuși incintele nu le aparțin, nu pleacă acasă cu ele, cum se spune, deci autoritățile locale sunt obligate ca din prima zi a sezonului estival să ofere grădinile “la cheie”, în stare perfectă. Că nu este nici pe departe așa aflăm de la corespondentul nostru pe litoral, Mircea Nicolau, care a făcut un tur de orizont în toate stațiunile, iar relatările lui sunt triste și alarmante. Se plâng impresarii că grădinile nu se umplu adesea nici la jumătate

din capacitate? Spectatorii de calitate, cu anumite pretenții, sunt goniți literalmente, înafara distribuțiilor jenante, de scaunele rupte și murdare, de vânzătorii de semințe și porumb fiert, de lipsa decorurilor, luminilor și a unei sonorizări decente, toate acestea presupunând niște investiții. Dar ce să cerem de la grădinile de vară din, să zicem, Techirghiol sau Saturn, când Mamaia ne oferă exemplul cel mai scandalos. Cea mai mare și mai vizitată stațiune a litoralului românesc, cu încasări uriașe an de an, și-a lăsat în

paragină istoricul Teatru de vară, pe scena căruia s-a lansat în 1963 festivalul de muzică ușoară de la Mamaia și unde au evoluat de-a lungul timpului cei mai celebri artiști. De fapt am scris greșit "și-a lăsat", fiindcă stațiunea ca atare n-are nici o vină, nefăcând decât să plătească taxe către "forul tutelar", primăria Constanței, unul dintre cele mai mari și mai bogate orașe din țară. Puteți crede că în toate celelalte stațiuni de pe litoral există grădini pentru spectacole, așa cum sunt ele, mai mici sau mai mari, mai îngrijite sau mai puțin (acoperită nu este oricum nici una, așa încât dacă plouă...), iar la Mamaia nu ai unde ține un concert? Firește, nu ne referim la improvizații (ne aducem aminte panica stârnită într-un an de afundarea parțială a eșafodajului scenic), prin aducerea unor bănci sau

scaune pe esplanada din fața Cazinoului, unde s-a desfășurat festivalul "Mamaia copiilor". Situația durează de ani de zile și nimeni nu pare a fi deranjat la primăria din Constanța, deși Teatrul de vară ar trebui să fie un obiectiv prioritar, dar dacă ne gândim la tergiversarea lucrărilor de restaurare a celebrului Cazinou din Constanța n-ar trebui să ne mai mire nimic. La diversele interpellări ale presei oficialitățile au scădat-o, au dat din colț în colț, amintind la un moment dat de... retrocedarea nu știm căror fântâni din fața teatrului!

N-ar fi mai bine să retrocedăm și plaja, și toată stațiunea, ca să nu mai fie bătați de cap? Ia mai terminați cu spectacolele, cine are nevoie de spectacole, demolăm și facem aici o mândrețe de mall (că tot se anunța la un moment dat intenția de a se relua festivalul de la Mamaia la un mall, într-o parcare sau ceva similar!), de restaurant, casă de pariuri, "păcănele", ca să aibă turistul unde să se distreze! Sigur, facem noi haz de necaz, dar imaginile alăturate te îngrozesc literalmente: așa arată la ora actuală legendarul Teatrul de vară din Mamaia, invadat de buruieni și șobolani, murdar, groapă de gunoi, cu pereții scroșiți, faianța căzută (la cabinele de la demisol și la grupurile sanitare nici nu vrem să ne gândim, și înainte vreme erau jalnice), scaune rupte sau lipsă... Teatrul este pur și simplu părăsit, de parcă n-ar aparține nimănui, când doar cu o sumă mică ar putea fi renovat cât de cât și reintrodus în circuit. O speranță ne dă floarea de nălbă crescută chiar pe scenă, în așteptarea "florilor" strălucitoare ale artei interpretative, al căror loc aici este, pe această scenă de tradiție, nu prin parcări, pe plaje sau faleze...

După cum se știe, ultima ediție a festivalului de la Mamaia (observați că nu-l mai numim nici "național", nici "de muzică ușoară"...) a avut loc în 2013. După ce timp de 7 ani forurile locale n-au bătut măcar un cui, cum se spune, mai mult, s-au dezinteresat total de soarta acestei foste bijuterii a litoralului, ce să vezi? Conducerea Consiliului Județean Constanța anunță cu surle și trâmbițe renovarea Teatrului de Vară, urmând ca în... toamna lui 2021 să aibă loc aici ediția a 43-a a fostei repute manifestări muzicale. Este evident un anunț cu scop vădit electoral, întru impresionarea alegătorilor, legat de alegerile din toamna acestui an. Dar dacă politicienii locali s-ar fi dovedit mai inspirați și și-ar fi văzut mai bine interesul începeau lucrările anul trecut, re-inaugurând teatrul în septembrie 2020, înaintea alegerilor locale... Până una-alta, spectacolele din Mamaia au loc într-un spațiu improvizat, la Aqua Magic – măcar de-ar fi vorba de "Cirque du soleil", să-i vedem pe artiști zburând pe tobogane!

Marius GHERMAN

Recunoașteți personajele?

● Pe vremuri, după se vede, lui Marcel Pavel "pe umeri pletele-i curgeau râu"... Iubitorii genului își aduc aminte de el în postura de baterist și solist vocal în formația lui Marin Petrache Pechea, cântând extraordinar toate hit-urile străine

ale vremii. Până când într-o zi, în emisiunea de la TVR a lui Ionel Stoica, ceva cu "artă și sport", Octavian Ursulescu le-a reproșat, deranjându-i, lui și lui Cornel Verban, că nu-și pun calitățile vocale în slujba unor melodii cântate în limba română. Verban a ascultat mai puțin, dar Marcel Pavel a explodat pur și simplu ca vedetă de top cu melodia "Frumoasa mea", compusă de Ovidiu Komornyik, după care a lansat și alte cântece de succes. După absolvirea ("la bătrânețe", cum spune el, dar mai bine mai târziu decât niciodată) a Universității Naționale de Muzică din București, Marcel Pavel este la ora actuală un tenor extrem de apreciat, incluzând în recitalurile sale, alături de piese de muzică ușoară românească, inclusiv șlagăre retro, arii celebre din opere. La toate concertele sale îl are alături ca maestru de sunet pe compozitorul Andrei Kerestely.

● Trecute vieți de doamne și domnițe... La sfârșitul anilor '80 se afirma pe scena muzicii ușoare duetul Adagio, alcătuit din Nicoleta Nicola și Cristina Fronea. Dacă despre cea de-a doua nu mai știm nimic, Nicola a avut mult timp o carieră de top, îndeosebi în perioada când a fost căsătorită cu compozitorul Mihai Alexandru, care i-a scris numeroase șlagăre pe care le cântă și acum cu mare succes. Ele au făcut anterior parte din grupul vocal Forte, condus de Iulia Nemeș (stabilită în Suedia). (Lelia PRUNDU)

Tărâmurile virtuale legendare: Pink Floyd

De cealaltă parte a spectrului rock-ului găsim o trupă care a depășit granițele sonore ale muzicii, care a reinventat sensul unui concert live și anume Pink Floyd. Inspirați probabil de studioul din Paris al celor doi Pierre (Pierre Schaeffer și Pierre Henry), trupa britanică a lărgit granițele rock-ului și a îmbogățit universul muzical cu sunete produse de animale, oameni, aparatele de uz casnic, cu urlete sau cu freamătul naturii. Într-un cuvânt, au reușit să contopească rock-ul psihedelic și rock-ul progresiv cu muzica concretă.

Când ne gândim la Pink Floyd, însă, vedem în imaginație șirurile interminabile de camioane încărcate cu instrumente, scule, decoruri în drumul lor spre scenele lumii. Într-adevăr, spectacolele marca Pink Floyd au atins un grad de complexitate logistică și artistică nemaîntâlnit în lumea rock-ului. Muzica erudită a britanicilor a fost mereu însoțită de scenografii complexe și jocuri de lumini. Beneficiind de tehnica modernă (de care, din păcate, compozitorul rus AleKSandr Scriabin nu a avut parte), tipul de concert Pink Floyd devine o experiență care face apel la toate simțurile participanților, un eveniment uimitor.

Trupa s-a reunit pentru ultima oară în formula completă (Roger Waters, David Gilmour, Richard Wright, Nick Mason) în 2005, dar spiritul Pink Floyd este purtat mai departe prin două direcții: lirismul mistic al lui David Gilmour și poezia militantă a lui Roger Waters.

În anul 2019, Roger Waters a lansat în cadrul Festivalului de Film de la Veneția filmul-concert „Roger Waters: Us + Them”, iar din iunie 2020 filmul este accesibil publicului pe internet, urmând ca în toamna anului 2020 să apară și pe DVD. Realizat pe baza materialului filmat de Roger Waters în concertele susținute la Amsterdam în 2018, filmul parafrazează numele unei piese celebre Pink Floyd: „Us and Them” („Noi și Ei”) și astfel titlul concertului se transformă în viziunea modernă a lui Waters în „Us + Them” („Noi + Ei”). În această paradigmă a unității, în care demnitatea umană este cel mai mare dar, sintagma „Ei” („Them”) nu își mai găsește rostul.

Pe parcursul filmului, se poate observa cum Waters propune mai mult decât un concert. Efectele de tip multimedia se alătură coreografiilor complexe. În fața publicului este zugrăvită o lume alienată în care nebunia, deziluzia sunt corolarele exploatarei și opresiunii. Pe scenă, alături de Waters, nu sunt prezenți numai instrumentiștii, ci și o mulțime de alte personaje: prizonieri, refugiați, piloți de drone, dansatori și mame cu copii. Filmul-concert este în același timp și recital, piesă de teatru, protest, narațiune și metaforă. Roger Waters rămâne fidel temelor sale predilecte; el este contrariat de absurditatea războiului (în al Doilea Război Mondial și-a pierdut tatăl), bântuit de fantoma lui Syd Barrett și, nu în ultimul rând, este hotărât să denunțe și să înfrunte nedreptatea. De altfel, toate personajele din film sunt victime ale in justiției sociale, politice sau economice, iar

muzica are aici dublul rol: de a oferi refugiu sufletelor sfâșiate de absurditatea lumii și de a-i face pe ceilalți oameni, care încă nu au căzut pradă adevăratelor orori, să conștientizeze pericolul în care ne poate arunca ignoranța. Cu alte cuvinte, „Zidul” care ne desparte pe „Noi” de „Ei” trebuie dărâmat cu orice preț. Acest protest al lui Roger Waters nu este o noutate, artistul rămânând fidel crezului său încă de la începuturile Pink Floyd și atunci nu este de mirare că majoritatea pieselor care compun filmul fac parte din repertoriul clasic al trupei britanice: „Speak to Me”, „Breathe”, „Time”, „The Great Gig in the Sky”, „Money”, „Us and Them”, „Brain Damage”, „Eclipse” sunt de pe albumul „The Dark Side of the Moon” (1973), „Wish You Were Here” și „Welcome to the Machine” sunt de pe albumul „Wish You Were Here” (1975), „Dogs” și „Pigs (Three Different Ones)” se regăsesc pe discul „Animals” (1977), iar „The Happiest Days of Our Lives” și „Another Brick in the Wall (Părțile II și III)” sunt de pe legendarul

album „The Wall” (1979). Pe lângă aceste piese, Roger Waters prezintă în concert și cântece de pe albumul său din 2017, „Is This the Life We Really Want?”.

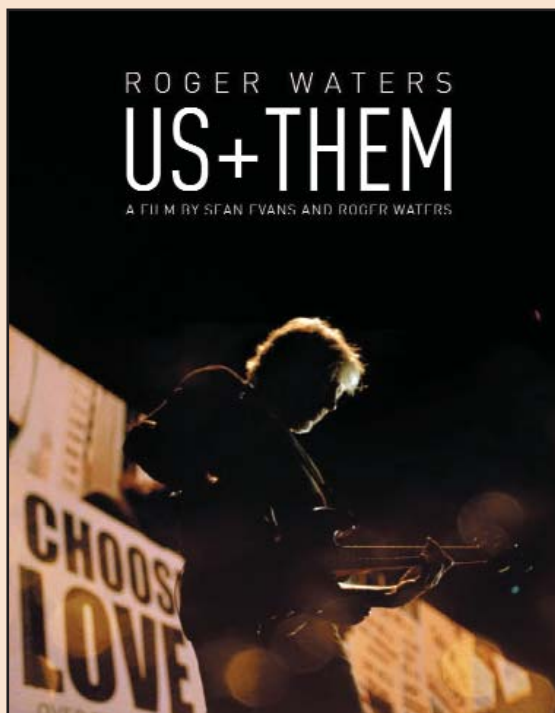
Bântuit la rândul său de propriile fantome, David Gilmour revine în iulie 2020 cu o nouă compoziție: „Yes, I Have Ghosts”. Este prima piesă originală lansată de Gilmour în ultimii cinci ani, ultima sa apariție discografică fiind „Rattle That Lock” (2015). După despărțirea de Roger Waters în 1985, David Gilmour alături de Nick Mason și Richard Wright (până la moartea sa în 2008) au continuat proiectul Pink Floyd, susținând turnee internaționale și lansând pe piață încă trei albume de studio („A Momentary Lapse of Reason”, 1987; „The Division Bell”, 1994; „The Endless River”, 2014). Așadar, impresionantul „The Final Cut” (1983) a reprezentat ultimul

album în care domina viziunea artistică a lui Roger Waters, iar din 1985 formația a fost condusă de un nou lider. Gilmour a continuat legenda Pink Floyd, păstrând *sound-ul* misterios și lirismul subtil al cântecelor.

Un aspect foarte interesant al acestei ultime apariții marca David Gilmour îl reprezintă apropierea stilistică și estetică de muzica și poezia lui Leonard Cohen. În „Yes, I Have Ghosts” parcă auzim și vocea marelui artist canadian, se întrezăresc ecouri din „Suzanne” sau „A Singer Must Die”. Tehnica instrumentală, armonizarea vocilor, cadențele, ritmul mistic din opera lui Cohen se contopesc în muzica Pink Floyd. Două mitologii se întâlnesc și scot la iveală o bijuterie, în care se oglindește imaginea omului împlinit, împăcat cu tainele universului. Cântecul este cu atât mai impresionant când descoperim că linia de *backing vocals* care îl completează pe Gilmour este cântată de fiica sa, Romany Gilmour.

Sinceritatea și simplitatea melodiei, frumusețea versurilor cântecului „Yes, I Have Ghosts” pot face uneori mai mult decât un întreg concert, iar muzica izvorâtă din suflet reprezintă afirmarea supremă a umanității. În fața unei astfel de manifestări artistice, orice suferință provocată de nedreptate își găsește consolarea.

David LAPADAT

Paiul din ochiul altuia

Nu o dată s-a spus că la fotbal și la muzică ușoară (unii adaugă aici și frumusețea) se pricepe toată lumea. De politică nu mai vorbim. Fiecare avem păreri proprii, așa este normal, dar atunci când semnezi un articol într-un cotidian de circulație se impune echilibru și cenzurarea preferințelor personale. În "Libertatea", colaboratorul (pardon, acum se spune "contributor"!) Răzvan Prepelică (pe vremuri era și un fotbalist cunoscut cu acest nume, se va vedea de ce am recurs la această paranteză) ne este prezentat drept "brașovean care încearcă să înțeleagă reacția oamenilor care neagă virusul", pornind de la aberanta postare a lui Cheloo, cel care afirma că nu va crede

Cheloo

în coronavirus decât atunci când morții vor fi adunați din șanțuri cu buldozerul!! Pentru cititorii noștri, care sigur nu cunosc personajul, să precizăm că numitul Cheloo este component al trupei hip-hop "Paraziții" (nu noi am denumit-o, ei și-au spus așa!), recunoscută pentru vulgaritatea textelor, agresivitate verbală, comportament scenic nerecomandat minorilor. Fiind vorba de un gen, totuși, de nișă, cu "degustători" doar printre fotbalistii tatuați, de la care nu poți avea mari pretenții culturale, sau locuitorii tineri și marginali ai cartierelor de blocuri, probabil că numele Cheloo ar fi rămas în această zonă gri a mediului urban. Dar, inexplicabil, un post TV important, Antena 1, i-a conferit o nemerită notorietate, incluzându-l în juriul unui concurs (și aici, firește, n-a ratat ocazia și a avut niște derapaje nepermise), deși nimic nu-i conferă dreptul de a judeca evoluția unor oameni mai mult sau mai puțin talentați și cu atât mai puțin de a da verdicte. Dar nici amintirile derapaje, nici antecedentele ținând de acuzațiile de consum de droguri nu i-au făcut să înțeleagă pe cei de la televiziunea respectivă să priceapă că în juriile acestor concursuri populare trebuie invitați doar oameni care pot servi drept modele. În sfârșit, semnatarul brașovean al articolului din "Libertatea" adoptă o poziție bizară, din care

transpare de fapt... admirația pentru Cheloo, "artist" (n-ar fi rău să încercăm să definim mai clar și mai strict definiția acestui cuvânt, pentru că alăturarea îi jignește pe adevărații profesioniști) pe care îl compătimește, fiindcă "un concert hip-hop, transformat frustrant de COVID-19 într-un festival de la Mamaia de dinainte de '89... fără spiritul underground care a dus genul ăsta de muzică mișto mai departe". Trecem peste atât de literarul "mișto" (de fapt normal între blocuri), pentru că delirul nu se oprește: "Un nenorocit de virus l-a transformat de marele Cheloo în Ileana Șipoteanu. Și atunci îi înțelegi, parțial, reacția, căci spiritul Cheloo, muzica lui, nu mai are același "flavour", în vremuri de distanțare socială". Nu se ratează ocazia de a se elogia "rima și muzica foarte cool pe care o faci de ani de zile și care a inspirat generații la rând", amintind ca din întâmplare (gura păcătosului...) de "un fumător înrăit de joint". Rezumând, "marele artist Cheloo" emană panseuri jenante deoarece săracul este "frustrat" că nu mai poate să-și ofere "arta" în concerte cu mulți spectatori "fără cozeroace care se ating la înghesuială" și "fără aroma ierbii proaspete" (din nou gura păcătosului a luat-o înainte, fiindcă pentru cei care nu știu - cititorii noștri sunt oameni serioși - "joint" este o țigară cu "iarbă", adică marijuana). Altfel spus, un articol pe patru coloane în care Cheloo este doar bătut ușor pe umăr,

Ileana Șipoteanu

muștră amical pentru afirmațiile-i inconștiente, în schimb este adus în discuție nitam-nisam respectabilul festival de la Mamaia și este jignită o artistă (cu adevărat) cu studii muzicale și actricești, cadru didactic, Ileana Șipoteanu. Nimeni nu contestă impactul genului (repetăm, nu e vorba de muzică aici) hip-hop, cu abordarea unor teme sociale, gen importat, inclusiv cu copierea vestimentațiilor și a gesturilor scenice, de dincolo de Ocean. Dar între a face muzică, deci a cânta, și a vorbi sacadat este o diferență ca de la cer la pământ...

Dr. BĂRNA

La steaua care-a răsărit... (I)

Așa cum am mai scris, este greu de înțeles de ce TVR a renunțat, după 1990, la populara competiție de muzică ușoară "Steaua fără nume", care nu numai că se bucura de o mare audiență, dar a și lansat adevărate vedete ale genului. Ni s-ar putea replica, fără argumente însă, că formatul era depășit, dar asta, eventual, în condițiile actuale, în care latura comercială agresivă, importată, este dominantă, nu la cele de atunci, când doar câteva ajustări

Alina Mavrodin

erau suficiente. Iar pe parcurs, firește, show-ul ar fi fost modernizat treptat, fără a părăsi însă menirea fundamentală: descoperirea și promovarea adevăratelor valori interpretative, credincioase tradițiilor muzicii ușoare românești. Ce putea, de pildă, să fie depășit, anacronic în probe cum ar fi evoluția alături de orchestra Radioteleviziunii? Sau în acompaniamentul unui pianist reputat, ca să nu mai vorbim de proba de dicție, de duetul cu o vedetă consacrată sau de proba de aptitudini, în care de cele mai multe ori concurenții cântau la un instrument? De exemplu, ultimele câștigătoare au impresionat juriul cântând la vioară (Alexandra Canareica), respectiv la pian (Ramona Bădescu). "Steaua fără nume" a fost o creație a realizatoarei Simona Patraulea și a regizorului Sorin Grigorescu, care în paralel au conceput și o competiție similară de muzică populară, "Floarea din grădină". Realizatoarea Maria Tănase Marin a încercat acum un deceniu și mai bine reluarea concursului folcloric, sub aceeași titulatură, proiectul eșuând după puțin timp, nesuținut. În schimb, TVR a lansat cu câțiva ani în urmă competiția "O vedeta populară", difuzată cu succes și azi, aparținând realizatoarelor Elise Stan și Iuliana Tudor, aceasta din urmă și prezentatoare. Dintre părinții celor două proiecte, Sorin Grigorescu s-a prăpădit primul, dar Simona Patraulea a semnat "Steaua fără nume" până la pensionare. Ultima ediție realizată de ea a fost în 4 aprilie 1988 - etapa I, în care au evoluat Denis Ștefănescu, Florentina Dumitru și Dana Popescu (viitoarea textieră Dana Dorian). Regizoare era Anca Sandu, care a lucrat până

la finalul lui 1989 împreună cu Titus Munteanu. Toți cei patru realizatori ai "Stelei" sunt acum în Ceruri, dar să nu uităm cât le datorăm legat de propășirea muzicii ușoare românești pe micul ecran, nu numai la aceasta competiție de neuitat. Simona Patraulea a fost implicată și în câteva ediții ale festivalurilor de la Amara și Brăila ("Lotca de aur"), în orașul de la Dunăre revenind după 1990, deși pensionară, în postură de consilier de specialitate la festivalul "George Grigoriu". Ultima oară am văzut-o în 2017, cu un an înainte de a muri, când i-am făcut o vizită pentru un interviu pe care l-am introdus în cartea mea "Amara 50 - istorie și legendă", ocazie cu care mi-a relatat că dintre toți cei pe care i-a lansat o căutau mai des doar Doina Spătaru, Alina Mavrodin, Carmen Anton, Jeanina Matei...

Cum spuneam, ultimele Trofee "Steaua fără nume" au fost acordate la ediția din 27 martie 1989 frumoaselor și talentatelor Ramona Bădescu și Alexandra Canareica, la fel de prezente în viața muzicală și azi, Ramona în Italia, iar Alexandra, după multe turnee peste hotare, în țară, ea lansându-și chiar la sfârșitul lui 2019 un CD la casa de discuri Eurostar. Ultima ediție a concursului, realizat, vă reamintim, de Titus Munteanu, s-a desfășurat pe 23 octombrie 1989, atunci întâlnindu-se în prima etapă Roxana Vulpescu (Constanța), Magdalena Cușa (București) și Marius Dragomir (Brașov). Acesta din urmă a fost laureat la festivalul de la Mamaia, cu o piesă a lui Cornel Fugaru, și a reputat un imens succes după 1990 cu piesa "Party in Transilvania". Recunosc că n-am găsit nicidecum documente personale legate de "Steaua fără nume", deși am prezentat concursul în ultimii ani, preluând această

Alexandra Canareica

onorantă ipostază de la Marius Țeicu (între comperii anteriori i-aș aminti, între alții, pe scriitorii Sânziana Pop și Dan Deșliu). Mai am acasă multe dosare de cercetat și n-am descoperit decât unele însemnări despre festivalul "Melodii" de la București, despre "Șlagăre în devenire", concursul de muzică de dans pentru tineret de la Costinești sau diverse competiții inter-județene. Nimic despre "Steaua fără nume", dar nu e de mirare, fiindcă, deși pare greu de acceptat, prezentăm doar după niște liste de titluri, nicidecum după texte aprobate sau vizate, după cum s-ar

putea crede acum. Articolul de față, ca și altele similare, se datorează insistenței cu care Mircea Nicolau, un tânăr pasionat de istoria muzicii ușoare românești de până în 1990, mi-a solicitat diverse informații legate de "cei mai frumoși ani" ai genului, deși evident el nu-i cunoscuse. Scrupulos, ceea ce eu nu mă pot lauda că aș fi, conștientul mi-a și acoperit unele lacune, așa încât vă pot oferi în rândurile de față o panoramă cât de cât riguroasă a "Stelei fără nume". Îmi face plăcere să vă reamintesc edițiile realizate împreună cu bunul meu prieten și colaborator Titus Munteanu, informații pe care dacă le-aș fi avut la

deci să câștige Trofeul n-a mai contat atât de mult, deși ar fi meritat din plin să-l aibă în vitrină. Mihaela Runceanu, de pildă, a trecut cu bine etapa I pe 26 februarie 1976, după care n-a mai revenit în concurs. Carmen Rădulescu a promovat etapa I în 1981 și a II-a în 1984, dar ea, ca Alina Mavrodin și Oana Sârbu, între altele, n-a mai apucat să evolueze în ultima etapă. În primii ani cele trei etape aveau loc la scurt interval, câteva luni, în acea perioadă cucerind Trofeul "Steaua fără nume" Doina Spătaru (22 ianuarie 1969), Cornel Constantiniu (în același an), Corina Chiriac (martie 1970), Marcel Roșca, mare campion de tir (tot în 1970), Marian Spânoche (1972), Doina Moroșanu din Vaslui, în ultima vreme remarcabilă interpretă de romanțe (1972), Doina Limbășanu din Brașov (1973), Jeanina Matei - Dolj, Angela Ciochină - Neamț, Mihaela Oancea - Dâmbovița (pe 29 ianuarie 1976), Eva Kiss - Mureș, Gina Pătrașcu - Hunedoara (22 mai 1977). Jeanina Matei este stabilită în Italia, Doina Limbășanu, Marcel Roșca (cântăreț de operă) și Gina Pătrașcu - în Germania, Eva Kiss - în Danemarca, Mihaela Oancea s-a dedicat muzicii religioase, iar Angela Ciochină și Mihaela Runceanu cântă îngerilor cu vocile lor excepționale, de o muzicalitate perfectă. Alți câștigători ai mult-râvnitului Trofeu au fost, între alții (precizăm că între 1978-1981 concursul n-a avut loc, cam în perioada când nici festivalul de la Mamaia nu s-a mai desfășurat, mai exact între 1976-1983, în urma atacurilor concertate la adresa muzicii ușoare din revista "Flacăra" condusă de Adrian Păunescu):

Cornel Constantiniu

vremea respectivă le-aș fi folosit cu siguranță în cartea pe care i-am consacrat-o, "Titus Munteanu, un lord al micului ecran". În iunie 1988 s-au înfruntat în prima etapă, între altele, Nina Șerban (Galați) și Cristiana Pomârleanu (Tulcea). Pe 5 noiembrie 1988 (emisiunea s-a difuzat pe micul ecran o săptămână mai târziu) au evoluat în etapa a II-a Camelia Florescu (Dolj) și Angela Stoica (Prahova). Tot în etapa a doua s-au confruntat în 30 ianuarie 1989 Denis Ștefănescu (Tulcea - era din orașul Babadag, parcă) și Anca Heroiu (Argeș). În fine, pe 18 iunie 1989 alți doi tineri soliști au venit în fața juriului în etapa secundă - Florina Cupșa (Maramureș) - s-a dedicat ulterior muzicii clasice, și Constantin Bruj (București). Acesta din urmă a semnat un frumos text la o melodie a lui Capriel Dedeian la concursul "Muzic-ADA", la sfârșitul anului 2018. Alte ediții cu concurenți cunoscuți și la ora actuală au fost: etapa I cu Alina Mavrodin (Dâmbovița), Costi Bruj, Angela Stoica (pe 31 ianuarie 1987); etapa a II-a cu Alina Mavrodin și Alexandra Canareica (octombrie 1987 - când se pare că aș fi debutat ca moderator); etapa I cu Oana Sârbu, Ramona Bădescu, Florin Balcan (în 1985); etapa a II-a cu Oana Sârbu și Florin Balcan (pe 15 februarie 1986). Dacă ați remarcat multe nume cunoscute în această enumerare e momentul să precizăm că ajungerea la etapa a III-a dura uneori și 3-4 ani, așa încât unii artiști deveneau cunoscuți în alt context, prin apariția la TV, premii cucerite la Mamaia (Alina Mavrodin, Oana Sârbu, Loredana Groza, Camelia Florescu, Ramona Bădescu, Alexandra Canareica, Carmen Rădulescu, ș.a.) sau popularitatea dobândită în filme (Oana Sârbu). În aceste condiții, faptul că n-au mai ajuns să dispute ultima etapă și

Carmen Anton și Luminița Scordaliu (19 decembrie 1982), Loredana Groza și Florin Balcan (octombrie 1987, cu difuzare la TVR pe 14 mai 1988). După cum se poate constata, unii dintre participanți, nu neapărat doar laureați, se mențin și azi în atenția marelui public, susțin recitaluri,

Corina Chiriac

editează discuri, Alexandra Canareica, Ramona Bădescu sau Camelia Florescu, de pildă, oferind exemple de longevitate artistică pe parcursul celor trei decenii scurse de la consacrarea lor definitivă. Evident, se detașează acei artiști aflați în continuare pe culmea succesului, cu o activitate intensă la cel mai înalt nivel: Corina Chiriac (cu o emisiune duminicală de mare audiență la Național TV,

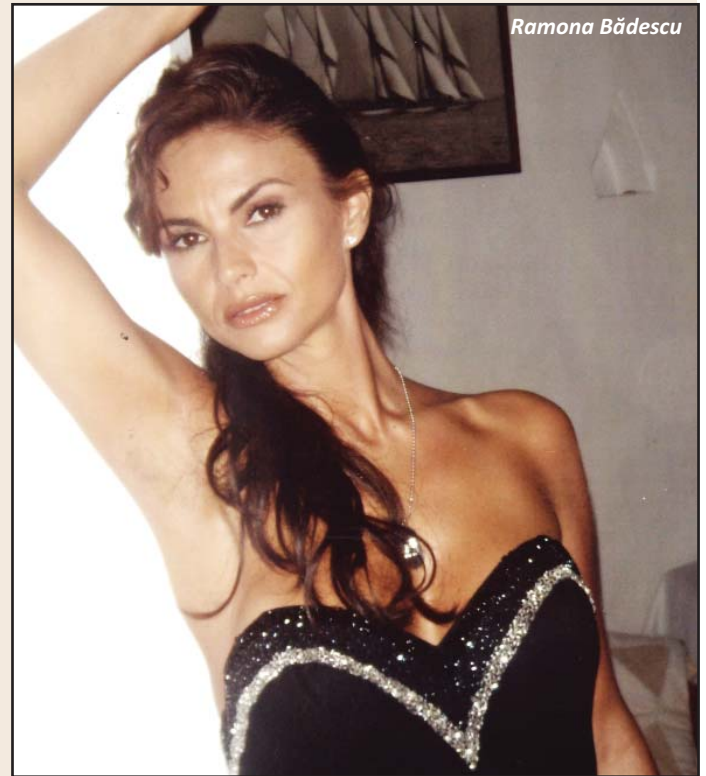
Cei mai frumoși ani

“Opriti timpul!”), Doina Spătaru, Loredana Groza, Oana Sârbu, Carmen Rădulescu. Carmen Anton a jucat într-un film, Florin Balcan a devenit actor, Marian Spânoche este nelipsit de la lansările discografice ale colegilor săi (până la

pensionare a fost solist al Ansamblului artistic “Doina” al Armatei), Eva Kiss a revenit de câteva ori în țară pentru recitaluri, emisiuni TV și lansare de disc, Marcel Roșca, apreciat solist de operă în Germania, a cântat de două ori romanțe în ultimii ani la festivalul “Crizantema de aur” de la Târgoviște. În ciuda stării precare de sănătate, Cornel Constantiniu a publicat la Editura ProUniversitaria cartea autobiografică “Zăpezile copilăriei” și a fost prezent la magazinul Muzica la lansarea a două albume “Best of” de către casa de discuri Eurostar, precum și în populara emisiune a lui Paul Surugiu-Fuego de la TVR2, “Drag de România mea”. Chiar dacă a lansat și albume de muzică ușoară, Alina Mavrodin Vasiliu a devenit în anii din urmă cea mai ferventă promotoare și susținătoare a romanței românești: este directoare artistică a festivalului “Crizantema de aur” și directoare a Centrului cultural pentru UNESCO “Cetatea romanței” Târgoviște, având la activ zeci de turnee și recitaluri în fiecare an. După cum se

vede, “Steaua fără nume” a impus numeroase nume respectate și astăzi, la 50 de ani de la prima ediție și la 30 de la desființare, dovedindu-și din plin viabilitatea. Prin dispariția ei, tinerii adepți ai muzicii ușoare românești să-i zicem clasice, tradiționale au pierdut o necesară rampă de lansare, ei fiind nevoiți să se descurce fiecare cum poate. Unii dintre ei, în ciuda a numeroase confirmări și premii la nivel de copii și adolescenți, constatând că nu se bucură de nici o susținere oficială pe tărâmul genului preferat, au trecut la dance sau rock, unde casele de producție, atotputernice în ceea ce privește mass-media, le oferă

expunere și avantaje materiale. Bun, “Steaua fără nume” nu mai e, dar ce ni se oferă la schimb pe micile ecrane, care este alternativa? Vom vedea în episodul următor...

Octavian URSULESCU

Albumul cu amintiri

● O imagine din anii '70 ai secolului trecut, în care compozitorii George Grigoriu și Marius Țeicu apar alături de vedeta căreia îi încredințaseră atâtea șlagăre, Marina Voica. Iar despre toți trei scria încă de pe atunci, în publicațiile vremii (“Contemporanul”, “Scânteia tineretului”, “Magazin”, “Femeia”, ș.a.) actualul nostru coleg Octavian Ursulescu.

● Să nu vă închipuiți că Mirabela Dauer și Gabriel Dorobanțu s-au mutat în Maramureș și au trecut la folclor! Acum niște ani, pentru un spectacol filmat pe litoral, cei doi s-au costumat specific, chiar dacă instrumentele nu sunt chiar “de-acolo”, cum se spune.

Peste ani, Titus Munteanu avea să imagineze la TVR emisiunea “O dată-n viață”, în care interpreții de muzică ușoară abordau folclorul, iar cei de muzică populară se străduiau să cânte, cum puteau și ei, muzică ușoară, efectele fiind amuzante. În spatele lui Dorobanțu, în penumbră, poate fi zărit regretatul actor Jean Constantin. (**Lelia PRUNDU**)

CĂLIN POP, între Celelalte Cuvinte și celelalte... proiecte

Mai întâi, firește, noutățile legate de formația care anul viitor va împlini patru decenii de activitate neîntreruptă. În particular, unul dintre puținele noastre grupuri cu activitate ferventă în primii ani '90, când s-a orientat rapid (live și discografic), atunci când mișcarea a trecut printr-o criză, în cazul grupurilor sale de frunte.

Unele au cântat în străinătate, altele au luat o pauză de câțiva ani, dacă nu s-au desființat pur și simplu (cazul Roșu și Negru). Trupa orădeană a supraviețuit și în anii ce au urmat. Nu a forțat aparițiile discografice, a lansat rar (materiale bine pritocite), a cântat doar atunci când a fost solicitată sau a avut ceva de spus, membrii refuzând ideea de a trăi din muzică și de... a forța apariția cu orice preț.

Așa s-a întâmplat și cu discul recent lansat de Universal Music, un dublu CD în concert (o selecție de la concertul de 30 de ani). Noul disc „Electric Live” (după cel acustic din 2014), conține la început o bijuterie – „Oglinda”, o lucrare conceptuală de 25 min, șapte piese legate, datând de la granița anilor '80 - '90. Pentru anul aniversar 2021, muzicienii orădeni pregătesc un album nou, de studio, de altfel foarte așteptat. Am ascultat în ultimii ani câteva piese în lucru, din punctul meu de vedere o întoarcere la epoca primelor discuri, dar într-o viziune (orchestrație, sound-uri) modernă, cu subiecte așijderea.

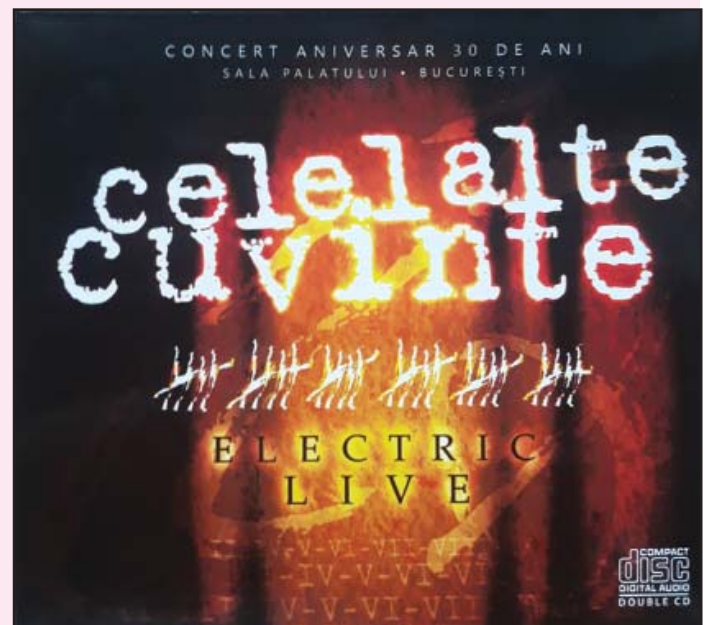
Din 2014, Călin a pornit în paralel o carieră muzicală personală, edificată de înregistrări de studio cu suprapuneri și tot ce presupune acest gen de lucrări, cu sprijinul Soft Records: „Undeva” (care din februarie curent are un videoclip al piesei titulare), „Ritual de iarnă” și „Fără filtru” (în nume propriu), la care se adaugă cele două discuri lansate împreună cu fiul său Marius Pop, unul dintre cei mai titrați chitariști români din valul douămiist: „In-Fusion” și „Amintiri de familie” (publicare în 2019 a unor înregistrări vechi din 2002, cu instrumentiști bihoreni). Tot el se face „vinovat” de primele colaborări ale lui Dan Aldea în România – în prima emisiune remember cu marele muzician dispărut, din 9 martie curent, am pus în pagină o

superbă compoziție Aldea prea puțin cunoscută, „Spune-mi”, înregistrată live la un festival orădean. În următoarea (pe care sper să o difuzăm în toamnă) va fi rândul piesei lui Călin, „Clipa” (comperată din live și orchestrațiile din studio care au apucat să fie conturate de Dan cât a locuit la Oradea).

De anul trecut, Călin participă - la inițiativa bateristului Miklos Orban - la înregistrarea unui disc deosebit, un proiect al unor muzicieni rock orădeni pe versurile marelui poet Ady Endre. Din ianuarie 2020, Călin Pop și Raul Silaghi au început să înșire pe youtube compoziții ale unui duo folk-rock (debut: „Romantici pasageri”). În nume propriu, inspirat de criza pandemică, Pop a lansat balada „Speranța în glas”, cu o mare încărcătură emoțională. Din mai, a dat drumul unui nou proiect discografic, asumat de Universal Music: „Cutia cu secrete”. Prima piesă - „Văpaia” (foarte... rock) - a fost lansată în mai cu Toni Dijmărescu (Germania) și Flavius Suci (Spania), urmată de „Respect” în iulie.

„Încerc să suplimentez ce fac muzical, așa simt nevoia; este un mod de terapie pentru mine - să compun, să-mi îmbogățesc experiența cu diverși artiști din muzică. Și nu pot sta departe de noile tendințe de a-ți promova și monetiza creațiile. Videoclipurile pe youtube vor continua (în curând voi publica «Vopsit», piesă de pe discul «Fără filtru», un clip realizat de Răzvan Alexandru). Discul Celelalte Cuvinte - «Ispita» tocmai s-a lansat pe streaming, personal am cont pe spotify.” Un muzician rock foarte creativ în ultimii ani, căruia criza pe care o resimte întreaga lume muzicală nu i-a ridicat doar întrebări, ci i-a dat ghes / l-a provocat să vină cu răspunsuri. Care nu au întârziat și vor continua și în viitor!

„Sunt idei proaspete, dar și vechi, cărora abia acum le-am găsit locul într-o piesă sau alta. La primul meu disc,

în 2014, propunerea a venit de la Florian Lungu, care mi-a descoperit o piesă la Romulus Arhire. Amândoi m-au încurajat și am avut viziunea acestor discuri personale. Dacă la început a fost o selecție, acum lucrez în mai multe direcții, având în minte finalizarea cu câte un material discografic. Sunt afectat de tot ceea ce se întâmplă în jurul meu, în societatea românească - lucruri care mă inspiră să le dau glas, să cânt. Așa lupt eu, prin felul meu rock de a fi.”

Doru IONESCU

Nevoia de modele

În cronicile pe marginea unor spectacole de la Chișinău am subliniat nu o dată faptul că reprezentanții valoroși ai muzicii ușoare, ca să ne rezumăm doar la aceasta, din Republica Moldova au înscris pe cartea de vizită diverse titluri ce exprimă prețuirea oficială pentru meritele lor: Artist al poporului, Artist emerit (acestea au existat și la noi înainte de 1989, laolaltă cu "Laureat al premiului de stat"), Maestru în artă, ș.a. Nu știm dacă acestea sunt însoțite și de avantaje materiale, are mai puțină importanță, dar satisfacția de a fi onorat, de a-ți fi recunoscute realizările provoacă mai multă bucurie și satisfacție. Atât cât este posibil, U.C.M.R. și revista "Actualitatea Muzicală", prin distincțiile lor, recompensează reușitele din anul respectiv ale unor compozitori și interpreți, dar este evident că s-ar putea face mult mai mult și din partea altor foruri, organisme, instituții oficiale. Foarte puțini dintre reprezentanții muzicii în general, nu doar ai muzicii ușoare, sunt de pildă decorați la Cotroceni sau "Cetățeni de onoare" ai Capitalei. În aceleași articole la care ne referim, unde pe scenele de la Chișinău au fost omagiați sau aniversați Eugen Doga, Gheorghe Mustea, Paul Surugiu-Fuego, Irina Loghin, Maria Stoianov (sunt doar la cele la care am asistat), în lojă se aflau președintele, primul-ministru, ministrul culturii, aceștia înmânând diplome, medalii, trofee, buchete de flori, ceea ce la București nu s-a întâmplat absolut niciodată și e mare păcat. Interesant este faptul că avem în țară câțiva Artiști ai poporului... Republicii Moldova, cum ar fi Irina Loghin, Florin Piersic, Paul Surugiu-Fuego, cum fusese cinstită și regretata Stela Popescu... Cineva s-ar putea referi la așa-zisele "Premii ale industriei muzicale", dar pe de o parte această "industrie" este inexistentă, iar pe de alta distincțiile respective poate au în vedere un tiraj discografic remarcabil (deși pentru asta există "Discul de aur") sau difuzarea intensă a unei melodii, dar în nici un caz cariera de excepție a unui muzician, valoarea sa intrinsecă, rod al studiilor temeinice, pregătirii academice, realizările

de revista noastră), a acordat în ultimii ani această onorantă distincție unor personalități cum ar fi Marius Țicu, Jolt Kerestely, Angela Similea, Cornel Constantiniu, atât pentru tirajele discurilor apărute sub etichetă Eurostar, cât și în semn de prețuire pentru carierele fructuoase și îndelungate pe tărâmul genului. Așa cum nu putem trece cu vederea inițiativele unor producători de mari evenimente muzicale (Stoian Anghel, Alexandru Mihu) care au organizat la Sala Palatului concerte omagiale sau aniversare consacrate unor nume de primă mărime cum ar fi Dan Spătaru, Mădălina Manole, Jolt Kerestely, Mihai Constantinescu, Marina Voica, Alexandru Arșinel, Silvia Dumitrescu. În articolul de față

Anastasia Lazariuc, Mihai Constantinescu

dorim să reamintim însă unica gală televizată în care a fost premiată aproape toată floarea muzicii ușoare românești, incluzând aici și corifeii ai genurilor rock și folk.

Evenimentul s-a intitulat "O zi printre stele" și a avut loc pe 6 mai 2002, pe scena Sălii Radio, în transmisiune directă de 4 ore pe TVR2 și l-am datorat lui Ion Antonescu, pe atunci Secretar de stat la Ministerul culturii. "Mareșalul",

cum i se spune, de la cunoscută sa firmă de turism Marshal, a fost dintotdeauna apreciat pentru sprijinul acordat culturii și artiștilor în general. Cine poate uita excursiile gratuite patronate de el atât în țară, cât și în Israel? Sau minunatul veritabil muzeu care era hotelul-restaurant Marshal din str. Batiștei, loc de întâlnire a tuturor artiștilor, în ambianța specială creată de zecile de tablouri și fotografii cu dedicație ale celebrităților artei expuse pe pereți (am înțeles că acestea ar fi acum la noul hotel Marshal Garden din Dorobanți, dar nu mai e același lucru...)? În această Gală au fost oferite (plus sume consistente de bani) 58 de distincții, dintre care 24 de premii de Excelență, 2 ale Organizatorilor (Elena Cârstea, Adrian Romcescu), restul de Onoare. Premii de Excelență au fost înmânate compozitorilor Florin Bogardo, Marcel Dragomir, Camelia Dăscălescu, Adrian Enescu, Cornel Fugaru, George Sbârcea (Claude Romano), Jolt Kerestely, Horia Moculescu, Laurențiu Profeta, Anton Șuteu, Marius Țicu, Paul Urmuzescu, Alexandru Mandy, Edmond Deda,

Aurel Manolache, Johnny Răducanu, iar premii de Onoare compozitorilor Ionel Tudor (a și dirijat big-bandul radio pe scenă), Mircea Drăgan, Adrian Ordean, Petre Mihăescu, Petre Gălușanu, Marian Nistor, în această categorie putând intra alte nume binecunoscute distinse cu același premiu și având realizări notabile și în plan componistic - Mihai Constantinescu, Mircea Baniciu, Ștefan Hrușcă, Doru Stănculescu, Mircea Vintilă, Corina Chiriac, Liviu Tudan,

Marius Țicu, Anton Șuteu, Viorel Gavrilă, Eugen Rotaru

profesionale pe termen lung. Să nu confundăm valoarea cu popularitatea de moment, valorile dăinuie, iar efemeridele sunt înlocuite an de an de casele de producție în goană după profit cu alte și alte nume (sau pseudonime) de care tot așa în curând nu-și va mai aduce aminte nimeni...

Dacă tot am amintit de "Discul de aur", să notăm faptul că Eurostar, adevărată casă de discuri a muzicii ușoare, populare și a romanței românești (premiată de altfel

Victor Socaciu, Adrian Daminescu, Nicu Alifantis. Dintre interpreți au primit trofee de Excelență Marina Voica, Mirabela Dauer, Angela Similea, Tudor Gheorghe, Cristi Minculescu, Nicolae Nițescu, Dan Spătaru, Constantin Drăghici. În sfârșit, pentru a încheia lista laureaților, cei mai mulți au fost interpreți care au plecat acasă cu Premiul de Onoare, aceștia fiind Cornel Constantiniu, Gil Dobrică, Mihaela Mihai, Lucky Marinescu, Alexandru Jula, Ionel Miron, Gabriel Dorobanțu, Gabriel Cotabiță, Mihai Cernea, Ovidiu Lipan-Țândărică, Doru Tufiș, George Nicolescu, Cristian Popescu, Doina Spătaru, Petre Geambașu. Sigur, nimic nu poate fi perfect, de pildă se impuneau premiați și Titel Popovici, Ramon Tavernier, Jean Păunescu, Marina Florea, Oana Sîrbu, Dorin Anastasiu, Nicolae Covaci, Loredana Groza, Monica Anghel, Cătălin Crișan, Alina Mavrodin, Daniel Iordăchioae, Mircea Romcescu, Aurelian Temișan, Laurențiu Cazan, Frații Menzel, Stela Enache, Vasile Șeicaru (din folk trebuiau citați de asemenea adevărații pionieri Mircea Florian și Marcela Saftiuc), George Bunea, eventual Trio Caban, poate și alții, gândindu-ne în acest sens la câțiva textieri notorii, cum ar fi Mihai Maximilan, Aurel Storin, Angel Grigoriu, Romeo Iorgulescu, Ovidiu Dumitru, Flavia Buref, Andreea Andrei, Roxana Popescu, Eugen Rotaru, iar dacă unii nu mai erau în viață se puteau gândi eventual niște plachete memoriale. E drept însă că toți cei dispăruți au fost evocați tulburător în melodia lui Cornel Fugaru "Unde sunteți, dragii mei?", pe ecran defilând proiectate fotografiile marilor dispăruți ai muzicii noastre ușoare. Margareta Pâslaru și Aura Urziceanu au transmis mesaje din străinătate, așa cum din diaspora se cuveneau măcar consemnate elogios numele unor artiști care au făcut cinste culorilor țării, cum ar fi Luminița Dobrescu, Pompilia Stoian, Eva Kiss, Ramona Bădescu, Sergiu Cioiu. Este evident că palmaresul a fost stabilit în funcție de posibila prezență în spectacol, pentru a primi personal distincția, deci nu e nicidecum grav, importantă a fost inițiativa excepțională, mai ales prin prisma faptului că au fost așezate laolaltă pe podium muzica ușoară, cea rock sau

repetată. Trofee au fost realizate de artistul Mihai Debely de la Botoșani, BCR a suportat patru din premii, toți laureații au primit superbe buchete de flori, iar Ionel Tudor a semnat noi aranjamente pentru multe din piesele interpretate.

Grăitor pentru respectul față de istoria frumoasă a muzicii noastre ușoare este repertoriul de concert. Din creația lui Florin Bogardo a fost cântată, de către Oana Sîrbu, semn că Stela Enache nu era în țară, melodia "Să nu uităm să iubim trandafirii" (premiul II la Mamaia 1969). Dan Spătaru a dat viață unui colaj din câteva cântece ("Trecea fanfara militară", "Măicuța mea", "Să cântăm chitara mea"), dintre cele nu mai puțin de 63 pe care i le-a scris reputatul Temistocle Popa. Fost component și lider al formațiilor Romanticii, Sideral și Mondial, Mircea Drăgan avea atunci

Doina Spătaru, Petre Geambașu

57 de ani și i-a "convocat" pe scenă pe foștii colegi din vremurile... mondiale Dragoș Vasiliu, Vlad Gabrielescu, Doru Tufiș, Mihai Cernea și Radu Ghencea pentru a ne reaminti marele șlagăr din 1966 "Romanță fără ecou" (Romeo Vanica-Ion Minulescu). Acompanied de trupa Zan,

Nicu Alifantis a făcut... "Aproape liniște" (1984), în timp ce Adrian Ordean, nume de referință al muzicii pop-rock, și-a susținut premiul în postură de compozitor și textier al melodiei "Dă-mi noptile", dar și de mentor al grupului feminin ASIA. Mihaela Mihai și compozitorul Alexandru Mandy s-au reîntâlnit după atâtea colaborări anterioare, oprindu-se de această dată la "Decalogul" ce nu se cântase niciodată în România (ci doar de către Luminița Dobrescu în Israel). Anunțarea lui Constantin Drăghici i-a dus pe toți cei de față cu gândul la compoziția sa din 1969, "A căzut o frunză-n calea ta", în timp ce Gabriel Dorobanțu nu putea ocoli marele succes lansat în 1987, "Hai, vino-n gara noastră mică" de Dumitru Lupu. Rivali, vorba vine, în postura de componenți ai formațiilor Phoenix, respectiv Sfinx, Ovidiu Lipan-Țândărică și Mihai Cernea au produs un incandescent trio de percuție împreună cu fiul acestuia din urmă, Bubu Cernea. Organizatorii au gândit excelent programul, combinând câte doi-trei laureați într-un moment muzical. Astfel, Mirabela Dauer și

Marian Nistor ne-au reamintit marele șlagăr compus de acesta din urmă pe versurile lui Corneliu Vadim Tudor, "Mulțumesc, iubită mamă" (1983), după care pe ecran a fost proiectată filmarea cu piesa "Nu vom ști niciodată" de Camelia Dăscălescu (1974), cu Cornel Constantiniu. Ionel Tudor a încredințat, firește în acompaniamentul big-bandului, câteva dintre cele mai cunoscute refrene ale sale lui Gabriel Cotabiță. Mulți laureați au evoluat singuri:

Aurel Giroveanu, Alexandru Mandy

folk. În sală a fost un public ales (parlamentari, membri ai guvernului, diplomați acreditați la București), iar înafară de TVR2 spectacolul a fost transmis în direct de TVR Internațional, Radio România Actualități și Radio România Internațional. După câte știm, secretarul de stat Ion Antonescu a anunțat că ar fi prima ediție a acestei mari gale a muzicii ușoare românești, cea dintâi manifestare amplă, cuprinzătoare la nivel național, din păcate ea n-a mai fost

Mircea Baniciu a încântat cu "Andrii Popa" (1974), Adrian Daminescu a ales "Mai dă-mi o speranță" de Horia Moculescu (piesă premiată în 1987 la festivalul internațional "Orfeul de aur", în Bulgaria), Cristi Minculescu nu se putea opri decât la "Floare de Iris" (1988), iar Marina Florea i-a cântat lui Petre Gălușanu melodia "Iubire, vreau să te găsec", tot din 1988. Cu ovații a fost însoțită proiecția pe ecran a melodiei "Tonel, Ionelule", a lui Claude Romano. Emoționante secvențe retro au oferit Marina Voica, cu "Prieten drag" de Radu Șerban (ea a fost de fapt cea care a lansat piesa, înainte ca autoritățile să decidă interzicerea apariției pe micul ecran a artistei), și Lucky Marinescu, cu "Așa începe dragostea" de Nicolae Kirculescu. Acompaniat

Irina Loghin, Paul Surugiu-Fuego

de câțiva dintre instrumentiștii orchestrei Radio, Mihai Constantinescu și-a cântat o compoziție mai puțin cunoscută, "Ce și cum", la formația respectivă apelând și Doru Tufig, artist cu serioase antecedente rock, cu compoziția proprie "Prietenilor mei". Aceeași formulă orchestrală a fost solicitată și de Johnny Răducanu (la pian în "Jocul țambalelor") și de Gil Dobrică, cu verva obișnuită în preluarea din 1978 după John Denver, "Hai acasă". George Nicolescu a mizat, lesne de înțeles, pe piesa lui George Grigoriu care l-a consacrat în 1973, "Eternitate", așa cum Loredana Groza a ridicat sala în picioare cu piesa iconică a lui Adrian Enescu din 1987, "Bună seara, iubito!", pe versuri de Lucian Avramescu. Elena Cîrstea ne-a reamintit compoziția sa "Nu sunt perfectă", iar lui Liviu Tudan i s-a proiectat videoclipul cu compoziția "Alfabetul", cu formația Roșu și Negru. Unul dintre cele mai mari șlagăre ale muzicii noastre ușoare, cu nu mai puțin de 7 premii internaționale la activ, "Spune-mi" de Cornel Fugaru, versuri Mirela Fugaru (1995), a fost adus copleșitor la microfon de Monica Anghel. Una din aparițiile cele mai emoționante a fost cea a lui Nicolae Nițescu, pe atunci în vârstă de 72 de ani, cu cinci decenii de carieră în spate, care n-a ezitat să cânte alături de orchestra Radio condusă de Ionel Tudor un potpuriu alcătuit din refrane celebre... interogative aparținând lui Henry

Mălineanu: "Ce cauți tu în viața mea?", "Pe cine aș fi iubit?", "Ce să fac dacă-mi plăci?". Cu clipuri video au fost prezentați publicului și telespectatorilor compozitorul Petre Mihăescu (75 de ani, debut ca instrumentist în 1951 în orchestra Teatrului de revistă "Constantin Tănase"), Doina Spătaru, Petre Geambașu (de altfel solista este și astăzi componentă a formației lui Geambașu, fosta "Star 2000"), Adrian Romcescu (pe când era student la Conservator era coleg cu Ionel Tudor în formația Academica), Anton Șuteu (cu celebra sa creație "Deschideți poarta soarelui"), Paul Urmuzescu, Laurențiu Profeta (cu "Vin' la mama de mă cere", piesa care a lansat-o pe Monica Anghel), aspect firesc având în vedere că, la urma urmei, era un spectacol de televiziune. Dar, se înțelege, ca întotdeauna efectul maxim a fost obținut de aparițiile "live". Acompaniat la pian de compozitorul George Natsis, Ștefan Hrușcă a stârnit oftaturi și lacrimi în sală cu compoziția sa din 1982, pe versuri de Adrian Păunescu, "Rugă pentru părinți", iar actorul-compozitor-cântăreț mare talmăcitor de poezie Tudor Gheorghe s-a oprit la un mai vechi cântec al său, de prin anii '70, "Valțul rozelor", pe versuri de Alexandru Macedonski. Folk-ul a adus la rampă trei cantautori de frunte: Doru Stănculescu ("Ai, hai!"), Victor Socaciu ("Europa", 1985), Mircea Vintilă ("Hanul lui Manuc", 1974). A fost ocazia unei reîntâlniri și a unei ultime apariții împreună a celor două "capete de afiș" (de fapt... unul singur, "Jula și Miron"!) de la Teatrul muzical "Nae Leonard" din Galați. Alexandru Jula și Ionel Miron nu mai sunt astăzi printre noi, dar la ora aceea s-au dovedit în vervă, în ciuda unor probleme de sonorizare, omagiindu-l pe un al treilea laureat, Aurel Manolache, cu compoziția din 1960 a acestuia, "Ale tale". Deși ne-ar fi putut

Marina Voica

cânta oricând unul din marile sale șlagăre compuse pentru el de George Grigoriu ("Liliana", "Gabriela", "A doua tinerețe"), actorul Cristian Popescu, venit special de la Brașov, a oferit câteva savuroase imitații, în timp ce compozitorul Edmond Deda a fost evocat cu piesa sa "Of, inimioară!", care a făcut carieră la festivalul internațional "Cerbul de aur", dacă tot am amintit de Brașov. De multe ori am precizat anul când a fost lansat cântecul, pentru a demonta elucubrațiile unor pseudo-comentatori, care încearcă să nege total creația de muzică ușoară de dinainte de 1989, ceea ce, după cum se vede, nu este deloc cazul. Am putea astfel să ne referim la cei patru mari autori de șlagăre autentice, rămase la fel de proaspete peste timp, distinși în această gală cu Trofee de Excelență. Creația lui Jolt Kerestely,

pe versuri de Ovidiu Dumitru, "Copacul" (doar premiul III la Mamaia 1975...) ne-a propus o versiune-surpriză, cea a lui Daniel Iordăchioae. Cu compozitorul Horia Moculescu la pian în big-bandul Radio, Corina Chiriac a adus un omagiu acestuia prin câteva refrene faimoase ("Inima ta", "Păi de ce?", "Și-așa-mi vine câteodată", "Pentru tot ce-a fost îți mulțumesc"), dar și lui Edmond Deda, prin "Inimă nu fi de

Aurelian Temișan. Deși studiasse la Liceul de muzică din Timișoara... oboiul, Țicu cânta în formație la pian, iar Marcel Dragomir la clarinet și saxofon. Acesta din urmă a optat, firesc am spune, la o piesă mai nouă, din 1995, premiată la Mamaia și desemnată "Melodia secolului" în diverse anchete la granița dintre milenii. Așa cum bănuieți, este vorba de "Să mori de dragoste rănită", pe versuri de Aurel Storin, adusă vibrant la microfon de Angela Similea.

Henry Mălineanu, Sile Dinicu

piatră", cu care a cucerit un premiu important la "Cerbul de aur". Colegi în formația Modern-Grup pe când erau amândoi studenți la Conservatorul bucureștean, Marius Țicu și Marcel Dragomir, adevărați campioni ai topurilor, au încheiat gala, înainte de finalul apoteotic, cu toți laureații pe scenă. Marius Țicu a ales o creație de tinerețe, "Oameni" (1973), pe versuri de Ovidiu Dumitru, cântată cu patos de

Unora dintre soliștii pe care i-am inclus pe lista de posibili laureați (la data respectivă nu ne făceam probleme, eram siguri că vor fi la ediția următoare, care n-a mai avut loc în clipa când Ion Antonescu, sponsor generos, n-a mai fost în funcție...) doar diploma, după cum se vede, le-a lipsit, însăși prezența pe podiumul galei în postura de interpreți ai unor cântece celebre însemnând pentru ei imens. În final, să consemnăm faptul că această "Zi printre stele" (a cărei înregistrare ar putea fi reluată oricând de TVR), din 2002, a marcat colaborarea fără cusur între TVR, Radio România și casa de discuri Electrecord, reverențe cuvenindu-se tuturor celor implicați atunci în ceea ce avea să rămână peste timp un proiect nerepetat: Aurora Andronache, Ioana Bogdan, Titus Munteanu, Dan Mihăescu, Simona Patraulea, Mariana Șoitu, Nicoleta Păun, Gh. E. Marian, Ovidiu Dumitru, Titus Andrei, Lidia Oprea, Alexandra Cepraga, Paul Enigărescu, Dumitru Moroșanu, Cornelia Andreescu, Theodor Negrescu. Cum mulți dintre cei al căror nume apare în acest articol nu mai sunt printre noi, un gând pios și de recunoștință pentru moștenirea artistică lăsată.

Octavian URSULESCU

Recenzii

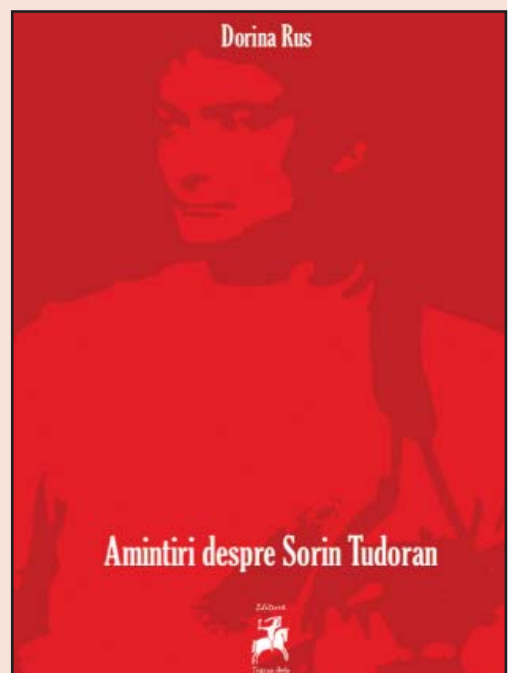
Cărți despre muzică

23 august 2019, Vila Mina Minovici din București, punct final al unei expoziții întregind un proiect de cercetare a culturii de masă din România comunistă. Girat de prolifica asociație Postmodernism Museum condusă de Cosmin Năsui și Oana Năsui, inedită și necesara cercetare a lansat și un impozant volum colectiv („Cultura de masă în Epoca de Aur: Cântarea României & Cănaclul Flacăra” – modernism.ro), precum și întrebări pentru viitoare teme de lucru legate de generoasa temă în dezbatere. La 30 de ani de la Revoluția Română, încă un dialog despre cultura română obiectivată (artă plastică, film documentar, muzică ș.a.m.d.), cu subiecte fierbinți precum festivalul „Cântarea României” ori Cănaclul „Flacăra” (istoricul Cristian Vasile), folk-rockul haiducesc (textierul Florin Dumitrescu)... Personal, am fost impresionat de cronologia culturii de masă (începând cu 1945) și de studiul cercetătoarei

CNSAS, Cristina Anisescu (legat de tinerii care ascultau muzică la Radio Europa Liberă și îi scriau DJ-ului de talie europeană Cornel Chiriac).

În 14 martie 2020, la Sala Radio din Cluj era programată lansarea volumului „Amintiri despre Sorin Tudoran” (editura Tracus Arte), coordonat de Dorina Rus, partenera de viață a marelui nostru chitarist, liderul

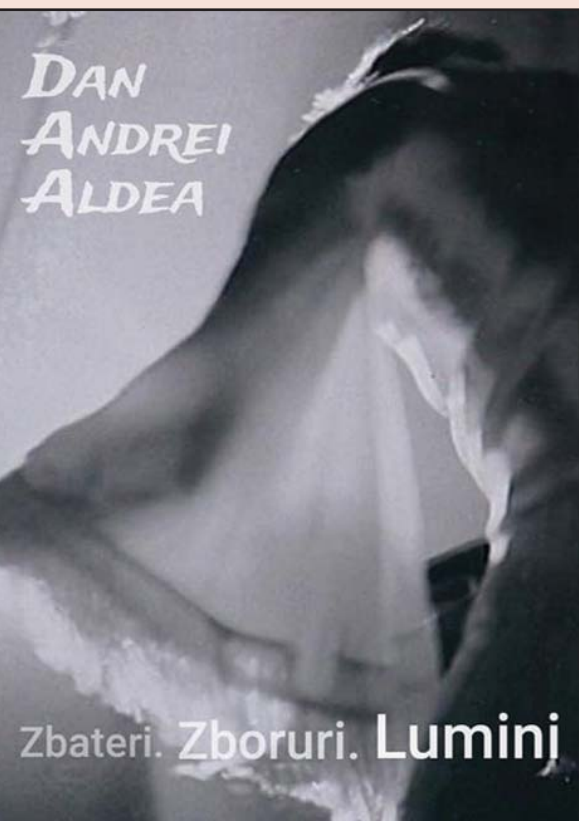

grupului clujean Chromatic (deopotrivă constructor și inovator de instrumente muzicale electrice), stins în martie 2014. Concertul eveniment a fost anulat în ultimul moment, din cauza stării de urgență, dar volumul a apucat să fie tipărit și distribuit. Îngrijit de reputatul literat George Volceanov, volumul reprezintă împlinirea unui vis al lui Tudoran, invitat de Nicolae Covaci să-i urmeze exemplul (după cele două cărți ale liderului Phoenix). În ciuda puținelor mărturii fizice (înregistrări audio / video, fotografii), amintirile cu și despre chitarist abundă, au savoare și transcriu o parte din istoria rockului nostru timpuriu, underground. Între cei care semnează: Mircea Drăgan, Virgil Mihaiu, Nansi Brandes, Mișu Cernea, Costi Cămărășan, Mircea Vlad, ziaristul Radu Lupașcu, Dan Igreșiu și Puiu Hațeganu (bateriști Chromatic).

După volumul „Morfologia protestului cultural. Romanticism, avangardă, folk - rock” (2019, Editura Academiei Române), istoricul Alexandru Mamina s-a apropiat și mai mult de folkul și rockul românesc, publicând în această vară, la editura Cetatea de Scaun, un volum impresionant, de 450 pagini: „Cenaclul Flacăra. Istorie, cultură, politică” (prefațat de prof Bogdan Teodorescu). De menționat de la bun început atât documentarea serioasă, cât și analiza complexă a cadrului intern și extern, de la nașterea ideii de cenaclu (de la pașopt încoace, nu e nici o glumă)! De la succesul grupului Criterion (deschiderea criticii elitiste spre un public mai numeros), trecând prin emanciparea tinerilor din Europa de est, după apariția curentului hippy (anul 1968, tinerii furioși etc), Cenaclul apare în contextul noii boeme literar artistice din România. Deschiderea spre modelele occidentale, dar și recuperarea valorilor interzise sub regimul Gheorghe Gheorghiu Dej au creat un sol fertil pentru o publicitate a literaturii române contemporane.

Scriitori, actori, chiar artiști plastici sunt pe lista poetului fondator Adrian Păunescu, pentru a păli în fața folkiștilor (apoi și a trupelor rock), atunci când de la licee, teatre, case de cultură, spectacolele se aglomerează și se mută în săli de sport, stadioane și alte spații exterioare. Preluată organizatoric din 1976 de UTC, manifestarea pare să fie pe placul organelor comuniste, folosind inteligent marotele propagandei oficiale. Autorul se bate cu exhaustivitatea și repertoriază momentele literar artistice din cei 12 ani și mii de spectacole: 2243 de titluri! Câte au rămas, câte s-au dus în uitare? Turnee de luni de zile, spectacole mamut de peste 10 ore care au diluat clar substanța artistică. Sunt lansați noi artiști, nu întotdeauna de valoare, cei care au crescut prin faima lor afișele din primii ani retrăgându-se ori fiind excluși. Permanent, există un echilibru ori transpare dilema: „Flacăra” a fost un spațiu al libertății (unde se cântau și se atingeau multe dintre cele ce nu puteau fi rostite în altă parte) sau un instrument de propagandă a regimului? O scrisoare semnată Adrian Păunescu către Nicolae Ceaușescu, datată 1982! Discurs dual... la extreme! Interviuuri numeroase cu artiști marcanți, de la Mircea Florian la Victor Socaciu (fiecare cu povestea sa). Nuanțare și interpretare, un volum palpitant, viața care bate filmul!

Doru IONESCU

„Dan Andrei Aldea. Zbateri. Zboruri. Lumini”

În 9 martie 2020, laolaltă cu difuzarea, la TVR 3, a ediției speciale „Remix” în memoriam „Dan Andrei Aldea. Zbateri. Zboruri. Lumini”, Doru Ionescu a lansat la editura Casa de pariuri literare (CDPL) un volum cu același titlu, în care a strâns amintiri despre marele nostru muzician rock dispărut, laolaltă cu ample fragmente din interviurile acordate după 2000, precum și o biografie a sa. „Este o carte alcătuită în fugă (pentru apariția în ziua în care ar fi împlinit 70 de ani), dar la care au contribuit numeroși muzicieni și colaboratori direcți, ziariști, fani. Ca și în emisiune, am încercat să alcătuiesc un puzzle care să dea seama asupra trecerii prin viață, mai cu seamă prin muzică (nu numai românească, pentru că Aldea a creat din plin în perioada 1982 – 2014, cât timp a locuit la München). Amintirile oficiale și private - de la Daniela Caraman Fotea, Radu Tănase, Dan Bădulescu, Cezar Tătaru ori Anca Graterol, până la ultimii colaboratori Gia Ionesco, impresarul Florin Budeu, Călin Pop, Sandy Deac și Mike Godoroja (am enumerat doar câteva nume) – au atras numeroase ecouri, de asimilat într-o a doua ediție. În paralel cu acestea, au ieșit la iveală încă destule înregistrări audio/ video inedite (unele din primii ani cu Sfinx), de pus în pagină într-o viitoare emisiune.” (D. E. I.)

Uită nostalgia

Versurile de Mihai Dumbravă

Muzica de Ion Cristinoiu

1. La - cri - ma ză - pe - zii Prin - tre ghi - o - cei A - re - n - tot - dea - u -
2. O iu - bi - re ve - che La - să a - min - tiri, Dar și căi des - chi -

- na Un rost al ci. E-un c - cou al ier - nii Ca - re a tre - cut,
- se Spre noi iu - biri. Um - bre de tris - te - țe Chiar de te cu - prind,

Cc nu mai tre - zeș - te Un vis pier - dut Ui - tă nos - tal -
Soa - re - le a - pa - re Când - va, zâm - bind Ui - tă nos - tal -

- gi - a, Nu mai lă - cri - ma, Cân - tă tot - dea - u - na
- gi - a, E-un su - biect tre - cut, Cân - tă bu - cu - ri - a

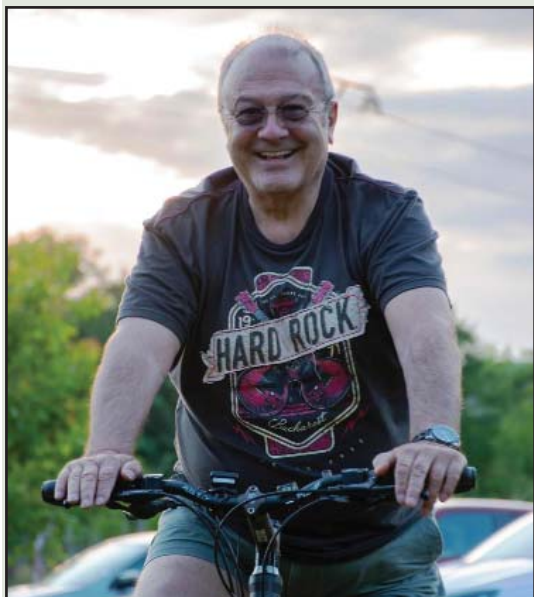
Pri - mă - va - ra ta! Ui - tă nos - tal - gi - a, Tim - pul nu - i tre - cut,
Că ne - am cu - nos - cut! Ui - tă nos - tal - gi - a, Nu - mi vor - bi de ea,

Cân - tă bu - cu - ri - a Că ne - am cu - nos - cut!

CODA
Și din o - chii - al - baș - tri Șter - ge - ți la - cri - ma! Da, da, da Și din o - chii - al -
- baș - tri Șter - ge - ți la - cri - ma! Ui - tă nos - tal - gi - a Nu - mi vor - bi de ea,
Și din o - chii - al - baș - tri Șter - ge - ți la - cri - ma! Ui - tă nos - tal -

“Marea” lui Mircea Baniciu

Recent, Mircea Baniciu a lansat un nou videoclip la piesa “Marea”, remasterizată, cea care se regăsește pe albumul “Electrecord” intitulat “Ploaia”, din 1984. Melodia este mai emoționantă decât prima variantă, originală, și datorită imaginilor (editor a fost Adrian Mărgineanu) și nostalgiilor stărnite, păstrându-și prospețimea de odinioară. Muzica îi aparține cantautorului, iar versurile sunt semnate de George Țărnea.

LP-ul lansat acum aproape patru decenii conține și alte hit-uri – “Fuga de timp”, “Magazinul de vise” sau “Scrisoare de bun rămas”, în interpretarea lui Mircea Baniciu (voce, chitară acustică), acompaniat de Doru Apreotessei (claviaturi), formația “Post Scriptum” cu Mircea Marcovici (chitară bass), Mihai Farcaș (percuție) și Dan Bădulescu (chitară solo), dar și de “vocale” Mariei Ioana Mîntulescu și a lui Alexandru Andrieș. Versiunea actuală a piesei “Marea” a fost înregistrată împreună cu Vlady Cnejevici (audio și pian).

Cu o carieră impresionantă, de peste 50 de ani de activitate (pe 31 iulie a împlinit 71 de ani!), pe Mircea Baniciu nu l-a oprit nici măcar pandemia COVID-19, neobositul muzician continuându-și activitatea pe mai multe planuri. În primăvara stării de urgență și-a invitat fanii în... sufragerie, unde a susținut un concert sub genericul “MUZICĂ de pe

canapea - LIVE la tine acasă”. Promo-ul suna cam așa: “Dacă ți-era dor de muzică și de povești, de nopțile lungi cu prietenii, de chitara magică și de cântat melodiile pe care le știi pe dinafară, atunci nu rata revederea cu un maestru, cu Mircea Baniciu, legenda folk-ului inconfundabil”...

În iunie, artistul a ieșit să respire aer proaspăt pe Valea Lotrului, într-un cadru natural de o frumusețe mai presus de cuvinte, alături de fanii săi, la Baricada Folk Brezoi 2020, primul eveniment care s-a desfășurat în Summer Camp Brezoi. Au fost două zile și două nopți de neuitat, cu Mircea Baniciu, Ducu Bertzi, Victor Socaciu, Mircea Vintilă, Emeric Imre, Magda Puskas și Rareș Suciu, Cătălina Stepa, Dinu

Olărașu, OCRU (Adrian Mărgineanu și Dorin Pitariu), Adrian Bezna, Ovidiu Mihăilescu, Nicolae Zotta, Tatiana și Marius Ojog.

Fost solist al legendarei trupe rock Phoenix, dar și al altei formații de poveste, “Pasărea Colibri” (fără a uita de proiectul “Pasărea Rock”), artist solo consacrat și demn reprezentant al muzicii folk, pe Mircea Baniciu nu îl recomandă doar o carieră impresionantă, vocea, talentul și prezența scenică inconfundabilă, ci mai ales cântecele pe care le-a lansat, fredonate de generații întregi. După ce visul Phoenix s-a încheiat (a fost solistul trupei din 1971 până în 1977), Mircea Baniciu a lansat în 1979 primul său EP, cu patru piese – “Hanul ulciorului nesecat”, “Călătorie”, “Dacă ai ghici” și “Joc”, pe care la va interpreta în primul său recital la Televiziunea Română. Ce a urmat, se știe....

Și cine nu a fredonat măcar odată “Tristeți provinciale”, “În tren”, “Ploaia”, “Rânduri pentru păsările călătoare”, “Amintire”, “Cu tine-n gând”, “Eșarfă în dar”, “De soare”, “Adelina”, “Gândiți-vă la toate” sau “Întoarcerea la Orient”, “Dealul cu dor” și “Pisica neagră”, care au devenit ulterior hituri în formula Pasărea Colibri?! Acum avem șansa să ascultăm, dar mai ales să privim “marea” lui Mircea Baniciu...

Oana GEORGESCU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Correspondenți naționali:

Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Luminița CONSTANTINESCU,
Sebastian CRĂCIUN, Oana GEORGESCU, Sorina GOIA,
Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Olguța LUPU,
Doina MOGA, Irina NIȚU, Carmen STOIANOV

www.ucmr.org.ro

<http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania>

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x